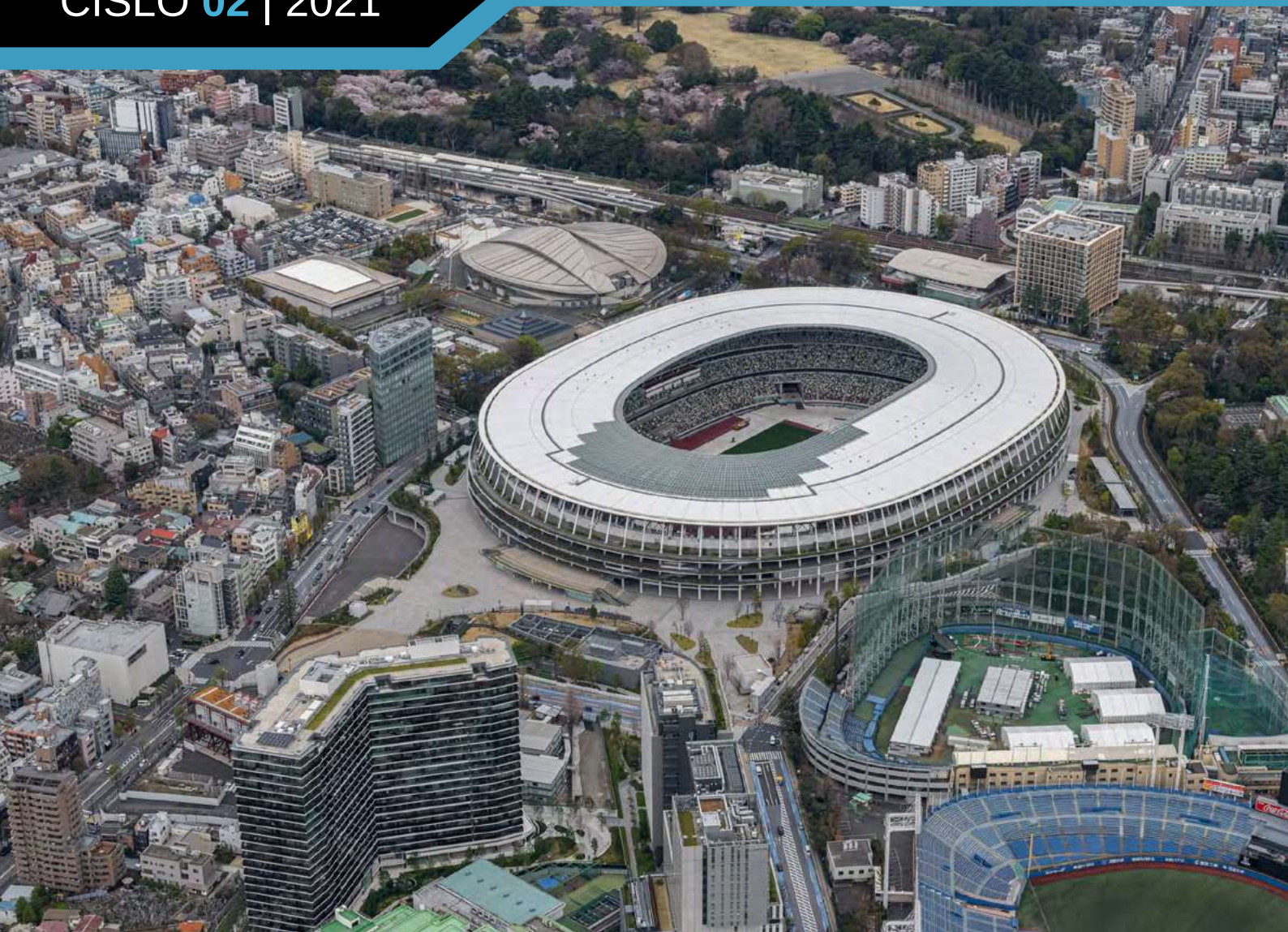

E-ŠPORTINFORM

ELEKTRONICKÝ ČASOPIS NÁRODNÉHO ŠPORTOVÉHO CENTRA

ČÍSLO 02 | 2021

AK HRY ZVLÁDNEME ÚSPEŠNE,
KAŽDÝ BUDE VÍTAZ

10

DLHODOBÁ PRÍPRAVA
ŠPORTOVCOV

26

ROZHOVOR S LADISLAVOM
KRIŽANOM

43

OBSAH

02/2021

**MODERNÝ ŠTADIÓN AKO CENTRUM
UDRŽATEĽNÉHO ROZVOJA**
STR. 33

**E-VZDELÁVANIE V ŠPORTE – LIVE
STREAM NŠC**
STR. 81

- 4 ZLEPŠUJÚCA SA PANDEMICKÁ SITUÁCIA
UMOŽŇOVALA AJ ZLEPŠENIE ŠPORTOVÉHO VYŽITIA
- 10 „AK HRY ZVLÁDNEME ÚSPEŠNE,
KAŽDÝ BUDE VÍTAZ“
- 26 KONCEPT LTAD V KONTEXTE
SLOVENSKEHO ŠPORTU
- 33 MODERNÝ ŠTADIÓN AKO CENTRUM
UDRŽATEĽNÉHO ROZVOJA
- 43 ROZHOVOR S LADISLAVOM KRIŽANOM
- 50 ZAHRAŇIČNÉ SKÚSENOSTI S TVORBOU
DATABÁZY ŠPORTOVEJ INFRAŠTRUKTÚRY
- 61 VÝZVA NA PREDKLADANIE ŽIADOSTÍ Z
BRATISLAVSKEJ REGIONÁLNEJ DOTAČNEJ
SCHÉMY NA PODPORU ŠPORTU
- 67 TECHNOLOGICKÝ DOPING (...ÁNO, ČI NIE ?)
- 77 “PLAY VOLLEYBALL, GROW WITH IT”
- 81 E - VZDELÁVANIE V ŠPORTE - LIVE
STREAM NŠC
- 84 ZAUJÍMAVOSTI Z MEDZINÁRODNÉHO
DIANIA V ŠPORTE
- 90 ŽENA A ŠPORT - DLHÁ CESTA K
EMANCIPÁCII
- 97 AKTUÁLNY ADRESÁR ZVÁZOV

ISSN 2585-8270

Vydavateľ: Národné športové centrum, Trnavská cesta 39, 83104 Bratislava

IČO: 30853923, email: office@sportcenter.sk, www.sportcenter.sk

Zodpovedný redaktor: Mgr. Igor Kováč

Redakčná rada: PhDr. Igor Machajdík, PhDr. Zdenko Kríž, Ing. Ján Mižúr, Mgr. Lýdia Babiaková,
PaedDr. Božena GerhátováFotografie: Peter Csonka, L. Souček, MOV, Pixabay, Wikipedia Creative Commons, CEV, BSK, SPF, Google Maps,
Optus Stadium, archív NŠC

Redakcia nezodpovedá za obsahovú stránku článkov a príspevkov.

Grafické spracovanie: trueCreative

Titulná strana najnovšieho čísla E-Športinformu ilustruje olympijský štadión v Tokiu, ktorý už rok čaká na to, aby privítal najlepších športovcov sveta pripravujúcich sa na vrchol svojej kariéry pod piatimi kruhmi. Je zrejmé, že preložený sviatok športu bude iný ako tie predchádzajúce a tradičná atmosféra, na ktorú sa zvyčajne tešia všetci účastníci, bude zasiahnutá prísnyimi protipandemickými opatreniami i obavami domácich Japoncov, ktorí s rastúcou nevôľou vnímajú príchod desiatok tisíc návštevníkov z celého sveta.

Na stránkach časopisu ponúkame pohľad zástupcu SOŠV, skúseného olympijského matadora na dianie v predolympijskom Tokiu i prehľad slovenských športovcov, ktorí sa na prelome júla a augusta na olympijských hrách predstavia.

Ich príprava na blížiaci sa vrchol sezóny z pochopiteľných dôvodov nebola jednoduchá. Aj napriek postupnému uvoľňovaniu opatrení totiž pandémie aj naďalej komplikuje na Slovensku športový život a netýka sa to len vrcholových športovcov.

Pre Národné športové centrum je potešiteľné, že sa pod tokijskými piatimi kruhmi predstavia štyria športovci z jeho radov. NŠC v poslednom období odštartovalo sériu online vzdelávania v podobe live streamov, z ktorých výrazne rezonoval ten zameraný na oblasť dlhodobej športovej prípravy, o ktorej sa môžete dočítať aj na týchto stránkach.

Naším respondentom v tradičnom rozhovore bol tento raz Ladislav Križan, predseda správnej rady Fondu na podporu športu a riaditeľ bratislavského STARZ-u. Je preto vcelku logické, že sme sa zamerali predovšetkým na tému športovej infraštruktúry.

Tej sme sa dotkli aj v príspevkoch o zahraničných skúsenostiach s tvorbou databázy športových zariadení či o športoviskách, ktoré sú ukázkovým príkladom aplikácie opatrení udržateľnosti.

Obsah čísla dopĺňajú príspevky o technologickom dopingu, účasti Slovenskej volejbalovej federácie v projekte Erasmus plus či o výzvach v rámci Bratislavskej regionálnej dotačnej schémy na podporu športu. Na záver ani tento raz nechýbajú zaujímavosti z medzinárodného diania v športe a v pravidelnej historickej rubrike si všimame cestu emancipácie ženského športu.

V mene celej redakčnej rady vám želim príjemné čítanie.

Mgr. Igor Kováč
zodpovedný redaktor

AKO SA MENILI OPATRENIA PRE SLOVENSKÝ ŠPORT V PRVEJ ČASTI ROKA 2021 ZLEPŠUJÚCA SA PANDEMICKÁ SITUÁCIA UMOŽŇOVALA AJ ZLEPŠENIE ŠPORTOVÉHO VYŽITIA

PETER PAŠUTH

Pandémia choroby COVID-19 ovplyvnila každodenný život športových komunít po celom svete a na ľuďoch sa podpísala v psychickej i fyzickej rovine. Prvé štyri mesiace roka 2021 boli športovci i verejnosť nútení nechodiť na športoviská, do telocviční, fitnesscentier či zaplávať si do bazénov. Len zopár dní trvala sezóna zjazdového lyžovania. Pobyt v prírode a pohybové činnosti na čerstvom vzduchu boli pre mnohých po 1. januári jedinou možnosťou vykonávať fyzické aktivity.

Vďaka lockdownu a obmedzeniam pohybu sa pre mnohých aj z krátkej prechádzky či pešej cesty do obchodu stala aktivita hodná profesionálneho športovca. Už vlni bili na poplach lekári i medzinárodné inštitúcie, ktoré mali obavu, že celodenné pobyty v domácnostiach v dôsledku protipandemických opatrení vytvoria väčšie riziká pre vznik vysokého krvného tlaku, ale aj hypertenzie, ischemickej srdcovej choroby, mozgovej mŕtvice, cukrovky i duševných chorôb.

Pohyb sa stal oveľa dôležitejší pre psychickú i fyzickú pohodu ako kedykoľvek predtým. Pacienti s ochorením COVID-19, ktorí pred vypuknutím pandémie najmenej dva roky nemali dostatok pohybu, majú vyššie riziko vážneho priebehu ochorenia a dokonca smrti než fajčiari. Vyplyva to z americkej štúdie takmer 50-tisíc osôb s ochorením COVID-19, ktorú zverejnili vo vedeckom časopise British Journal of Sports Medicine. Vyššie riziko ťažkého priebehu COVID-19 než ľudia so sedavým životným štýlom majú podľa štúdie len ľudia s vysokým vekom a osoby, ktoré v minulosti podstúpili transplantáciu niektorého vnútorného orgánu.

NIEKTORÝM POMOHLI DEKRÉTY, INÝM KARANTÉNNE CENTRUM

S výnimkou jedenástich povolených profesionálnych súťaží športový život na Slovensku mlčal od 1. januára. Kluby sa snažili udržať svojich členov najmä online tréningami či odporúčaniami na pohyb v prírode. Výnimku na prípravu v športových zariadeniach mali držiteľia dekrétu kandidáta

štartu na olympijských a paralympijských hrách v Tokiu, ktorý schválil Úrad verejného zdravotníctva SR ešte v januári. Od 19. marca platili rovnaké pravidlá aj pre kandidátov štartu na zimných olympijských hrách v Pekingu. Prijatie oboch vyhlášok Úradu verejného zdravotníctva SR bolo ďalším významným krokom pri spoločných viac mesiacov trvajúcich snahách Slovenského olympijského a športového výboru a ďalších spolupracujúcich inštitúcií.

Dekréty kandidáta pomohli športovcom okrem tréningov v domácom prostredí aj pri návrate zo zahraničia. Zväzy mohli pre nich organizovať aj športové súťaže, podmienkou pre účasť na hromadnom podujatí bez obecnstva boli negatívne testy na koronavírus.

Do konca júna mohli športovci využívať bezpečný priestor pre organizáciu sústredení a kontrolných podujatí v Karanténnom centre pre vrcholový šport v Olympijskom tréningovom centre x-bionic sphere v Šamoríne. Podobná bublina ako pri Dunaji existovala len v ďalších šiestich krajinách Európy (Rakúsko, Gruzínsko, Rusko, Nemecko, Holandsko, Rumunsko).

Vo väčšine týchto štátov však platili pre prípravu športovcov voľnejšie pravidlá ako na Slovensku a mohli si vybrať, či sa budú pripravovať v „bublíne“, alebo na svojich domovských športoviskách. Väčšinu týchto centier zriadili a financovali vlády.

Šamorínske centrum ponúklo priestory na plnohodnotný tréning aj v čase najprísnejších pandemických opatrení. Reprezentanti i potenciálni olympionici mohli využívať všetky dostupné priestory vrátane atletického štadióna, plaveckých bazénov, posilňovne a ostatnej športovej a voľnočasovej infraštruktúry. Centrum neuzavreli ani v čase zlepšujúcej sa pandemickej situácie a konali sa v ňom aj viaceré republikové či medzinárodné súťaže vrátane legendárneho atletického mítingu P-T-S.

UVOLNENIE OPATRENÍ PO 19. APRÍLI

Prvé tréningy pre amatérskych a rekreačných športovcov sa oficiálne povolili až 19. apríla, teda v čase, keď sa zlepšila epidemiologická situácia. Slovensko sa vtedy prešlo vo vládnom COVID automate z čiernej do bordovej fázy a šport sa začal

Foto: SPF

riadiť vlastným COVID semaforom. Najmä mladí hokejisti však v tom čase už využívali zmenené opatrenie o organizácii hromadných podujatí. Tréningy organizovali od polovice marca v nepravidelných intervaloch vo väčších skupinách, najskôr ich nahlásili ako hromadnú akciu na regionálnych Úradoch verejného zdravotníctva. Všetci účastníci hromadnej akcie sa pri vstupe preukazovali negatívnym testom na koronavírus nie starším ako dvanásť hodín.

Tréningy po uvoľnení opatrení 19. apríla boli v prvom týždni na celom Slovensku povolené len v šesťčlenných skupinách. Aj keď sa najskôr hovorilo iba o exteriérových, napokon epidemiológovia povolili aj interiérové tréningy. Podmienkou na účasť na športovej aktivite bol platný negatívny test na COVID-19. V interiéri platilo zároveň aj pravidlo, že pre jedného športujúceho muselo pripadať minimálne 35 metrov štvorcových. V exteriéroch, napríklad na futbalových ihriskách či v parkoch, bolo možné vytvárať sektory veľké 800 metrov štvorcových, v ktorých sa mohla pripravovať jedna skupina.

Pri športovaní nebolo povinné prekrytie horných dýchacích ciest. Športové kluby museli zabezpečiť minimálne zdieľanie športového vybavenia. Na žiadnom športovisku sa nemohli zo začiatku pri tréningoch využívať šatne či sprchy, súťaže boli tiež zakázané.

BAZÉNY A FITNESCENTRÁ AKO ČERVENÉ SÚKNO

Nadalej zostávali zatvorené fitnesscentrá. Pre plavárne síce platilo obmedzenie pre šesť športovcov a jedného trénera, ale podľa prezidenta Slovenskej plaveckej federácie (SPF) Ivana Šuleka bolo číslo 6 príliš nízke na to, aby sa prevádzkovateľom bazénov, resp. plavárni oplátilo otvoriť. „Číslo šesť je pre nás rovnaké ako nula. Väčšina z bazénov je totiž prevádzkovaná mestami a tie by v prípade ich otvorení nehospodárne zaobchádzali s majetkom daňových poplatníkov,“ povedal pre TASR Šulek.

Štátny tajomník pre šport Ivan Husár sa podľa

Foto: SPF

vlastných vyjadrení snažil, aby sa pomohlo aj segmentu, ktorý zo športu najviac trpel. Dlhو sa mu nedarilo presvedčiť kompetentných, aby sa otvorili aspoň päťdesiatmetrové bazény pre profesionálnych plavcov a členov športových klubov. „Nechápem, ale slová ako fitnesscentrum a plavárne sú pre niektorých ako červené súkno,“ priznal v debate MY Nitrianskych novín Ivan Husár. Fitnesscentrá sa mohli otvoriť až od pondelka 26. apríla. Zo začiatku však v nich mohla byť len jedna osoba na 15 metrov štvorcových a maximálne šesť cvičiacich. V rovnakom termíne sa zmenili podmienky pre organizovaných plavcov v bazénoch.

Ďalšie uvoľnenie opatrení prišlo od 10. mája, keď Slovensko prešlo do ružovej fázy COVID automatu. Tréningy športových klubov sa zjednodušili, počty účastníkov záviseli od zaradenia regiónu v COVID automate, z neho potom vychádzali aj pravidlá športového semafora. Všeobecne platilo, čím je okres v lepšej fáze, tým viac účastníkov sa môže zapojiť do športovej prípravy. Tieto pravidlá platili pre interiérové i exteriérové športoviská. Vyhlášky Úradu verejného zdravotníctva SR navyše upravovali aj činnosť fitnesscentier a kúpalísk.

Od soboty 15. mája sa mohli organizovať okrem povolených jedenástich a tých, ktoré získali povolenie regionálnych epidemiologických autorít, aj iné športové súťaže. Vyhláška číslo 208 o hromadných podujatiach

síce oficiálne začala platiť o dva dni neskôr, v pondelok 17. mája, šport dostal vzhľadom na svoj víkendový charakter výnimku a mohol pravidlá uplatňovať od už od 15. mája. Pre účastníkov športových súťaží sa naďalej vyžadoval negatívny test, čo kritizovali najmä zástupcovia regionálnych futbalových zväzov, keďže na cvičenie vo fitnesscentrách sa už v tom čase podobná podmienka nevzťahovala.

NÁVRAT FANÚŠIKOV NA TRIBÚNY

Od utorka 27. apríla sa mohli vrátiť na tribúny fanúšikovia v zápasoch profesionálnych súťaží v piatich športových odvetviach. Počet divákov nesmel prekročiť 25 percent celkovej kapacity na sedenie, maximálne sa do hál a na štadióny mohlo pustiť 2000 fanúšikov v exteriéri a 1000 v interiéri. Zápasy mohli v dejisku sledovať iba diváci s negatívnym výsledkom PCR alebo LAMP testu, nie starším ako 36 hodín a zároveň s výsledkom antigénového testu nie starším ako 12 hodín. „Naším spoločným cieľom je overiť si v praxi efektivitu nastavených podmienok a použitia rôznych druhov testov vo vzťahu k riziku šírenia COVID-19 na hromadných podujatiach,“ uviedol v povolení Úrad verejného zdravotníctva SR.

Jedným zo spúšťačov tohto kroku bola aj iniciatíva Slovenského zväzu ľadového hokeja (SZLH), ktorý spolu s ÚVZ SR a konzíliom odborníkov pripravil pilotný projekt „Návrat fanúšikov“. Otestovali ho

počas finále Tipos Extraligy medzi Zvolenom a Popradom. Na štadióny sa dostal obmedzený počet ľudí, maximálne povolené kapacity sa vzhľadom na nutnosť testov pred zápasmi i na ôsmy deň po ich skončení zďaleka nenaplnili. Hokejisti si však pochvaľovali, že duely mali zrazu inú atmosféru. „SZLH sa spustením projektu snaží overiť v praxi efektivitu a vykonateľnosť skríningového testovania pred hromadným podujatím za použitia rôznych typov testov. SZLH si je vedomý, že podstúpiť pred účasťou na hromadnom športovom podujatí dve testovacie procedúry a osem dní po jeho konaní ďalšiu nie je z logistického hľadiska jednoduché. Je však bezplatné a do budúcnosti mimoriadne efektívne, keďže na základe zozbieraných dát bude môcť zväz navrhnúť odborníkom pravidlá, za akých sa budú môcť konať hromadné športové podujatia aj s diváckou účasťou v budúcnosti časoch,“ uviedol vo svojom stanovisku SZLH.

Úrad verejného zdravotníctva SR od 3. mája zmenil vyhlášku o divákoch na tribúnach, zaočkovaní a tí, čo prekonal, koronavírus sa nemuseli podrobovať kontrolnému antigénovému testu pred podujatím.

Napriek povoleniu divákov vyhlášku kritizovali najmä futbalisti, keďže na rozdiel od hokejových fanúšikov si museli futbaloví i iní za testy platiť. Napokon sa však diváci objavili na tribúnach v malom množstve nielen na hokeji či futbale, ale aj v hádzanej či v basketbale.

TELESNÁ A ŠPORTOVÁ VÝCHOVA

Pandémia nového koronavírusu poznačila aj vyučovanie telesnej výchovy. David Zeman z portálu Telocvikari.sk pripomína, že vyučovanie telesnej výchovy sa menilo podľa aktuálnej situácie v súvislosti s ochorením COVID-19. „Začiatkom školského roka prebiehalo vyučovanie relatívne normálne. Potom prišlo odporúčanie, aby sa učila telesná výchova len teoreticky,“ povedal pre TASR Zeman. Ako tvrdí, niektorí telocvikári to vzali doslovne a učili napríklad o zdravej výžive či pravidlách rôznych športov a iní hľadali spôsoby, ako deťom dopriať pohyb. „Jesenné počasie to umožňovalo. Robili sa rôzne pohybové aktivity s rozstupmi a aspoň prechádzky na čerstvom vzduchu,“ uviedol pre TASR.

S uvoľňovaním opatrení sa vracala do rozvrhov aj

telesná a športová výchova. Jej forma rovnako ako celý športový život závisela od epidemiologickej situácie v regióne. Rezort školstva s platnosťou od 18. mája zapracoval do manuálov opatrení v čase koronakrízy pre školy a školské zariadenia aj podmienky využívania telocviční a športových zariadení v areáloch škôl. Manuál hovoril aj o vyučovaní telesnej a športovej výchovy v školách, ktoré sa riadia aj vlastným automatom. Dokumenty mali odporúčací charakter.

Ak sa školské zariadenie dostalo vo vlastnom automate do červeného režimu, nebolo možné v ňom prenajímať telocvične, realizovať telesnú a športovú výchovu v interiéri, ani využívať školské telocvične pre športové kluby. Školám v oranžovom režime odporučilo ministerstvo organizovať telesnú a

športovú výchovu v prípade priaznivých klimatických podmienok v exteriéri (školský dvor, okolie školy, park a pod.) formou, ktorá nepredstavuje zvýšené epidemiologické riziko prenosu infekčného ochorenia COVID-19 (napr. strečing, správne držanie tela, prechádzky).

Taktiež odporúčalo v primeranej miere využívať aj teoretické formy vzdelávania v oblasti telesnej výchovy a športu (ako napríklad pravidlá športových hier, pravidlá fair-play a športového správania). Režim školských telocviční odporúčalo zabezpečovať v súlade s COVID automatom pre šport. Rovnako podľa COVID automatu pre šport sa odporúčalo zabezpečovať pohybové a športové aktivity pre zelené školy.

„AK HRY ZVLÁDNEME ÚSPEŠNE, KAŽDÝ BUDE VÍTAZ“

TO HOVORÍ PREZIDENTKA ORGANIZAČNÉHO VÝBORU OLYMPIJSKÝCH A PARALYMPIJSKÝCH HIER TOKIO 2020 SEIKÓ HAŠIMÓTOVÁ. KAŽDÝ SI VŠAK MUSÍ BYŤ VEDOMÝ RIZIKA ROZŠÍRENIA PANDÉMIE V DEJISKU HIER.

LUBOMÍR SOUČEK

Hry XXXII. olympiády v Tokiu – pokiaľ sa naozaj uskutočnia, čo ešte začiatkom júna viacerí pozorovatelia v obavách z vývoja pandémie ochorenia COVID-19 vo svete a osobitne v Japonsku vážne spochybňovali – vojdú do histórie ako prvé, konané s ročným odkladom. Nový termín olympijských hier (OH) 2020 je od 23. júla do 8. augusta 2021. Ich pôvodný vlašajší termín bol v kalendári len o deň neskôr. Označenie podujatia TOKIO 2020 zostalo aj pre tento rok nezmenené.

Budú sa konať olympijské hry? Nebudú? – Každú chvíľu sa ma na to niekto pýta. Odpovedám takto: „Vyzerá to tak, že budú, lebo jednoducho musia byť. Keby sa nekonali, mnohostranné dopady (predovšetkým finančné) na obrovské množstvo subjektov by boli gigantické, až nedežierne. A pre mnohé subjekty zrejme likvidačné.“

Nepredstaviteľné množstvo práce, ktorú vykonali Japonci aj viacerí predstavitelia Medzinárodného olympijského výboru (MOV), by zrušením tokijských hier vyšlo nazmar. Zároveň by sa tisíckam športovcov zrútil ich najväčší sen, pre ktorého naplnenie počas dlhoročného obrovského úsilia priniesli veľké obete. Miliardy televíznych divákov by zase prišli o zážitok,

na ktorý sa po dlhom pandémiovom strádaní veľmi tešili.

V JAPONSKU UŽ ŠTVRTÁ VLNA PANDEMIE

Japonci uvádzajú, že od apríla čelia už štvrtej vlne pandémie. Tá je horšia, než predošlé. Napriek tomu koncom mája mala 126-miliónová krajina dlhodobu celkovo oveľa lepšie „čísla“ infikovaných, hospitalizovaných aj obetí v prepočte na množstvo obyvateľov, ako napríklad všetky európske krajiny. Ešte koncom mája tam evidovali len o málo väčší celkový počet obetí COVID-19 ako Slovensko (necelých 13-tisíc), ale pritom Japoncov je zhruba 23-násobne viac ako Slovákov!

Japonsko však trpí v dôsledku veľmi pomalého tempa očkovania, aj dlhodobu nedostatočného testovania, ktoré sa zameriavalo len na príznakových ľudí. Napriek tomu, že priamo v krajine sa vyrába vakcína AstraZeneca, až donedávna mali schválenú jedine vakcínu od konzorcia Pfizer/BioNTech. Koncom apríla bolo Japonsko vo vakcinácii proti COVID-19 na poslednom mieste medzi krajinami OECD. S blížiacim sa termínom hier Japonci doplácajú na laxný postup svojej vlády v predošlých mesiacoch.

Za svoj aktuálny problém si teda Japonci do značnej miery môžu sami. Dostali sa však v dôsledku toho dnes do stavu, že návštevy ľudí zo zahraničia vnímajú ako hrozbu. Keď boli v máji na pretekoch v Jokohame v blízkosti Tokia naši triatlonisti, ich tréner a manažér Michal Varga popísal svoje pocity tak, že sa tam cítili ako neželaní hostia. Domáci im dávali najavo svoje obavy, že ich tam prišli nakaziť... Zrejme práve to vysvetľuje veľkú nervozitu a odmietanie OH, čo je – ako uvádzam ďalej – zrejme z viacerých signálov.

Takáto atmosféra je však pre olympijské hry a ich atmosféru veľmi nepriaznivá.

A to ešte triatlonisti mohli byť radi, že Japonsko mohli krátko pred hrami spoznať naživo. Veď veľkú väčšinu testovacích súťaží na rôznych olympijských športoviskách museli úplne zrušiť, alebo sa uskutočnili len s domácimi účastníkmi a iba s niekoľkými cudzincami, zväčša dlhodobu žijúcimi v Japonsku...

VNÚTORNÁ ROZORVANOSŤ

Sám som vo veci uskutočnenia OH v Tokiu vnútorne takpovediac rozorvaný. Som skúsený olympijský matador, ktorého čakajú už štrnásť hry (siedme „letné“), ale v takom rozpoložení ako teraz som nikdy nebol.

Na jednej strane vo vedomí toho vyššie uvedeného – aj berúc do úvahy objektívne existujúce riziko, že hry môžu prispieť k rozšíreniu pandémie v Japonsku – chcem, aby sa konali a aby všetko vynaložené úsilie na každej strane našlo svoj zmysel.

Na druhej strane si hovorím, že keby som tam nemusel cestovať (a ako tlačový atašé slovenskej výpravy jednoducho musím) v danej komplikovanej a rizikovej situácii by som do Tokia radšej nešiel. Som si vedomý, že všetci ideme do určitého rizika. A aj keď sa nič zlé nestane (v čo všetci dúfame), budeme existovať vo veľkej nepohode z množstva obmedzení a nariadení. Určite to budú úplne iné hry ako kedykoľvek v minulosti.

Som si istý, že podobnú vnútornú dilemu ako ja majú aj viacerí ďalší ostrieľaní olympijskí harcovníci vo všetkých kútoch sveta.

CHRONOLÓGIA DRAMATICKÉHO VÝVOJA

Pravidelne dostávam tlačové správy MOV aj organizačného výboru (OV) Tokio 2020. Navyše denne sledujem olympijský a športový monitoring slovenských i českých médií, plus aj články na špecializovaných olympijských portáloch Inside the Games a Around the Rings. V súvislosti s prípravami olympijských hier v Tokiu sa tam za posledné mesiace objavilo toľko rozmanitých, aj „dramatických“ správ, že bude vhodné pozrieť si výberovú chronológiu toho, čo „hýbalo“ dianím okolo hier až do konca mája.

Je to mimoriadne pestrá mozaika. V konečnom dôsledku čitateľovi však práve nasledovný sumár výstižne priblíži, čo sa deje a aké riziká i nádeje sa postupne objavovali v súvislosti s OH v Tokiu, i s následnými paralympijskými hrami (PH).

Jasne sa ukazuje, že všetko dianie je strašne rozporuplné.

JANUÁR

- Všeobecné obavy o osud hier sa prezident MOV Thomas Bach 28. januára pokúsil upokojiť tvrdením, že prípravy bežia podľa harmonogramu a žiadny plán B neexistuje. *„Našou prácou je usporiadať hry, a nie ich rušiť. Všetky špekulácie ubližujú športovcom v ich príprave. Oni už beztak musia prekonávať výzvy vo svojom každodennom tréningu a súťažení a čelia obmedzeniam či už vo svojej krajine, alebo pokiaľ ide o cestovanie,“* vyhlásil Bach s dodatkom, že určite nedôjde k redukcii počtu športovcov: *„Nezničíme olympijský sen žiadneho športovca.“*

- Japonská ministerka pre hry Seikó Hašimótová aj premiér Jošihide Suga následne vyhlásili, že *„hry sa uskutočnia za každú cenu.“*

- Doyen MOV a jeden z najvýznamnejších olympijských funkcionárov na svete Richard Pound uviedol, že usporiadaniu hier v tomto roku dáva 75-percentnú šancu.

FEBRUÁR

- V prvej dekáde mesiaca boli pod spoločným názvom Playbooky predstavené príručky o protipandémiových opatreniach pre všetky skupiny akreditovaných hier. Opatrenia sme podrobne predstavili v predošlom čísle Športinformu. Okrem iného z nich vyplynulo, že mimoriadne významnú úlohu v každej skupine akreditovaných (vrátane jednotlivých výprav) bude plniť tzv. COVID-19 liaison officer (CLO), ktorý bude pre japonské orgány aj pre ľudí v jeho „pôsobnosti“ takpovediac styčným dôstojníkom vo všetkých veciach, súvisiacich s uplatňovaním protipandémiových opatrení.

- Prezident OV Tokio 2020 Joširó Móri 12. februára musel odstúpiť z funkcie pre sexistické výroky, ktoré vzbudili rozsiahlu kritiku, dokonca aj zo strany sponzorov hier. Po Móriho škandále kooptovali do OV viacero žien a 18. februára sa novou prezidentkou stala dovtedajšia ministerka pre hry, sedemnásobná olympionička v rýchlokorčuľovaní, resp. v cyklistike Seikó Hašimótová. Na ministerský post po nej nastúpila Tamajó Marukawová.

- Japonsko začalo proti ochoreniu COVID-19 očkovať až 17. februára – oveľa neskôr, ako ostatné rozvinuté krajiny. Vláda len krátko predtým schválila použitie vakcíny Comirnaty od konzorcia Pfizer/BioNTech.

- V prieskume japonského denníka Jomiuri sa až 91 percent respondentov vyslovilo za to, aby účasť fanúšikov v hľadiskách bola buď minimálna, alebo žiadna.

- Počas virtuálneho 137. zasadnutia MOV prezident Thomas Bach uviedol: „Od septembra 2020 sa vo svete uskutočnilo viac než 270 veľkých medzinárodných športových podujatí, vrátane pretekov Svetového pohára. Zúčastnilo sa na nich okolo 30-tisíc športovcov a vykonalo sa okolo 200-tisíc testov na nový koronavírus. Zo žiadneho z týchto podujatí sa vírus nerozšíril. To nás presvedča, že aj veľké športové podujatia sa dajú organizovať bezpečne. Navyše tie v uplynulom období nemohli profitovať z vakcinácie. My sme teraz v lepšej pozícii, pretože už je k dispozícii viacero účinných vakcín proti COVID-19. Hlavný dôraz je teraz na bezpečné uskutočnenie hier.“

Výkonný riaditeľ OV Tokio 2020 Toširó Mutó počas zasadnutia MOV povedal, že v predošlých mesiacoch sa organizátori hier spočiatku zameriavali predovšetkým na rokovania so všetkými doterajšími partnermi a s prevádzkovateľmi všetkých zariadení pre hry, čo súviselo s ich preložením o jeden rok. Pomerne rýchlo sa im podarilo dosiahnuť nové dohody s vlastníkmi stavieb v Olympijskej dedine, aj s prevádzkovateľmi všetkých športovísk i výstaviska Tokyo Big Sight, ktoré bude počas hier sídlom vysielacieho i hlavného tlačového strediska. Dosiahli aj predĺženie zmlúv vo všetkých 68 domácimi sponzormi podujatia. K pôvodne kontrahovaným 3,3 miliardám dolárov s nimi vyrokovali ďalší príspevok vo výške 200 miliónov dolárov. Zároveň organizátori pripravovali zjednodušenie operatívy hier a celkové úsporné opatrenia a museli spustiť systém vracania už zakúpených vstupeniek, ktorých majitelia sa v obavách z pandémie rozhodli do Tokia necestovať.

- OV Tokio 20. marca oznámil, že OH i PH sa uskutočnia bez divákov zo zahraničia. Rozhodnutie bolo prijaté na online mítingu za účasti všetkých zainteresovaných subjektov v Japonsku, aj MOV a Medzinárodného paralympijského výboru (IPC).

- V Národnom tréningovom centre J-Village v prefektúre Fukušima 25. marca s ročným oneskorením odštartovala štafeta s olympijským ohňom po území Japonska. Miesto bolo zvolené symbolicky, pretože práve táto základňa sa stala podpornou bázou v prvej fáze boja s odstraňovaním následkov obrovského zemetrasenie a následnej vlny cunami, ktorá pred desaťročím vážne poškodila atómovú elektrárňu Fukušima.

„Oheň sa vydáva na 121-dňovú cestu a po celom Japonsku roznesie pre ľudí nádej i želanie pokoja.

Tento malý plameň nikdy nestratil vieru a čakal na tento deň ako čerešňový kvet, aby rozkvitol. Je to lúč svetla na konci temnoty,“ uviedla pri štarte štafety prezidenta OV Tokio 2020 Seikó Hašimótová. Na vysvetlenie jej metafory: tvar olympijskej pochodne pri pohľade zhora symbolizuje kvet japonskej čerešne sakura.

- Japonská vláda v záujme zníženia počtu akreditovaných účastníkov hier a tým aj rizika šírenia infekcie 27. marca požiadala MOV, aby výrazne zredukoval počet funkcionárov a oficiálnych hostí na podujatí. Podľa požiadavky by s výnimkou hláv štátov mali na OH pricestovať len tí, ktorých prítomnosť priamo súvisí s organizáciou hier a s ich priebehom, čiže ktorí tam budú mať pracovné povinnosti.

- Štafeta s olympijským ohňom mala počas 121 dní prejsť cez všetkých 47 prefektúr Japonska, pričom s ohňom sa malo vystriedať 10-tisíc účastníkov. Pôvodný harmonogram však narušila zhoršujúca sa pandemická situácia v krajine. Najprv v Ósake a potom aj na ďalších miestach museli trasu štafety núdzovo odkloniť z frekventovaných komunikácií na lokálne. A viaceré miesta štafeta jednoducho úplne obišla.

- OV Tokio 2020 11. apríla oznámil, že športovcov a ďalších členov olympijských a paralympijských výprav, ktorí budú mať pozitívny test na nový koronavírus a len mierne alebo žiadne príznaky ochorenia COVID-19, plánujú izolovať v špeciálnom hoteli v blízkosti Olympijskej dediny. O chorých so strednými a silnejšími príznakmi sa má postarať poliklinika v dedine, vážne prípady budú musieť previezť do nemocnice.

- V stredu 14. apríla sa začalo odpočítavanie posledných 100 dní do začiatku OH. Japonské médiá v tejto súvislosti prirovnali prípravu hier k „operácii rozseknutia letiaceho vlasu samurajským mečom“.

- Designovaný vedúci slovenskej výpravy Roman Buček v rozhovore pre www.olympic.sk 100 dní pred OH na margo aktuálnej situácie uviedol: „Vnímam ju tak, že tieto hry budú vzhľadom na okolnosti takpovediac nechcené, hoci pre športovcov budú naplnením ich dlhoročného úsilia.“

Bude im chýbať tá jedinečná atmosféra spolunáležitosti, ktorá dodáva olympijským hrám výnimočnosť. Beriem to tak, že nie hry, ale olympijské súťaže sa jednoducho uskutočnia, pretože inak by ekonomické škody boli nedejateľné.“

- Prezident Svetovej atletiky a člen MOV Sebastian Coe 100 dní pred OH varoval pred ich možným zrušením. „Celá jedna generácia športovcov z celého sveta by prišla o možnosť zúčastniť sa na hrách, hoci teraz tvrdo pracujú na tom, aby na nich boli,“ vyhlásil.

- Predseda vládnej Liberálno-demokratickej strany v Japonsku Tóšihiró Nikai v polovici apríla uviedol tvrdenie, z ktorého poslednú vetu citovali médiá na celom svete: „Je dôležité pre Japonsko mať úspešnú olympiádu. Je to veľká príležitosť. Chcem, aby sme uspeli. Musíme vyriešiť a pripraviť množstvo vecí a je dôležité postupovať krok za krokom. Pokiaľ sa však nákaza kvôli olympiáde rozšíri, potom neviem, pre koho by sa mala konať. Ak to bude nutné, musíme byť pripravení olympiádu bez váhania zrušiť.“ Biznisový server Nikkei na Nikaiovo vyhlásenie reagoval, že „zrušiť olympiádu je proste nemožné.“

- Japonský minister zodpovedný za očkovanie Taró Kónó naznačil, že na tribúnach OH ani PH zrejme nebudú môcť byť ani japonskí diváci.

- Podľa prieskumu agentúry Kjódó by až 39,2 % respondentov bolo za úplné zrušenie hier a 32,8 % za ich ďalší odklad (čo je nielen podľa MOV nerealizovateľné). Podobné nálady odzrkadľovali aj výsledky iných prieskumov v ďalších týždňoch.

- Usporiadanie hier v Tokiu odmietli v spoločnom vyhlásení 16. apríla viacerí japonskí lekári. „Trvanie na ich konaní pre domáce politické a ekonomické účely a ignorovanie vedeckých aj morálnych faktov je v rozpore s japonským záväzkom ku globálnemu zdraviu a bezpečnosti ľudstva,“ uvádzalo sa vo vyhlásení. Lekári kritizovali aj veľmi neskoré spustenie očkovania proti COVID-19 v krajine – pre ľudí vo veku nad 64 rokov sa začalo len v tom týždni. „Ani zdravotnícki pracovníci a ďalšia vysoko riziková populácia nebude mať pred hrami prístup k vakcínam,“ upozornili.

- Po prefektúrach Ósaka a Ókinawa pre výrazný nárast počtu infikovaných, hospitalizovaných aj obetí COVID-19 japonský premiér Jóšihide Suga 23. apríla – teda krátko pred veľkým japonským sviatočným obdobím, nazývanom Zlatý týždeň – odobril vyhlásenie núdzového stavu aj v prefektúrach Tokio, Kjótó a Hjógó, kde sa pandémiová situácia tiež začala výrazne zhoršovať. V Tokiu bol pôvodne núdzový stav vyhlásený do 11. mája, ale neskôr ho predĺžili. V predošlých fázach pandémie bolo hosťiteľské mesto v núdzovom stave už dvakrát. Treba však povedať, že núdzový stav v Japonsku sa vyznačuje oveľa nižšími reštrikciami ako na Slovensku. Napríklad reštaurácie a bary môžu byť otvorené najneskôr až do ôsmej večer, len nesmú podávať alkohol. Športové aj kultúrne podujatia sú povolené s obmedzeniami na 50 percent diváckej kapacity, resp. pre maximálne 5000 ľudí.

- Koncom apríla vyšla aktualizovaná verzia protipandemických príručiek OH a PH v Tokiu so spoločným názvom Playbooky. Ich aktualizácia zohľadňovala vývoj pandémie v predošlých dvoch mesiacoch a objavenie nových mutácií vírusu SARS-CoV-2. V porovnaní s februárovou verziou celkových opatrení došlo k ich sprísneniu. V polovici júna bola zverejnená posledná verzia Playbookov, ktorá niektoré predošlé opatrenia ešte sprísnila.

Thomas Bach na margo aktualizácie opatrení v Playbookoch povedal: „Skombinovali sme množstvo opatrení s cieľom utvoriť čo najbezpečnejšie prostredie. Jedným z dôležitých príkladov je zvýšené testovanie športovcov a zainteresovaných strán pred a počas hier. Povzbudzuje nás aj rastúci počet očkovaní podávaných po celom svete. Tieto nástroje však budú fungovať len vtedy, ak každý preukáže solidaritu a bude plniť usmernenia. Preto tí, ktorí porušujú pravidlá, môžu v Tokiu očakávať striktné reakcie. Je to náš záväzok voči ľuďom v Tokiu a v Japonsku, ktorí nás toto leto tak láskavo privítajú vo svojom meste a krajine.“

- Prezidentka OV Tokio 2020 Seikó Hašimótová 28. apríla vyhlásila, že organizátori sú vzhľadom na situáciu pripravení ako najkrajnejšie riešenie usporiadať hry úplne bez divákov. To by v praxi zrejme znamenalo, že v hľadiskách by boli (ak vôbec) len akreditovaní príslušníci médií a zopár funkcionárov a predstaviteľov štátov. „Ak hry zvládneme úspešne, každý bude víťaz,“ konštatovala Hašimótová.

- Začiatkom mesiaca sa v Sappore úspešne uskutočnilo predolympijské testovacie podujatie v maratóne mužov aj žien. Zúčastnilo sa na ňom aj niekoľko zahraničných bežcov. Organizátori prijali opatrenia, aby sa zabránilo kontaktom medzi účastníkmi a širokou verejnosťou. „*Sapporo preukázalo veľkú schopnosť zorganizovať úspešné maratónske a chodecké preteky počas OH,*“ kvitoval osobne prítomný prezident Svetovej atletiky Sebastian Coe, no jedným dychom dodal: „*Chápem obavy japonskej verejnosti. Žiadne iné olympijské hry sa už asi nebudú konať za zložitejších okolností.*“

- OV Tokio 3. mája vyslovil požiadavku navýšenia svojich kapacít o 500 zdravotných sestier, ktoré by sa prioritne venovali akreditovaným účastníkom hier. Tí by mali počet členov medicínskeho tímu na hrách doplniť na 10-tisíc. Uvedená požiadavka vzbudila medzi zdravotníckym personálom v krajine rozhorčenie. „*Všetkým by malo byť jasné, že našou prioritou je pandémia, nie olympiáda. Musíme zrušiť kontroverzný návrh, ktorý požaduje vylepšiť stav dobrovoľníkov na OH o zdravotné sestry. Ich úlohou je pomáhať ľuďom v nemocniciach v boji s koronavírusom, a nie na olympijských športoviskách,*“ reagoval generálny sekretár Japonskej únie medicínskych pracovníkov Susumu Móri.

- Neúspešný kandidát na guvernéra metropolitného Tokia vo vlaňajších voľbách Kendži Ucinómija spustil 5. mája petíciu za zrušenie hier. „*Šírenie koronavírusu sa nezastavilo nielen v Tokiu, ale ani v ďalších častiach Japonska a celého sveta. Vakcinácia, s ktorou sa začalo na konci minulého roka, je teraz široko dostupná len v Európe a v USA, a nie je teda rozhodujúcim faktorom pri prevencii infekcie. V tejto situácii hry nemôžu byť bezpečné,*“ uvádzalo sa v petícii, ktorá aj upozorňovala na nepripravenosť japonského zdravotníctva na prípadné zhoršenie epidemiologickej situácie počas hier. Za týždeň ju podpísalo 351-tisíc ľudí.

Petíciu zaslali aj premiérovi Sugovi, guvernérke metropolitného Tokia Jurikó Koikeovej i šéfke OV Tokio 2020 Hašimótovej, ale bola určená najmä prezidentovi MOV Thomasovi Bachovi, ktorý sa mal 17. mája zúčastniť na úseku púte štafety olympijským ohňom po Hirošime. Bach však vzhľadom na núdzový stav vo viacerých prefektúrach svoju cestu zrušil. Do Japonska má pricestovať až 12. júla, teda krátko pred OH.

- MOV 6. mája oznámil, že podpísal memorandum o porozumení s konzorciom Pfizer/BioNTech, ktoré vyrába vakcínu Comirnaty. Na jeho základe daruje konzorcium množstvo vakcín proti ochoreniu COVID-19 olympionikom aj paralympionikom z celého sveta.

Predseda lekárskej a vedeckej komisie MOV Ugur Erdener po podpise memoranda vyhlásil: „*Vidíme v celom svete dôležitosť očkovania. Vyzývame športovcov a účastníkov hier, aby sa dali zaočkovať, kdekoľvek je to možné. Očkovanie je dôležitý prostriedok ochrany seba samého, ale aj ostatných.*“

- Japonská tenisová hviezda a druhá hráčka svetového rebríčka Naómi Ósaková 9. mája vyhlásila, že sa jej nepáči usporiadanie hier počas koronakrízy. „*Samozrejme by som rada povedala, že ma poteší, keď olympiáda bude, pretože som športovec a čakám na ňu celý život. Myslím si však, že sa diali a dejú oveľa dôležitejšie veci,*“ povedala.

- Atletická federácia USA (USTFA) zrušila predolympijský kemp svojich športovcov, ktorý sa mal uskutočniť v prefektúra Čiba v tesnej blízkosti Tokia. Guvernér prefektúry Tóšihitó Kumagai totiž oznámil, že prefektúra by v prípade ochorenia nevedela zabezpečiť nemocničné lôžka pre športovcov, ktorí nemôžu byť uprednostnení pred miestnymi obyvateľmi.

- Núdzový stav bol 14. mája vyhlásený v ďalších troch japonských prefektúrach (vrátane sapporskkej), čím sa ich počet zvýšil už na deväť. Guvernér prefektúry Ibaraki Kazuhikó Óigawa odmietol žiadosť OV Tokio 2020 o prípadné zabezpečenie nemocničných lôžok pre športovcov, ktorí by potrebovali hospitalizáciu, s odôvodnením, že pred športovcami musia byť uprednostnení občania prefektúry.
- Český olympijský výbor 17. mája informoval, že vzhľadom na pandemickú situáciu v Japonsku nebude môcť v Tokiu počas OH prevádzkovať Český dom. Ten mal fungovať pod hlavičkou „Zotavovacieho centra pre športovcov“.
- Hiroši Mikatani, generálny riaditeľ veľkej japonskej korporácie Rakuten, 18. mája na margo priprav hier vyhlásil: „*Úprimne povediac, hovorím tomu samovražedná misia a myslím si, že by sme s tým mali prestať. Snažím sa ich presvedčiť, ale zatiaľ neúspešne.*“
- V rovnaký deň Lekárske združenia Tokia zverejnilo apel zhruba 6000 lekárov smerom k vláde, aby zrušila hry, pretože počty chorých na COVID-19 sa rýchlo zvyšujú a kapacita tokijských nemocníc sa postupne naplňa. „*Veríme, že jedinou správnou voľbou je zrušiť udalosť, ktorá môže zvýšiť počet infikovaných ľudí a úmrtí v krajine. Vírusy sa šíria ľudskými pohybmi. A práve olympiáda a paralympiáda sú megalomanské akcie, ktoré budú zhoršovať stav pandémie a zvyšovať počet tých, ktorí musia trpieť a zomieť. Ak sa to stane, Japonsko bude niesť veľkú zodpovednosť. Žiadame vládu, aby presvedčila MOV, že usporiadanie hier v tomto období nie je správne. Zrušte to, kým je to ešte možné,*“ uvádza sa vo vyhlásení.
- Predseda Japonskej lekárskej asociácie Kendžú Sumije vyhlásil: „*Neexistuje spôsob, ako teraz usporiadať bezpečné hry.*“ Generálny riaditeľ spoločnosti SoftBank Group Corp a majiteľ bejzbalového SoftBank Hawks Masajoši Son sa pridal: „*Momentálne viac ako 80 percent obyvateľov krajiny chce, aby sa olympijské hry odložili, alebo zrušili. Kto nás núti pokračovať v prípravách a na základe akého práva?*“
- Japonská vláda 20. mája oznámila, že predbežne schválila použitie vakcín proti COVID-19 od firiem Moderna a AstraZeneca. Tým sa počet vakcín na použitie v krajine zvýšil na tri. To by malo pomôcť zrýchliť očkovanie. Premiér Jóšihide Suga vyhlásil, že do konca júla chcú zaočkovať 36 miliónov japonských seniorov.
- Panamerická športová organizácia Panam Sports 20. mája informovala, že poskytne 6-tisíc jednodávkových vakcín Johnson&Johnson pre účastníkov OH v Tokiu z krajín Strednej a Južnej Ameriky, v ktorých je nedostatok vakcín proti COVID-19. Podľa slov prezidenta Panam Sports Nevena Ilica ich poskytnú nielen športovcom a členom ich sprievodu zo 41 krajín, ale aj akreditovaným novinárom z týchto krajín. „*Každý človek z Ameriky, ktorý má akreditáciu a pôjde na hry, môže byť zaočkovaný,*“ povedal Ilic v rozhovore pre Around the Rings.
- OV Tokio 2020 v ten istý deň oznámil, že zvažuje redukciiu počtu ľudí z Japonska, ktorí majú počas hier pôsobiť v rôznych funkcionárskych a pracovných pozíciách, vrátane robotníkov. Od MOV zase žiada ďalšiu redukciiu počtu ľudí, ktorí majú pracovne prísť na hry zo zahraničia. Koncom mesiaca prezidentka OV Tokio 2020 Seikó Hašimótová oznámila, že v prípade akreditovaných ľudí zo zahraničia v porovnaní s pôvodným očakávaním 180-tisíc ľudí došlo k zníženiu na menej než tretinu – na 59-tisíc ľudí. Podľa MOV sa z toho počet akreditovaných funkcionárov zo sveta znížil o 23-tisíc ľudí.

- Predseda koordinačnej komisie MOV pre OH a PH v Tokiu John Coates 23. mája po poslednom zasadnutí komisie povedal: „Je jasnejšie ako kedykoľvek predtým, že tieto hry budú bezpečné pre všetkých účastníkov, aj pre obyvateľov Japonska. Sme teraz plne v prevádzkovom režime realizácie. Po takmer ôsmich rokoch tvrdej práce a plánovania je cieľová čiara na dohľad.“

Koordinačnú komisiu povzbudilo množstvo športových podujatí, ktoré sa úspešne konajú po celom svete. Od septembra 2020 súťažilo viac ako 54 000 športovcov na viac ako 430 významných medzinárodných športových podujatiach. Všetky prebehli bezpečne pre účastníkov aj pre miestne obyvateľstvo. Coates informoval, že MOV s japonskými partnermi aktívne spolupracuje pri snahe priviesť na hry zdravotnícky personál zo zahraničia, ktorý by pomohol preťaženým japonským lekárom a zdravotným sestram zabezpečiť zdravotnú starostlivosť o účastníkov hier. Malo by ísť o 230 lekárov a 310 sestier.

Prezident MOV Thomas Bach v úvode rokovania koordinačnej komisie vyhlásil, že 75 percent budúcich obyvateľov Olympijskej dediny je už zaočkovaných, alebo má zabezpečené očkovanie proti ochoreniu COVID-19, a že existuje dobrý dôvod domnievať sa, že toto číslo bude v čase hier viac ako 80 percent.

Prezidentka OV Tokio 2020 Seikó Hašimótová šéfa MOV doplnila: „V reakcii na akékoľvek obavy sa posúvame vpred, aby sme sprísnilí naše plánovanie v troch oblastiach. Po prvé to znamená prísne obmedzenia počtu účastníkov vstupujúcich do Japonska, po druhé prísne presadzovanie kódexu správania a monitorovania zdravia, a po tretie prísne preskúmanie a prehodnotenie systému zdravotnej starostlivosti o hry.“

- Vláda USA 24. mája vyzvala obyvateľov krajiny, aby v súčasnosti ako turisti necestovali do Japonska. Olympijský a paralympijský výbor USA na vyhlásenie reagoval tým, že športovci by v Tokiu mali byť v bezpečí. Japonsko v ten istý deň otvorilo dve obrovské očkovačné centrá v Tokiu aj v Ósake.

- Z prostredia MOV presiakla 25. mája informácia, že MOV ponúkne očkovanie proti COVID-19 pre 20-tisíc Japoncov – pre športovcov a ich sprievod, ako aj pre ľudí, ktorí sa budú podieľať na organizácii OH v Tokiu.

- V rovnaký deň japonský minister obrany Nóbuo Kiši informoval, že od OV Tokio 2020 dostal požiadavku na mobilizáciu vojenského zdravotníckeho personálu počas hier.

- Druhý najväčší japonský denník Asahi Šimbun (zároveň jeden z partnerov OV Tokio 2020) vyzval 26. mája vo svojom editoriali vládu, aby zrušila hry. Okrem iného sa v ňom písalo: „Naša najväčšia obava sa samozrejme týka dopadu hier na zdravie našich občanov. Neeexistuje žiadna záruka, že nákaza bude v nadchádzajúcich dňoch pod kontrolou. Sme ďaleko od situácie, keď si každý môže byť istý, že bude v bezpečí.“

Portál Inside the Games upozornil, že ľavicovo zameraný Asahi Šimbun je častým kritikom vládnej Liberálno-demokratickej strany (LDP) a citoval šéfa finančného prieskumného výboru LDP Kózóa Jamamóta: „V Japonsku sa hry uskutočnia tak, ako sú naplánované. Je to dobré pre ekonomiku.“

- Doyen MOV Richard Pound v rozhovore pre Around the Rings vyhlásil: „Ľudia stále hovoria o možnosti preloženia hier. Hry sa však buď uskutočnia toto leto, alebo nebudú vôbec.“

Pred koncom júna musíme skutočne vedieť, či áno alebo nie. Teraz to už nie je ekonomická otázka. Je to o tom, či to vieme spraviť bezpečne, alebo nie. A ak to vieme spraviť bezpečne, svet po 20 mesiacoch potrebuje nejakú dobrú správu. Usporiadať hry, ktoré spoja všetkých a ponúknuť súťaže, ktoré budú môcť sledovať štyri miliardy ľudí, to je skutočný výsledok, na ktorý by sa mal každý sústrediť.“

- K 26. máju dostalo v 126-miliónovom Japonsku obidve dávky očkovania 2,85 milióna osôb a prvú dávku necelých 9,5 milióna ľudí.

- Agentúra Kyodo News oznámila, že podľa analýzy jedného japonského výskumného inštitútu by priame škody zo zrušenia OH a PH pre Japonsko dosiahli výšku (v prepočte) 13,59 miliardy eur.

- Medzinárodné fórum športovcov, ktoré sa uskutočnilo virtuálne 27. a 28. mája, sa dominantne zaoberalo praktickými vecami, súvisiacimi s hrami v Tokiu. Prezident Thomas Bach v úvodnom príhovore vyzval športovcov z celého sveta, aby sa pred OH dali zaočkovať proti COVID-19.

Na fóre sa hovorilo aj o „reverze“ (waiver), ktorí musia podpísať všetci účastníci hier. V ňom vyhlasujú, že sa na hrách v Tokiu zúčastňujú na vlastné riziko a na vlastnú zodpovednosť a sú si vedomí možných zdravotných rizík, vyplývajúcich zo šírenia COVID-19 a ďalších infekčných ochorení, ako aj z vysokých horúčav, ktoré môžu viesť k vážnemu poškodeniu tela až k smrti.

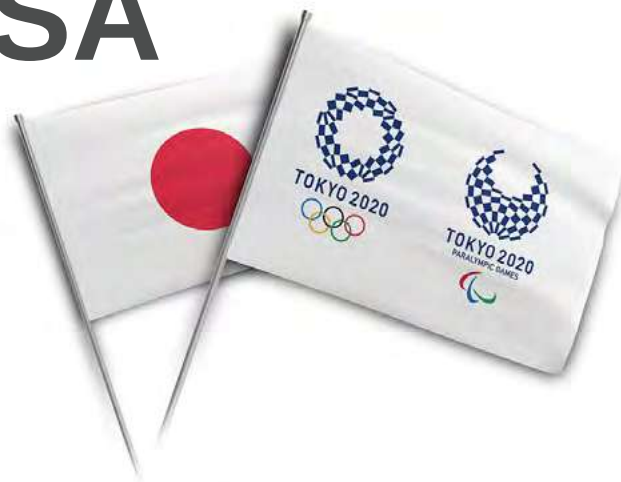
Operatívna riaditeľka MOV Lana Haddadová na otázky k „reverzu“ reagovala, že takéto vyhlásenia v rámci právnych opatrení sú štandardnou praxou pri organizácii veľkých podujatí. *„Žiadna vláda alebo zdravotnícka autorita nemôže garantovať nešírenie infekcie. To je riziko, ktoré podstupujeme všetci. Podobné vyhlásenia sa podpisovali aj pred predošlými hrami. Teraz boli aktualizované o COVID-19,“* vyhlásila. Portál Yahoo Sports však upozornil, že v prípade predošlých OH 2016 v Riu de Janeiro sa v podobnom vyhlásení nezmieňovali riziká ochorení ani horúčavy.

Riaditeľ MOV pre operácie olympijských hier Pierre Ducrey počas fóra informoval, že testy členov výprav na prítomnosť nového koronavírusu sa budú primárne vykonávať zo slín, pričom každá vzorka bude analyzovaná dvojmo. Až v prípade pozitívneho alebo nejednoznačného nálezu by sa aplikoval odber vzorky z nosohltana.

- Japonský olympijský výbor oznámil, že v Národnom tréningovom centre Adžinomótó v Tokiu 1. júna spustí očkovanie svojich olympionikov a členov ich sprievodu na hrách. Spolu má ísť približne o 1600 ľudí. Na tento účel bude využitá vakcína Comirnaty, o ktorej dodávkach pre národné olympijské výbory sa MOV dohodol s konzorciom Pfizer/BioNTech. Olympionici teda budú očkovaní mimo štátneho programu vakcinácie.

- Japonský premiér Jošihide Suga 28. mája potvrdil, že v 9 prefektúrach, kde sa núdzový stav mal skončiť 31. mája, bude predĺžený do 20. júna. Ide o provincie Tokio, Aiči, Fukuoka, Kjótó, Hjógó, Hokkaidó, Hirošima, Ókajama a Ósaka. K rovnakému dátumu sa má núdzový stav skončiť aj v prefektúre Ókinawa. Vláda zároveň oznámila, že počet infikovaných už týždeň aj v uvedených provinciách kontinuálne klesá, vo viacerých nemocniciach sa však pri starostlivosti o chorých dostali na hranicu kapacitných možností.

DO TOKIA NAŠA NAJMENŠIA „LETNÁ“ VÝPRAVA

VŠETKO NASVEDČUJE TOMU, ŽE NA HRÁCH XXXII. OLYMPIÁDY V TOKIU BUDEME MAŤ NAJMENŠIU „LETNÚ“ VÝPRAVU V HISTÓRII. KVALIFIKAČNÝ PROCES SA SÍCE V PRINCÍPE UZAVRIE AŽ KONCOM JÚNA, ALE ODO DŇA UZÁVIERKY TOHTO TEXTU UŽ K 32 NAŠIM ŠPORTOVCOM, KVALIFIKOVANÝM K 21. JÚNU, PRAVDEPODOBNE VEĽA SLOVÁKOV NEPRIBUDNE – MAXIMÁLNE TAK ZHRUBA DESAŤ.

■ ĽUBOMÍR SOUČEK

Doteraz najmenej početnú výpravu na hry olympiády vyslal Slovenský olympijský výbor (SOV – na SOŠV sa transformoval v novembri 2018) do Londýna 2012. Mali sme tam len 47 športovcov. V Riu de Janeiro 2016 o štyroch viac – 51. Teraz sa konečný počet našich olympionikov dá kalkulovať kdesi okolo čísla štyridsať.

Na ilustráciu: pri našej samostatnej „letnej“ premiére pod piatimi kruhmi v Atlante 1996 v našich farbách súťažilo 71 športovcov. O štyri roky neskôr v Sydney za Slovensko súťažilo rekordných 112 športovcov.

OH 2000 boli jediné „letné“ hry, na ktorých sme mali zastúpenie v kolektívnych športoch. Dokonca v troch - futbal i vodné pólo mužov i basketbal žien. O účasti kolektívu a o takom číse športovcov sa nám odvtedy môže len snívať.

V Aténach 2004 nastal výrazný pokles – len 64 súťažiacich Slovákov. Ten pokračoval aj v Pekingu 2008, kde nás reprezentovalo len 57 športovcov. A potom prišli už spomínané Londýn 2012 a Rio 2016.

Názornú predstavu o našom zastúpení v jednotlivých športoch získate s nasledovnej tabuľky:

POČET ŠTARTUJÚCICH ÚČASTNÍKOV ZO SR NA OH 1996 - 2016

Letopočet uvádza jednotlivé OH. Čísla uvádzajú: spolu/muži+ženy. Uvádzajú sa len počty tých športovcov, ktorí nastúpili na súťaže – bez tých, ktorí sa zranili a bez cestujúcich náhradníkov.

	1996	2000	2004	2008	2012	2016
Atletika	14/12+2	16/15+1	12/10+2	18/11+7	11/5+6	16/8+8
Basketbal		12/0+12	-----	-----	-----	-----
Bedminton	-----	-----	-----	1/0+1	1/0+1	
Box	2/2+0	-----	-----	-----	-----	-----
Cyklistika	10/8+2	7/7+0	9/8+1	4/3+1	2/1+1	2/2+0
Džudo	2/2+0	1/1+0	2/2+0	1/1+0	1/1+0	-----
Futbal	-----	18/18+0	-----	-----	-----	-----
Gymnastika	1/0+1	1/0+1	2/0+2	1/0+1	2/1+1	1/0+1
Jachting	4/4+0	1/1+0	1/1+0	1/1+0	-----	-----
Kanoistika	17/15+2	19/16+3	16/13+3	12/9+3	12/9+3	12/10+2
Lukostreľba	-----	-----	-----	-----	-----	2/1+1
Plávanie	3/1+2	6/1+5	4/1+3	3/1+2	5/1+4	5/2+3
Stolný tenis	1/0+1	-----	-----	1/0+1	-----	3/1+2
Streľba	3/3+0	3/2+1	3/2+1	7/4+3	7/4+3	5/4+1
Tenis	5/2+3	5/2+3	7/3+4	4/1+3	4/2+2	3/2+1
Triatlon	-----	-----	-----	1/1+0	1/1+0	1/1+0
Veslovanie	2/2+0	1/1+0	2/2+0	-----	-----	-----
Vodné pólo	-----	13/13+0	-----	-----	-----	-----
Vzpieranie	3/3+0	1/0+1	3/3+0	1/1+0	1/1+0	1/1+0
Zápasenie	4/4+0	4/4+0	3/3+0	2/2+0	-----	-----
SPOLU	71/58+13	108/81+27	64/48+16	57/35+22	47/26+21	51/32+19

Poznámka: V rámci kanoistiky sú spolu uvedené rýchlostná kanoistika aj vodný slalom, v rámci cyklistiky cestná, dráhová aj horská, v rámci gymnastiky športová aj skoky na trampolíne, v rámci plávania bazénové, diaľkové aj synchronizované (dnes už umelecké), v rámci zápasenia grécko-rímske aj voľný štýl.

KTO SA UŽ KVALIFIKOVAL DO TOKIA?

Pandémia ochorenia COVID-19 spôsobila nielen preloženie OH v Tokiu o rok neskôr, ale aj výrazne skomplikovala kvalifikačný proces. Množstvo kvalifikačných podujatí v rôznych kútoch sveta museli zrušiť, takže podstatne viac olympijských miestieniek, než sa plánovalo, museli či ešte musia rozdeliť na základe rebríčkov.

Na poslednom zasadnutí koordinačnej komisie Medzinárodného olympijského výboru (MOV) pre hry v Tokiu informovali, že k 23. máju (teda presne dva mesiace pred otvorením OH) sa kvalifikovalo 72 percent všetkých účastníkov. Do 29. júna si na základe kvalifikačných súťaží účast' na OH vybojuje ešte 8 percent a na základe svetových rebríčkov zvyšných 20 percent.

Slovensko malo k uvedenému dátumu len 24 miestieniek – 7 v športovej streľbe, 5 v rýchlostnej kanoistike, 4 vo vodnom slalome, 3 v stolnom tenise, 2 v cestnej cyklistike, po 1 v atletike, športovej gymnastike a v zápasení voľným štýlom. Po tomto termíne nám pribudlo ďalších osem - po dve v atletike a v tenise, po jednej v bedminton, lukostreľbe, boxe a v golfe.

Sumár 32 slovenských miestieniek k 21. júnu:

ŠPORTOVÁ STREĽBA (7): trap aj mix trap M (2): Erik Varga (vybojoval obe miestienky), Marián Kovačócy, trap aj mix trap Ž (2): Zuzana Rehák Štefečeková (vybojovala obe miestienky), Jana Špotáková, skeet Ž (1): Danka Barteková (vybojovala miestienku), vzduchová pištoľ M (1): Juraj Tužinský (vybojoval miestienku), vzduchová puška M (1): Patrik Jány (vybojoval miestienku).

RÝCHLOSTNÁ KANOISTIKA (5): K1 M 1000 m (1): Peter Gelle (vybojoval miestienku), K4 M 500 m (4): Samuel Baláž, Denis Myšák, Erik Vlček a Adam Botek, z nich Baláž a Botek nastúpia aj v K2 na 1000 m.

VODNÝ SLALOM (4): K1 M (1): Jakub Grigar, C1 M (1): Matej Beňuš, K1 Ž (1): Eliška Mintálová, C1 Ž (1): Monika Škáchová (okrem Beňuša všetci traja aj vybojovali miestienku, všetci štyria však postúpili až z domácej kvalifikácie).

STOLNÝ TENIS (3): Dvojhra M (1): Wang Jang (vybojoval miestienku), miešaná štvorhra (2): Barbora Balážová – Ľubomír Pištej (na základe rebríčka). Balážová bude štartovať aj vo dvojhre (na základe rebríčka), existuje aj teoretická šanca na štart Pišteja vo dvojhre.

ATLETIKA (3): chôdza na 50 km M (1): Matej Tóth (splnil limit), Michal Morvay (na základe rebríčka), 400 m prek. Ž (1): Emma Zapletalová (splnila limit).

CYKLISTIKA (2): cestná cyklistika M (2): Obe miestienky, ktoré vybojoval Peter Sagan, sú pre preteky s hromadným štartom, jedna platí aj pre časovku. Druhý

Adam Botek a Samuel Baláž

Erik Vlček

Emma Zapletalová

cyklista na OH by mal byť **Juraj Sagan**.

TENIS (2): štvorhra M (2): Filip Polášek (na základe rebríčkového umiestenia), **Lukáš Klein** (vybral si ho Polášek)

ŠPORTOVÁ GYMNASTIKA (1): viacboj Ž (1): Barbora Mokošová (vybojovala miestenku)

ZÁPASENIE (1): voľný štýl do 86 kg M (1): Boris Makojev (vybojoval miestenku)

BEDMINTON (1): dvojhra Ž (1): Martina Repiská (na základe rebríčka)

LUKOSTREĽBA (1): olympijský luk Ž (1): Denisa Baránková (vybojovala miestenku)

BOX (1): do 75 kg (1): Andrej Csemez (vybojoval miestenku)

GOLF (1): súťaž jednotlivcov M (1): Rory Sabbatini (na základe rebríčka)

Andrej Csemez

KDE EŠTE MAJÚ SLOVÁCI ŠANCE POSTÚPIŤ NA HRY?

Z uvedených športov, resp. odvetví by zrejme až na jednu výnimku počty mali byť konečné. Hlavnou výnimkou je atletika. Limit doteraz splnili len obhajca olympijského zlata v Ria v chôdzi na 50 km a ďalší borec v rovnakej disciplíne, plus prekážkarka na 400 m, ale aj v prípade nesplnenia limitov zo strany ďalších atlétov by sa na základe rebríčka mali do Tokia kvalifikovať kladivári Marcel Lomnický a Martina Hrašnová, Ján Volko (100 a 200 m) a Tomáš Veszelka (trojskok). Na OH by ďalej reálne mohli postúpiť aj niektorí z týchto ďalších atlétov: Miroslav Úradník, Mária Katerinka Czaková (20 km) a Stanislava Škvarková (100 m prek.).

Nedá sa vylúčiť, že v niektorých športoch, v ktorých Slováci po ukončení kvalifikačného procesu zostali tesne „pod čiarou“, by ešte po viacerých odhláškach mohla prísť dodatočná ponuka štartu na OH. Týka sa to predovšetkým tenistu Norberta Gombosa (vo dvojhre), horského cyklistu Martina Haringa (cross country) a triatlonistov Richarda Vargu a Romany Gajdošovej (súťaže jednotlivcov) a možno aj niekoho iného. Z našich „klasických“ plavcov má najbližšie k A-limitu Richard Nagy (400 m pol. pret.). Je pomerne pravdepodobné, že aj keby sa A-limit nepodarilo splniť žiadnemu nášmu plavcovi, Medzinárodná plavecká federácia (FINA) by v záujme zvýšenia počtu účastníckych krajín mohla Slovensku prideliť jednu mužskú i ženskú miestenku.

Na prípadnú voľnú kartu čakáme vo vzpieraní, kde by ju v prípade pridelenia mohla dostať Nikola Seničová. To je však veľmi otázne.

BUDEME MAŤ AJ MEDAILOVÉ ŽELIEZKA

Na šiestich „letných“ olympijských hrách so slovenskou účasťou si Slováci vybojovali 28 cenných kovov – 9 zlatých, 12 strieborných a 7 bronzových. Na ich zisku sa podieľali zástupcovia šiestich športov, pričom v rámci kanoistiky z oboch jej olympijských odvetví. Suverénne najúspešnejší je vodný slalom, ktorého reprezentanti sa postarali o rovnú polovicu našich medailí a osem z deviatich najcennejších kovov! O tri z nich sa zaslúžili v kategórii C2 bratia **Pavol a Peter Hochschornerovci**, o dva v C1 **Michal Martikán** a v K1 **Elena Kaliská**, zvyšné zlato pridali v C2 v Riu 2016 bratanci **Ladislav a Peter Škantárovci**. Jediný cenný kov odinakiaľ ako z divokej vody získal v Riu atlét **Matej Tóth**. Viac sa dozviete z nasledovnej tabuľky.

SLOVENSKÉ MEDAILOVÉ ŠPORTY NA OH 1996 - 2016

vodný slalom	8 - 3 - 3
atletika	1 - 0 - 0
rýchlostná kanoistika	0 - 3 - 1
športová streľba	0 - 2 - 3
plávanie	0 - 2 - 0
džudo	0 - 1 - 0
zápasenie	0 - 1 - 0

Z tej druhej tabuľky zase môžete zistiť, že bez zlatej medaily sa naši reprezentanti v ére samostatnosti vrátili len z Londýna 2012. Dvakrát sa vrátili zhodne so šiestimi kovmi, pričom v Pekingu 2008 bola ich bilancia 3-3-0 (aj keď pôvodne 3-2-1, zápasník David Musulbes získal namiesto pôvodného bronzu striebro až s odstupom mnohých rokov v dôsledku dodatočne odhaleného dopingu víťaza) a v Aténach 2004 zase 2-2-2. Čo by sme za takýto „výlov“ dali dnes!

MEDAILOVÉ ZISKY SLOVENSKA NA OH 1996 - 2016

ATLANTA 1996	1 - 1 - 1
SYDNEY 2000	1 - 3 - 1
ATÉNY 2004	2 - 2 - 2
PEKING 2008	3 - 3 - 0
LONDÝN 2012	0 - 1 - 3
RIO DE JANEIRO 2016	2 - 2 - 0
SPOLU	9 - 12 - 7

Aj v Tokiu budeme mať viacero medailových železok. Najviac ich vidím medzi strelcami. Ved' z našej kvalifikovanej sedmičky sa trapisti **Zuzana Rehák Štefečeková** a **Erik Varga** aj skeetarka **Danka Barteková** na najvýznamnejších svetových súťažiach medailovo viackrát presadili. Prítom Rehák Štefečeková a Varga majú veľkú šancu uspieť aj v mix trape. Ďalší trapista **Marián Kovačócy** má v zbierke úspechov aj titul majstra sveta, hoci už poriadne dávno. Pištoliar **Juraj Tužinský** sa nedávno stal majstrom Európy a aj puškár **Patrik Jány** sa už dokázal prebojovať medzi medailistov v pretekoch Svetového pohára. Z toľkých šancí určite niektoré musia naši strelci premeniť.

Vo vodnom slalome si **Matej Beňuš** vybojoval postup na OH vo veľmi tvrdom internom súboji s ďalšími singlkanoistami svetovej špičky Alexandrom Slafkovským a Michalom Martikánom. Obhajca striebra z Ria bude určite medzi adeptmi na zisk medaily. V Riu k nej bol veľmi blízko aj kajakár **Jakub Grigar**. Ak mu vyjde deň, môže zdolať každého. Kajakárka **Eliška Mintálová** v internej kvalifikácii zdolala exmajsterku sveta i Európy Janu Dukátovú, ale na svetovej scéne medzi elitu zatiaľ neprenikla. Žeby práve v Tokiu?

Ďalším naším tromfom bude **štorkajak** na 500 m. V Riu na dvojnásobnej trati získal striebro. V Tokiu sa predstaví v zostave **Denis Myšák**, **Adam Botek**, **Erik Vlček** a **Samuel Baláž**. Do olympijského štorkajaku

*Strieborný štvorkajak K4 na 500 m z nedávnych ME v Poznani
Foto: Slovenská kanoistika*

sa na základe výsledkov internej kvalifikácie nedostal **Csaba Zalka**, ktorý bol súčasťou striebornej posádky na ME v Poznani. V „kádvojke“ na júnovom európskom šampionáte získali vysoké ambície Baláž s Botekom. Erik Vlček už šiesty raz bude sedieť v olympijskom štvorkajaku, čím sa stane historickým slovenským rekordérom.

Samozrejme, je tu aj chodec **Matej Tóth**, ktorý bude (nie v Tokiu, lež o viac než tisíc kilometrov severnejšie v Sappore, kam presunuli vytrvalostné súťaže atlétov v obavách z úmorných tokijských horúčav) obhajovať zlato na 50 km. Určite by rád svoj posledný štart v kariére – v poradí piaty – ozdobil získaním cenného kovu. Z ďalších našich atlétov by na umiestenie v prvej osmičke teoreticky mohli ašpirovať skúsení kladivári **Marcel Lomnický** a **Martina Hrašnová**.

Márne nemusia byť ani vyhliadky stolnotenisového mixu **Lubomír Pištej – Barbora Balážová**. Do Tokia sa totiž mohlo kvalifikovať len 16 párov. Takže stačí vyhrať jeden zápas a budú vo štvrtfinále. A potom sa už v prípade dobrého žrebu môže stať kadečo... Podobné to môže byť aj s voľnoštyliarom **Borisom Makojevom** v kategórii do 86 kg, ktorý sa už nie raz dokázal výrazne presadiť aj vo veľmi silnej konkurencii.

Za normálnych okolností by cyklista **Peter Sagan** v pretekoch jednotlivcov s hromadným štartom mal byť medzi aspirantmi na medailu. Trať v okolí hory Fudži je však veľmi kopcovitá, čiže sa nedá príliš predpokladať, že by mu vyhovovala. Podobné to však bolo aj v Riu 2016, kde napokon prekvapujúco triumfoval klasikár Greg van Avermaet, ktorý vzhľadom na výrazne zvlhnený terén určite nepatril medzi favoritov...

Z ďalších našich športovcov by sme dobré vyhliadky mohli mať v tenisovej štvorhre mužov. Hráč svetovej deblovej top 10 **Filip Polášek** pokúsi šťastie v páre s mladým mladým **Lukášom Kleinom**. Aj boxer **Andrej Csemez** má prinajmenšom na štvrtfinále. Ziskom bronz na júnových majstrovstvách Európy a zároveň vybojovaním olympijskej miestenky príjemne prekvapila lukostrelkyňa **Denisa Baránková**. Ktovie, čo od nej môžeme očakávať v olympijskej konkurencii...

KONCEPT LTAD

V KONTEXTE SLOVENSKEHO ŠPORTU

MATEJ VAJDA, PETER LOPATA

Long term athlete development (LTAD) je model dlhodobého rozvoja športovca od detstva až po seniorský vek. Definovať ho môžeme ako model, ktorý stanovuje optimálne postupy tréningovania športovcov v jednotlivých fázach vývinu mladého organizmu. Bol vytvorený na prelome nového tisícročia Kanadčanom s maďarskými koreňmi Dr. Istvanom Balyim, ktorý spolu so svojimi kolegami z National Coaching Institute skĺbili poznatky z rozdielnych oblastí športovej vedy, praxe a výchovno-vzdelávacích postupov.

Potreba vytvorenia komplexného metodického-výchovného modelu vznikla na základe výrazného poklesu počtu detí, ktoré sa venovali systematickej športovej príprave a negatívnym trendom životného štýlu obyvateľov s narastajúcim počtom detí a mládeže s nízkou fyzickou zdatnosťou a obezitou. Z uvedených dôvodov pristúpila Sport Canada, ktorá je strešnou inštitúciou kanadského športu k iniciatíve tvorby modelu, ktorý by sa dal uplatniť celoplošne naprieč športovými organizáciami a vzdelávacími inštitúciami, ktoré pracujú s deťmi a mládežou.

Po vytvorení základného dokumentu pracovná skupina následne pristúpila k tvorbe športovo špecifických variantov modelu pre väčšinu športových odvetví, ktoré sú v kanadskom systéme podpory športu. Po úspešnom implementovaní do samotného športového tréningu mládeže začali tento model rozvoja športujúcej mládeže preberať viaceré krajiny. Ako príklad môžeme uviesť tie najúspešnejšie Veľkú Britániu, Austráliu či Nórsko. Viaceré z krajín si pomenovanie LTAD ponechali, ale nájdú sa aj také, ktoré z LTAD modelu vychádzajú, ale označujú ho

iným názvom ako napríklad v USA, kde tento model označujú ako American Development Model.

Pre zaujímavosť uvádzame dôvody, pre ktoré sa napríklad Veľká Británia rozhodla celonárodne implementovať model LTAD v roku 2002, presne 10 rokov pred OH 2012 v Londýne. V tom období začal klesať počet medailových umiestnení na vrcholných podujatiach a zároveň aj počet detí zapojených do systematickej športovej prípravy, ako aj ich fyzická zdatnosť a zručnosť. Rozhodli sa vykonať analýzu vtedajšieho systému a výsledkom bol report, v ktorom sa uvádzajú ako hlavné problémy športovej prípravy mládeže: nadmerné súťaženie, zaraďovanie tréningov a systému prípravy dospelých deťom a mládeži, ktoré viedli k zvýšenému počtu zranení a úrazov z jednostranného preťažovania, skorá špecializácia, dôraz na výsledky už v mladom veku a tréning podľa kalendárneho veku. Taktiež medzi hlavnými nedostatkami uvádzajú absenciu celonárodného vzdelávacieho systému pre trénerov, športovcov ako i rodičov. Na základe týchto východísk sa rozhodli implementovať práve model LTAD, ktorý v sebe spája

nielen odporúčania pre športovú činnosť mládeže, ale aj vzdelávacie postupy, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou dlhodobej prípravy v športe. Následne s odstupom času hodnotia tento krok veľmi pozitívne, čo odzrkadľujú úspechy na OH nielen v Londýne, kde britskí športovci získali 65 medailí a skončili tretí v rebríčku krajín, ale aj tiež o 4 roky neskôr v Riu, kde so ziskom 67 medailí skončili na druhom mieste. Ich bilancia pred implementáciou modelu bola 15 cenných kovov v Atlante 1996 či 28 v Sydney 2000.

Dôležité je podotknúť, že vo väčšine uvedených krajín je implementácia modelu do práce s mládežou realizovaná strešnou športovou organizáciou tak, aby bol zabezpečený celoštátny dopad naprieč športovými organizáciami pracujúcimi s mládežou. V súčasnosti je LTAD považovaný za celosvetový a multidisciplinárny fenomén v oblasti športového tréningu a vzdelávania.

Základný model pozostáva zo siedmich stupňov, ktoré sú výsledkom dvoch primárnych cieľov, a to vyprodukovať čo najväčší počet vysoko úspešných

športovcov na vrcholných podujatiach a zároveň integráciou jedinca do celoživotných športových aktivít s cieľom upevňovania zdravia a zlepšovania kvality života. Uvádzame anglické názvy s voľným slovenským prekladom.

1. Active Start - aktívny štart (veková skupina 0-6 rokov)
2. FUNDamentals - základy (veková skupina 6-9 rokov)
3. Learn to Train - učiť sa trénovať (veková skupina 9-12 rokov)
4. Train to Train - zdokonaľovanie trénovaním (veková skupina 12-16 rokov)
5. Train to Compete - trénovať pre výkon (veková skupina 16-23 rokov)
6. Train to Win - trénovať pre víťazstvo (veková skupina 19+ rokov)
7. Active for Life - aktívny pre život (vekovo otvorené)

Základný a stručný popis jednotlivých stupňov:

1. Aktívny štart. Vekové ohraničenie je do 6 rokov. Absolútny dôraz sa kladie na hravú formu, učenie sa a upevňovanie základných pohybových zručností. Deti by mali byť schopné baviť sa a mať radosť z fyzickej aktivity prostredníctvom štruktúrovanej aj neštruktúrovanej voľnej hry, ktorá obsahuje rôzne pohyby tela. Skorý "aktívny štart" podporuje rozvoj mozgových funkcií, koordinácie, sociálnych schopností, motorických zručností, emócií a predstavivosti. Taktiež pomáha deťom budovať sebadôveru, rozvíjať správne držanie tela a rovnováhu, budovať silné kosti a svaly, udržiavať správnu hmotnosť, znižovať stres, dobre spať, dobre sa hýbať a tešiť sa z pohybovej aktivity.

2. FUNDamentals - základy (veková skupina 6-9 rokov) zvykne sa diferencovať na 6-8 rokov u dievčat a u chlapcov na 6 - 9 rokov. Samotný názov stupňa v anglickom originály obsahuje zvýraznené slovíčko "FUN" - zábava, baviť sa. Deti by sa v tomto stupni mali zúčastňovať rôznych dobre štruktúrovaných činností, ktoré rozvíjajú základné pohybové schopnosti a celkovú motoriku, vrátane agility, rovnováhy a koordinácie. Aktivity a pohybové programy sa musia ďalej zameriavať na zábavu a formálne súťaženie by sa malo zavádzať len minimálne.

3. Learn to Train - učiť sa trénovať (veková skupina 9-12 rokov). Opäť sa zvykne diferencovať u dievčat od 8 do 11 rokov a u chlapcov od 9 do 12, alebo do začiatku tzv. rastového špurtu. Deti sú v tomto stupni pripravené začať rozvíjať základné športové zručnosti. Dôraz sa kladie na získanie širokej škály zručností potrebných pre široké spektrum športových aktivít. Aj keď je v tomto veku často lákavé nadmerne rozvíjať "talent" nadmerným tréningom a súťažením v

jednom športe (ako aj včasné umiestnenie na konkrétnu pozíciu v tímových športoch), môže to mať negatívny vplyv na neskoršie fázy vývoja dieťaťa, hlavne ak sa dieťa začne venovať športu, ktorý si vyžaduje skôr neskorú špecializáciu. Skorá špecializácia v tomto veku podporuje jednostranný fyzický, technický a taktický rozvoj a zvyšuje pravdepodobnosť zranenia a syndrómu vyhorenia.

- 4. Train to Train** - zdokonaľovanie tréningom (veková skupina 12-16 rokov). Vek, ktorý definuje tento stupeň u chlapcov a dievčat závisí od začiatku a trvania rastového špurtu, ktorý je všeobecne uvádzaný od 11 do 15 rokov pre dievčatá a od 12 až 16 rokov pre chlapcov. Je to fáza, kedy organizmus fyziologicky reaguje na podnety a tréning; inými slovami, je čas začať "stavať motor" a využívať senzitívne obdobia zrýchleného prispôsobovania sa (adaptácie) na tréning. Deti by si mali vybudovať aeróbný základ, rozvíjať rýchlosť a silu smerom ku koncu tejto fázy a naďalej upevňovať športovo - špecifické zručnosti a taktiku. Mládež v tomto období môže súťažiť a robiť všetko aby zvíťazili, ale potrebujú tráviť viac času tréningom zručností a fyzickým
- 5. Train to Compete** - trénovať pre výkon (veková skupina 16-23 rokov). Táto fáza je o optimalizácii funkčných schopností (motora) a učenia sa - ako súťažiť. Môžu sa rozhodnúť špecializovať sa na jeden šport a venovať sa výkonnostnému športovaniu, alebo pokračovať v rekreačnej úrovni a prejsť tak do fázy "aktívny pre život". Vo výkonnostnom športe sa začína prejavovať celoročný vysokoobjemový a vysoko - intenzívny tréning.
- 6. Train to Win** - trénovať pre víťazstvo (veková skupina 19+ rokov). Do tejto fázy vstupujú elitní športovci s identifikovaným talentom, aby absolvovali najintenzívnejší tréning potrebný pre medzinárodné športové úspechy a víťazstvá.

Športovci vrátane športovcov so zdravotným oslabením si vyžadujú tréningové metódy, zariadenia a vybavenie svetového formátu, ktoré zodpovedajú ich osobným a športovým požiadavkám.

7. **Active for Life** - aktívny pre život (vekovo otvorené). Mladí športovci môžu do tejto fázy vstúpiť v podstate v ktoromkoľvek veku po získaní pohybovej gramotnosti. Ak boli deti správne vedené aktivitami a športom na všetkých stupňoch - Aktívny štart, Základy, Učiť sa trénovať, budú mať potrebné motorické zručnosti a sebadôveru, aby mohli zostať aktívne po celý život v prakticky akomkoľvek športe, ktorý si vyberú. Pre vrcholových a výkonnostných športovcov predstavuje táto etapa prechod od súťažnej kariéry k celoživotnej fyzickej aktivite. Môžu sa rozhodnúť pokračovať vo výkonnostnom športe aj v staršom veku, alebo sa do športu môžu zapojiť ako funkcionári alebo tréneri. Môžu tiež vyskúšať nové športy a aktivity (hokejisti, ktorí sa venujú golfu, alebo tenisti, ktorí začínajú bicyklovať), a tým byť fit po celý život.

Za dôležité pokladáme aj zmieniť kľúčové faktory, o ktoré sa tento model opiera. Opäť uvádzame len informatívny popis faktorov:

1. Pohybová gramotnosť

Veľmi diskutovaná téma v telesnej výchove a športe - pohybová gramotnosť - je v modeli LTAD kľúčová. Zameriava sa na osvojenie základných pohybov človeka, základných pohybových schopností a základných športových zručností. Podporuje dlhodobú participáciu a výkonnosť v najlepšej možnej miere na základe schopností jednotlivca. Telesná gramotnosť je základným kameňom v oboch faktoroch – participácii, ale aj úspešnosti v športe a fyzickej aktivite. Pohybovo gramotní jedinci sa pohybujú s potrebnou kompetenciou a istotou v širokej škále pohybových aktivít v rôznych prostrediach, čo je prospešné pre zdravý vývoj celkovej osobnosti.

2. Špecializácia

Špecializácia v športe nastáva, keď športovci obmedzia svoju účasť len na jeden šport. Trénujú a súťažia v tomto športe celoročne. Športy môžeme rozdeliť na tie so skorou a naopak s neskorou špecializáciou. V športoch so skorou špecializáciou (väčšinou sú to akrobatické športy a "umelecké" športy ako gymnastika, krasokorčuľovanie, tanec) je pre budúcu úspešnosť nevyhnutný skorý tréning (vo veku od 5 do 7 rokov). Avšak väčšinu športov radíme k neskej špecializácii a niektoré dokonca k veľmi neskej špecializácii. Je potrebné pamätať na to, že čas špecializovať sa je pre každý šport jedinečný. Medzi športy s neskorou špecializáciou patrí futbal, hokej, basketbal. Elitnú úroveň je možné dosiahnuť, keď sa špecializácia začína vo veku 12 až 15 rokov. Je nevyhnutné, aby títo športovci už mali dostatočnú fyzickú gramotnosť.

3. Biologický vek

Deti sa vyvíjajú rôznym tempom. Pri koncipovaní tréningov, pretekov a súťaží a regeneračných programov, bez ohľadu na štádium LTAD, by tréneri mali brať do úvahy vek športovca. To sa však nedá robiť len na základe dátumu narodenia. Do úvahy sa musí vziať niekoľko "vekových kategórií". Tie obsahujú:

- Chronologický vek - počet rokov a dní od

narodenia

- Relatívny vek - rozdiely medzi deťmi narodenými v inej časti roka. Napríklad v športe, kde sú vekové kategórie na základe veku k 31. decembru, môže dôjsť k tomu, že športovec narodený v decembri bude takmer o rok menej vyvinutý ako športovec, narodený v januári.
- Vývinový vek - fyzická, duševná, kognitívna a emocionálna zrelosť
- Kostný vek - zrelosť kostry na základe jej vývoja
- Všeobecný tréningový vek - počet rokov tréningovania
- Športovo - špecifický vek - počet rokov od začiatku špecializácie športovca

Deti rovnakého chronologického veku sa môžu líšiť o niekoľko rokov v biologickom dozrievaní. Rast, vývoj a rýchlosť dozrievania je výsledkom komplexnej interakcie génov, hormónov, živín a prostredia (fyzické a psychosociálne), v ktorom jedinec žije. Táto kombinácia faktorov reguluje fyzický rast dieťaťa, neuromuskulárny vývoj, sexuálne dozrievanie, duševný, kognitívny a emocionálny vývoj počas prvých dvoch desaťročí života. Vývoj je rozdielny aj medzi pohlaviami a rozdielna je aj dĺžka a intenzita rastového špurtu.

4. Trénovateľnosť

Aby mohli tréneri a učители vytvárať optimálne tréningové a súťažné programy, musia rešpektovať senzitívne obdobia, v ktorých má tréning rôznych systémov tela optimálne účinky. Medzi tieto rôzne systémy tela (pohybové schopnosti) patria: vytrvalosť, sila, rýchlosť, flexibilita a zručnosť.

5. Intelektuálny, mentálny a morálny rozvoj

Deti sa rozvíjajú intelektuálne, emocionálne a morálne rôznymi rýchlosťami. Pre každé dieťa môže mať jeden alebo viac z týchto faktorov v pokročilom alebo stále sa rozvíjajúcom štádiu. Táto variácia rýchlosti vývoja ovplyvňuje schopnosť dieťaťa rozhodovať sa a zvládať silné emócie, ktoré sú súčasťou športu. Je bežné, že deti sú v rôznych fázach svojho vývoja. Preto, by si tréneri a učители mali byť vedomí toho, ako to môže vplyvať na tréning a súťaž.

6. Majstrovstvo si vyžaduje čas

Výskumy naznačujú, že na dosiahnutie elitnej úrovne výkonnosti v ktorejkoľvek oblasti je potrebných minimálne 10 rokov praxe. Iní sa však domnievajú, že talent je založený na genetike a možno ho rozvíjať zrýchleným tempom. Bez ohľadu na to, či je mladý športovec talentovaný, je potrebné veľa rokov tréningu a praxe, aby sme im pomohli stať sa najlepšimi v športe, neexistujú žiadne skratky.

7. Periodizácia

Periodizácia je časový manažment v športe. Zaisťuje, aby sa správny druh tréningu uskutočňoval v správnom čase. Rozdeľuje tréningové súčasti do týždňov, dní a tréningov. Je taktiež špecifická v závislosti od situácie. Závisí aj od času, ktorý je k dispozícii na zabezpečenie požadovaného tréningu a zlepšenia v súťaži.

8. Súťaženie

Optimálne plánovanie kalendára súťaží vo všetkých fázach je pre rozvoj športovcov rozhodujúci. V určitých fázach má rozvoj fyzických schopností prednosť pred súťažením. V neskorších fázach sa pozornosť zameriava na schopnosť súťažiť. Tréneri robia

závery na základe súťaží a spravidla úspech určujeme na základe výsledkov v nich. Preto je pre LTAD kľúčové navrhnutie vhodnej súťaže aj na základe vývoja jedinca. Jednotlivé fázy majú odporúčaný pomer medzi súťažou resp. špecifickým tréningom a základným tréningom.

9. Systémové začlenenie

Byť súčasťou športu a fyzickej aktivity vystavuje účastníkov rôznym prostrediam a situáciám, ktoré možno spoločne definovať ako systém. Usporiadanie systému z pohľadu jednotlivca poskytuje rodičom a športovcom návod, ktorý majú brať do úvahy pri postupe LTAD systémom. Tento faktor obsahuje odporúčania, ako zosúladiť a integrovať systém tak, aby organizácie, v ktorých sa tento systém vykonáva (národné športové organizácie, športové zväzy, kluby), fungovali v optimálnej štruktúre a podobe.

10. Kontinuálne napredovanie - Kaizen

LTAD systém je založený na princípe neustáleho zlepšovania, a to tak v dynamickom vývoji, ako aj v jeho uplatňovaní. Koncept neustáleho zlepšovania je inšpirovaný z rešpektovanej japonskej priemyselnej filozofie známej ako Kaizen. LTAD reaguje na vedecké, trénerské a športovo - špecifické inovácie a sledovania a uplatňuje ich. LTAD je vnímaný ako neustále sa vyvíjajúci proces, ktorý odráža rozvíjajúce sa aspekty v telesnej výchove, športe a v športe pre všetkých a snaží sa zabezpečiť systematické a logické poskytovanie programov pre všetky vekové skupiny. Podporuje ďalšie vzdelávanie všetkých zainteresovaných strán a vzájomné prepojenie telesnej výchovy, školského športu s komunitným športom, celoživotnou fyzickou aktivitou a vrcholovým športom.

Pohybová gramotnosť je faktor, na ktorom je celý model LTAD založený. Je základným kameňom

vykonávania elitného športu ako aj rekreačného športovania. Jedinci, ktorí sú pohybovo gramotní majú vyššiu afinitu k celoživotnému športovaniu. Pohybová gramotnosť sa rozvíja na osvojenie základných pohybových zručností (obratnosť, koordinácia, behanie, hádzanie, chytanie) a športových zručností (špecifické pre každý šport).

Aplikáciu základných princípov tohto modelu realizujú aj medzinárodné federácie, národné športové zväzy, športové kluby na rôznych miestach vo svete. Základný model sa upravuje, menia sa aj jednotlivé stupne v závislosti od požiadaviek a preferencií danej inštitúcie či krajiny. Dôležité však je, aby športová organizácia, ktorá sa rozhodne využívať model LTAD vo svojom systéme práce s mládežou tieto faktory použila pri edukácii športovcov, trénerov a rodičov pre názorne vysvetlenie benefitov, ktoré model LTAD prináša.

Na základe aktuálneho vývoja slovenského športu sme sa rozhodli aj u nás využiť model LTAD a prispôbiť ho našim podmienkam a možnostiam tak, aby sme postupnými krokmi dospeli k výraznejšiemu zvýšeniu počtu detí v systéme športu a následne prinášali úspechy na vrcholných podujatiach. Na základe iniciatívy viacerých odborníkov venujúcich sa športovému tréningu mládeže a podpory Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR vznikla na pôde Národného športového centra pracovná skupina, ktorá bude mať na starosti vypracovanie modelu a následnú implementáciu do vzdelávacieho systému v slovenskom športe. Základnú iniciatívu a prvé výstupy si môžete vypočúť v rámci podcastov Národného športového centra s názvom Špeciál - záznam z Livestreamu NŠC na tému: Čas na zmenu a Dlhodobá príprava v športe alebo v rámci podcastu Denníka N - športová veda s Tomášom Mihálikom.

Športu zdar.

MODERNÝ ŠTADIÓN AKO CENTRUM UDRŽATEĽNÉHO ROZVOJA

IGOR KOVÁČ

Športoviská, predovšetkým tie, ktoré vznikajú pri príležitosti organizácie vrcholných medzinárodných podujatí, sa v nejednom prípade stávali terčom kritiky napríklad z hľadiska ich ekonomických nákladov na výstavbu a prevádzku či slabej využiteľnosti. V poslednom období sa však architekti, urbanisti, ako aj predstavitelia miest či iní zadávatelia projektov usilujú poučiť z týchto skúseností a pristupovať k budovaniu športovej infraštruktúry múdrejším spôsobom. Po celom svete začínajú vznikať inovatívne športoviská, ktoré sa čoraz častejšie objavujú ako príklady, akými športový priemysel dokáže prispievať k napĺňaniu globálnych cieľov trvalo udržateľného rozvoja.

Tieto športoviská zahŕňajú v sebe celý rad riešení, ktorými sa snažia prispievať napríklad k efektívnejšej energetickej prevádzke, znižovaniu spotreby vody a k ďalším spôsobom redukcie uhlíkových emisií. Na tomto mieste si predstavíme niekoľko z týchto príkladov, ktoré si nepochybne zaslúžia pozornosť.

ŠTADIÓN AKO NÁSTROJ ZMENY DOPRAVNÉHO SPRÁVANIA

Keď v roku 2017 otvoril svoje brány nový 60-tisícový štadión Optus v austrálskom Perthe, nejedného človeka zarazil pohľad na jeho okolie. Na jeho

Optus Stadium. Zdroj: Optus Stadium

rozsiahlych plochách sa totiž nenachádzajú takmer žiadne parkoviská pre osobné automobily, ktoré sú tak typické pre značnú časť podobných športovísk. Namiesto toho je tu len minimálny počet parkovacích plôch pre autobusy a telesne postihnutých návštevníkov.

Tento prístup je výsledkom rozhodnutia realizátorov projektu, ktorý oni sami považovali za pomerne kontroverzný. Zároveň si však od začiatku uvedomovali, že projekt štadióna je príležitosťou zmeniť tradičnú „drive-in“ kultúru a vytvoriť predpoklady na zmenu dopravného správania obyvateľov západoaustrálskej metropoly.

„Z hľadiska udržateľného dizajnu je zmysluplné prepravovať na štadión 60 000 ľudí systémami hromadnej dopravy, než zapchať gigantické plochy okolo štadióna parkoviskami. Pre ľudí je to vyzretejší spôsob premiestňovania sa“, povedal Anthony Brookfield z Hassel Studios, ktorý sa podieľal na projekte štadióna.

Výsledkom je štadión, ktorý je prístupný predovšetkým železničnou dopravou vybudovaním trate a stanice, ktorá dokáže počas podujatí dopraviť desiatky

tisíc divákov. Dopravnú obsluhu štadióna dopĺňajú autobusové linky, nový riečny prístav so zastávkou hromadnej dopravy i vybudovanie nového cyklistického a pešieho mosta spájajúce areál štadióna s centrom mesta.

Všetky tieto opatrenia umožnili nielen zabezpečiť prepravu más na štadión, ale zároveň prispieť k zníženiu uhlíkovej stopy súvisiacej s organizáciou podujatí, keďže predovšetkým individuálna automobilová doprava je jedným z najväčších producentov uhlíkových emisií.

Zásadným benefitom rozhodnutia ustúpiť od podpory automobilovej dopravy a budovania parkovacích plôch je aj uvoľnenie pozemkov v okolí štadióna na vybudovanie rozsiahlych parkov a rekreačných zón, ktoré prinášajú život do areálu štadióna aj mimo podujatí. Štadión Optus tým poskytuje obyvateľom Perthu nielen možnosť pasívneho sledovania športového diania na jeho tribúnach, ale aj atraktívne priestory pre aktívny pohyb a voľnočasové aktivity v záujme podpory zdravia ako základného predpokladu trvalo udržateľného rozvoja.

Pochopiteľne štadión Optus nie je jediný, ktorý

Optus Stadium. Zdroj: Optus Stadium

sa snaží aktívne vplývať na zmenu dopravného správanía sa jeho návštevníkov. Iným príkladom je anglický futbalový klub Tottenham Hotspur, ktorý má zavedený udržateľný plán mobility pre svojich fanúšikov a zamestnancov, a na ktorého realizáciu dohliada špeciálne určený koordinátor.

Nový štadión klubu je prezentovaný ako „Public Transport Destination“, čo v preklade znamená, že disponuje zlepšenou dostupnosťou prostriedkami hromadnej dopravy, ako aj pre peších návštevníkov.

Posledná analýza ukázala, že klubu sa podarilo dosiahnuť cieľ, keď menej ako 23 % divákov dochádza na zápasy individuálnou automobilovou dopravou (14 250 fanúšikov). Na pôvodnom štadióne sa týmto spôsobom dopravovalo až 22 500 z celkového počtu 36 000 divákov, čo je 62 %.

Klub tiež podporuje cyklistickú dopravu vybudovaním odkladacích priestorov a aktívnym vyzývaním fanúšikov, aby počas zápasov využívali tento druh dopravy. Zároveň realizoval opatrenia na motiváciu zamestnancov, aby dochádzali do práce na bicykli.

Portfólio opatrení dopĺňa flotila elektromobilov, ktoré slúžia na služobné účely, a ktoré majú k dispozícii

nabíjacie stanice v priestoroch štadióna. Spoločne s množstvom ďalších opatrení prispeli k tomu, že Tottenham Hotspur je momentálne považovaný za najzelenší klub v celej Premier League.

ŠTADIÓNY AKO PRODUCENTI OBNOVITELNEJ ENERGIE

Je známe, že viac ako polovica svetovej populácie žije v mestách a spotrebúva čoraz viac elektrickej energie. Je preto logické, že tento trend má dopad aj na svet športu, a že oblasť, v ktorej športový priemysel potrebuje naliehavo napredovať, je využívanie obnoviteľných zdrojov energie.

Niektoré z popredných profesionálnych klubov či už v Severnej Amerike alebo v Európe si uvedomujú potenciál, aký môžu ich štadióny v tejto súvislosti zohrávať.

Príkladom je londýnsky futbalový klub FC Arsenal, ktorého štadión v novembri 2018 prešiel na využívanie obnoviteľných zdrojov energie inštaláciou batérií, ktoré skladujú solárnu energiu dodávanú spoločnosťou Octopus Energy. Tento systém umožňuje pokrývať nielen energetické požiadavky štadióna a jeho prevádzky, ale tiež poskytovať obnoviteľnú energiu

Štadión londýnskeho klubu FC Arsenal využíva obnoviteľné zdroje energie. Foto: Pixabay

pre svoje okolie, a tým podporovať klimatické ciele Veľkej Británie a jej prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo.

Batéria bola navrhnutá spoločnosťou Pivot Power, ktorej predstaviteľ Edward Sargent sa vyjadril: „Športoviská majú relatívne jedinečnú konfiguráciu v tom, že majú k dispozícii veľké množstvo energie pre potreby zápasov, ale po väčšinu zvyšného času mimo zápasov táto energia nie je využívaná. Využitie tejto voľnej kapacity môže byť zdrojom potenciálnych príjmov pre športovisko, ale čo je ešte dôležitejšie, môže byť potenciálnym zdrojom skladovanej obnoviteľnej energie pre príslušný región.“

Tento spôsob využitia štadiónov sa považuje za dokonalý príklad, akým môžu prispievať k redukcii uhlíkových emisií.

Podobný systém je inštalovaný aj na štadióne Ajaxu Amsterdam (Johan Cruyff Arena), ktorý však na rozdiel od londýnskeho štadióna používa na skladovanie obnoviteľnej energie použité autobatérie z elektromobilov Nissan, čím zároveň prispieva k podpore cirkulárnej ekonomiky. Na rozdiel od štadióna Emirates v Londýne má na streche nainštalovaných aj 4200 vlastných fotovoltaických panelov, ktorými svoje batérie nabíja.

Rovnako ako v prípade štadióna FC Arsenal tento systém poskytuje štadiónu efektívnejšiu a udržateľnejšiu energetickú prevádzku, ktorá prospieva aj mestskej štvrti v jeho okolí. Zároveň skladovanie obnoviteľnej energie umožňuje eliminovať používanie

záložných generátorov, ktoré väčšinou fungujú na báze fosílnych palív (dieselové agregáty).

Zástupca prevádzkovateľa arény Henk van Raan v tejto súvislosti poukazuje na prínosy systému: „Energii, ktorú štadión produkuje a skladuje predávame prevádzkovateľovi elektrickej siete 24 hodín denne, 7 dní v týždni. V čase zápasov či iných podujatí sa systém prepne z režimu dodávky energie do siete na režim záložnej energie pre štadión. Po skončení podujatia, sa režim opäť prepne na dodávku do elektrickej siete.“

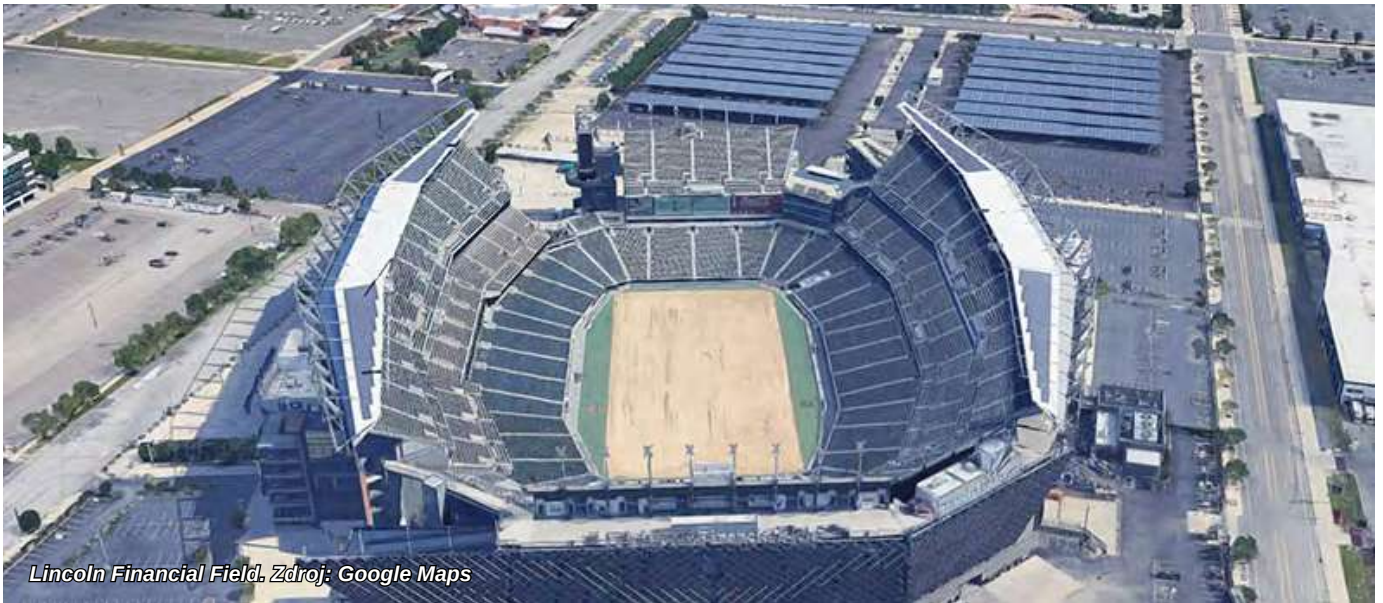
Systém dokáže uskladniť 2,8 MWh energie, ktorá by stačila na plné nabitie 500 000 mobilných telefónov. Životný cyklus týchto znovu použitých batérií je viac ako 10 rokov. Za toto obdobie dokáže tento systém prispieť k ročnej redukcii uhlíkových emisií o viac než 116 000 ton.

Henk van Raan v tejto súvislosti tiež dodáva: „Náš štadión je jadrom mestského rozvoja Amsterdamu. Veľkou mierou sa totiž zapájame do mestského plánovania a podpory trvalej udržateľnosti... Myslím, že je v záujme každého prevádzkovateľa štadióna, aby sa stal súčasťou rozvoja celého mesta a poskytovanie obnoviteľnej energie je veľmi dôležitý spôsob, akým môže štadión zohrávať svoju úlohu.“

Podobné kroky je možné vidieť aj na štadiónoch severoamerických profesionálnych líg, akým je napr. Lincoln Financial Field vo Filadelfii. Ten má nainštalovaných 11 000 strešných a fasádnych fotovoltaických panelov s kapacitou 3 MWh, ktoré sú

Johan Cruyff Arena v Amsterdame. Zdroj: Google Maps

Lincoln Financial Field. Zdroj: Google Maps

podporované aj fotovoltaikou na parkovacích plochách a 14 malými veternými turbínami na najvyšších poschodiach štadióna. Lincoln Financial Field je prvým štadiónom v akejkoľvek americkej profilige, ktorý si dokáže sám vygenerovať všetku energiu, ktorú potrebuje na svoju prevádzku. Podobnou cestou sa vydali aj štadióny Metlife Stadium v New Yorku, Mercedes Benz Stadium v Atlante, či Gillette Stadium vo Foxborough.

Pozitívnu správou v tejto súvislosti je tiež skutočnosť, že tieto možnosti nie sú dostupné iba veľkokapacitným športoviskám veľkých športových klubov. Podobné riešenia sa totiž aplikujú aj na podstatne menších štadiónoch.

Pozoruhodný príklad využitia fotovoltaiky je možné

nájsť v rámci Tissot arény vo švajčiarskom meste Biel, ktorá kombinuje futbalový štadión a hokejovú arénu. Obnoviteľná energia, ktorú aréna produkuje tak pokrýva potreby hneď dvoch športovísk.

Iným príkladom je štadión Skagerak arena malého futbalového klubu [Odds Ballklubb](#) v nórskom meste Skien, ktorého zastrešené tribúny tiež využívajú fotovoltaiku na zabezpečenie svojej energetickej prevádzky či dodávok obnoviteľnej energie obytnej štvrti v okolí. Zároveň však slúži aj ako testovacie laboratórium [Skagerak Energilab](#), kde sa overujú použité technológie a ich možnosti využitia.

Riaditeľ klubu Einar Håndlykken, ktorý dlhé roky pôsobil ako environmentalista, v tejto súvislosti poznamenal: „Všetko to začalo ako divoký nápad.

Tissot Arena. Zdroj: Google Maps

Máme tu strechu a ja som si pomyslel, že predsa musí byť použitá na niečo užitočné, ako je výroba ekologickej energie. Dúfam, že náš príklad inšpiruje aj ostatné futbalové kluby, ale môže byť užitočný pre kohokoľvek, kto má k dispozícii veľkú strechu, ako aj pre tých, ktorí vyvíjajú energetické systémy.“

ŠTADIÓNY AKO ZDROJE VODY

Je všeobecne známe, že športoviská sú nielen konzumentmi veľkého množstva energie, ale aj veľkými spotrebiteľmi vody, či už je to pre účely zavlažovania, alebo pre potreby športovcov a divákov. Pre tieto účely sa v nejednom prípade používa iba upravovaná pitná voda, čo sa považuje za nežiadúce plytvanie.

Z tohto dôvodu sa na športoviskách postupne začínajú aplikovať systémy zberu dažďovej vody, ktorá je spätne využívaná napríklad na zavlažovanie trávnikov, polievanie tenisových kurtov, výrobu ľadu, ale tiež na splachovanie toaliet či na upratovanie. To má za následok znížovanie prevádzkových nákladov a úspory v rámci spotreby pitnej vody. Ďalším prínosom je tiež zníženie zaťaženia kanalizačnej siete.

Výhodou dažďovej vody je, že ide o mäkkú vodu, takže jej používanie nevytvára vodný kameň. Systém

zberu dažďovej vody spočíva zvyčajne v prepojení zastrešenia športoviska so zbernými nádržami pod športoviskom, alebo v jeho okolí. Voda pri stekaní prechádza filtrom, ktorý je nenáročný na údržbu, pričom filtrovanie dažďovej vody umožňuje udržať jej kvalitu po dlhú dobu.

Príkladom aplikácie zberu dažďovej vody je štadión Allianz Field v Saint Paul v Minnesote, ktorý má nainštalované pod povrchom vo svojom okolí zberné nádrže s kapacitou viac ako 2,5 milióna litrov. Potenciálne by mal tento systém za 2,1 milióna dolárov zadržiavať, filtrovať a spätne využívať až 7,5 milióna litrov dažďovej vody, ktorá steká zo všetkých budov, ktoré majú postupne vyrásť v jeho okolí.

Súčasťou projektu je tiež výsadba takmer 200 dospelých stromov v okolí štadióna s úmyslom, aby prispievali k čisteniu dažďovej vody, dopadajúcej na okolité ulice a parkoviská, predtým, než je odvedená do zberných nádrží.

Systém tiež disponuje filtrami a ultrafialovými žiaričmi na čistenie dažďovej vody, ktorá sa následne používa na zavlažovanie hracej plochy, vysadených stromov i rozsiahlych trávnatých plôch v okolí. Betónová nádrž v hĺbke 4,5 m má k dispozícii okrem filtrov aj senzory a čerpadlá, ktoré analyzujú a distribuujú vodu tam,

Allianz Field v Saint Paul v Minnesote má jeden z najprepracovanejších systémov zberu dažďovej vody. Zdroj: Google Maps

kde je to potrebné. Celý systém tiež dokáže sledovať predpoveď počasia a prispôbiť výšku hladiny vody v nádrži prichádzajúcim zrážkam.

Predstavitelia mesta tvrdia, že inštalácia tohto systému v rámci štadióna dokáže prispieť aj k ďalšiemu rozvoju tejto mestskej štvrte tým, že zníži náklady ďalších stavebných projektov v jeho okolí, ktoré by museli inštalovať samostatné systémy zberu prívalovej dažďovej vody. Namiesto toho budú developeri nových objektov prispievať na údržbu a prevádzku tohto existujúceho systému, ktorého využitie dokáže slúžiť širokému okoliu.

ZELENÉ STRECHY ŠPORTOVÍSK

K zadržiavaniu zrážkovej vody sa zvyknú inštalovať aj vegetačné strechy a fasády. Tá sa tak okrem spätného využitia na zavlažovanie môže použiť na jej spätné odparovanie, ktoré prispieva k zlepšovaniu klímy v danej lokalite. Okrem toho majú tieto vegetačné úpravy pozitívny vplyv na tepelnú ochranu budov, keďže v letných mesiacoch zabraňujú prehrievaniu a v zimných zasa prílišnému ochladzovaniu interiérov, čo má dopad na zníženie nákladov za energie a

ekonomickejšiu prevádzku.

Zelené strechy sa začínajú objavovať napríklad na multifunkčných halách, akou je Barclays Center v New Yorku. Tu bola zelená strecha dodatočne nainštalovaná v roku 2015, pričom je tvorená odrodami rozchodníka, ktorý je nenáročný na údržbu aj zavlažovanie.

Benefitom zelenej strechy centra je zásadné zlepšenie akustického komfortu nielen v interiéri, vďaka izolácii ruchov z ulice, ale tiež pre obyvateľov obytných štvrtí v okolí centra, ktorí sa zvykli sťažovať na hluk z prebiehajúcich podujatí.

Okrem toho zelená a v niektorých ročných obdobiach pestrofarebne sfarbená strecha začína predstavovať zaujímavú pridanú hodnotu najmä pre majiteľov bytov vo výškových budovách, ktorým sa ponúka pekný výhľad na inak silne urbanizovanú newyorskú scenériu. Tento benefit začínajú vnímať aj developeri nových rezidenčných projektov v okolí centra.

Vegetačné strechy používa napríklad aj malý futbalový štadión [FC Dartford](#) v Anglicku. V tomto prípade sa

Barclays Center v New Yorku. Zdroj: Flickr

zrážková voda nielen zadržiava priamo na streche, ale časť z nej je tiež odvádzaná do dvoch umelých jazier, ktoré boli vybudované v jeho susedstve. Malý štadión s kapacitou 4 000 divákov má tiež vlastný systém fotovoltických panelov a na jeho výstavbu boli použité udržateľné materiály, napr. na báze dreva.

ŠTADIÓNY Z DREVA

Príklad tohto štadióna nás privádza k ďalšiemu z riešení, akým športoviská môžu prispieť k redukcii uhlíkových emisií a k podpore trvalo udržateľného rozvoja.

Je všeobecne známe, že proces výstavby založený na štandardných metódach využívajúcich betón a oceľ je považovaný za jeden z najväčších producentov uhlíkových emisií. Ročná produkcia betónu sa pohybuje na úrovni 10 miliárd ton, čo z neho robí komoditu s druhou najvyššou spotrebou na svete, hneď po vode. Problémom v prípade betónu je predovšetkým cement, ktorého výroba spracovaním vápenca pri vysokých teplotách produkuje veľké množstvo uhlíkových emisií. Na celosvetových emisiách sa podieľa 8 percentami.

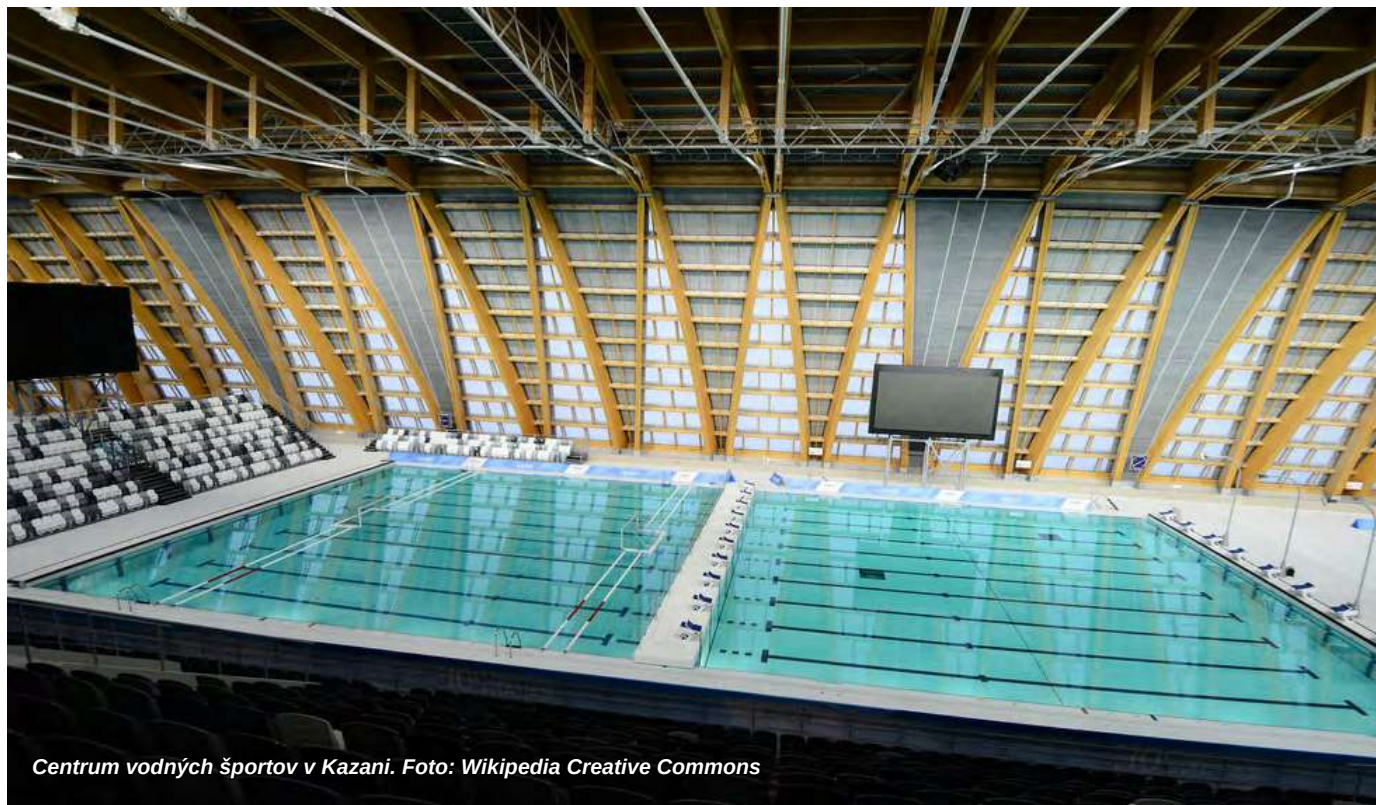
Z tohto dôvodu sa preto začali hľadať alternatívy,

ktoré by použitie betónu, ale tiež ocele dokázali nahradiť. V tejto súvislosti sa používa predovšetkým drevo a materiály na jeho báze.

Pre výstavbu budov sa už v súčasnosti používa tzv. glulam (z angl. glued laminated wood), ktorý prechádza zvláštnym procesom lepenia a laminovania. To mu zabezpečuje vysokú pevnosť a tuhosť, je ho možné použiť na dlhšie rozpätia, väčšie zaťaženie a zložitejšie tvary, čím dokáže nahradiť klasické železobetónové a oceľové konštrukcie. Glulam predstavuje jednu desatinu hmotnosti ocele a jednu šestinou hmotnosti betónu. Jeho použitie zároveň zjednodušuje a urýchľuje proces výstavby. Glulam však vykazuje veľmi dobré vlastnosti aj pri vystavení ohňu, keď si na rozdiel od ocele dokáže uchovať svoju konštrukčnú stabilitu a tvar a horí oveľa pomalšie ako iné materiály.

Glulam už našiel uplatnenie aj pri výstavbe športovísk, ako je napríklad rýchlokorčuliarsky ovál v kanadskom Richmonde, či v plaveckom centre v ruskej Kazani.

Spektrum športovísk, kde nielen táto podoba dreva našla svoje uplatnenie vo väčšom či menšom rozsahu je však oveľa širšie. Niekoľko príkladov ponúka aj dejisko OH 2020 Tokio, napríklad v podobe hlavného

Centrum vodných športov v Kazani. Foto: Wikipedia Creative Commons

olympijského štadióna či [gymnastickej haly Ariake](#).

V poslednom období sa začínajú objavovať projekty športovísk, kde využitie dreva zásadne dominuje nad použitím iných materiálov.

Príkladom je projekt modulárneho dreveného štadióna, ktorý navrhla talianska firma [Bear Stadiums](#) v spolupráci s talianskym výrobcom a dodávateľom glulamu Rubner Holzbau. Štadióny môžu mať kapacitu od 1500 do 20 000 divákov, pričom sa všetok materiál dodáva v kontajneroch priamo na miesto realizácie, kde sa dokáže zmontovať za 6 až 8 mesiacov v prípade menších variantov, resp. do jedného roka v prípade štadióna s kapacitou 20 000 divákov (klasicky budované štadióny tejto veľkosti majú dobu realizácie 18 až 24 mesiacov).

Výhodou tohto riešenia je skutočnosť, že použitý stavebný materiál má nielen podstatne nižšiu uhlíkovú stopu v porovnaní s betónom či oceľou, ale tiež dokáže pohlcovať CO2 počas celej doby svojej životnosti. Tá sa mimochodom garantuje na 50 rokov,

čo je podstatne viac ako sa „dožívajú“ súčasné štadióny. Náklady na výstavbu na jedno sedadlo sú tiež zásadne nižšie, ako pri tradične budovaných štadiónoch. Pohybujú sa na úrovni [1500 až 2000](#) eur (pri štandardne budovaných štadiónoch je to 2500 až 3000 eur). Samozrejmosťou je spĺňanie štandardov FIFA a UEFA.

Iným príkladom, ktorý zohľadňuje prínosy dreva ako stavebného materiálu, je projekt dreveného štadióna futbalového klubu Forest Green Rovers z dielne renomovanej architektonickej kancelárie Zaha Hadid Architects. Po dokončení by mal tento 5-tisícový celodrevený štadión využívať iba obnoviteľné zdroje energie.

Šéf klubu Dale Vince sa na margo projektu vyjadril: „*Náš štadión bude mať najnižšiu uhlíkovú stopu zo všetkých štadiónov... Bude to skutočne ten najzelenší štadión na svete.*“

Projekt dreveného štadióna však len nadväzuje na celú sériu opatrení, ktoré už klub zaviedol v rámci

Rýchlokorčuliarsky ovál v Richmonde. Foto: Flickr

trvalej udržateľnosti. V roku 2018 bolo klubu Forest Green Rovers udelené ocenenie [FIFA ako najzelenší klub sveta](#). Už na svojom terajšom pôsobisku využíva solárnu energiu i dažďovú vodu a podporuje fanúšikov, aby na zápasy využívali udržateľnejšie spôsoby dopravy. Trávnik ihriska je organický a zvyšky z jeho kosenia sú poskytované miestnym farmárom, aby ich používali na prekrytie pôdy. Forest Green Rovers je zároveň považovaný za prvý vegánsky klub na svete, keď jeho hráči a zamestnanci aplikujú vegánsku diétu a fanúšikom sú počas zápasov ponúkané iba vegánske jedlá. V júli toho istého roka OSN dokonca udelila klubu certifikát uhlíkovej neutrality.

PRÍKLADY HODNÉ NASLEDOVANIA

Týchto pár príkladov je dôkazom, že aj vo svete športu sa nájdu iniciatívy, ktoré sa usilujú realizovať vlastné riešenia a nájsť vlastný spôsob ako byť prínosom na globálnej ceste k trvalej udržateľnosti. Stanovujú tak nový štandard toho, ako je potrebné nielen k výstavbe a prevádzke športovísk pristupovať.

Je dôležité, že tieto riešenia sú dostupné nielen veľkoklubom v špičkových profesionálnych ligách využívajúcich športové megastavby, ale že si nachádzajú svoje uplatnenie aj v podstatne menších športových organizáciách, ktorých uhlíková stopa je síce nepomerne nižšia, avšak snaha o jej redukciu sa tiež počíta a má svoj nezanedbateľný význam.

Aj z tohto dôvodu je žiadúce, aby sa podobné opatrenia udržateľnosti darilo realizovať aj v slovenskom športovom hnutí, a aby postupne začali pribúdať pozitívne príklady slovenských športových organizácií a športovísk, ktoré budú hodné nasledovania.

ROZHOVOR S...

LADISLAVOM KRIŽANOM

PRESEDOM SPRÁVNEJ RADY FONDU NA PODPORU ŠPORTU

Jeho meno v slovenskom športovom hnutí nie je neznáme. Ladislav Križan, absolvent Právnickej fakulty a Fakulty telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave, ale tiež švajčiarskej University of Lausanne pôsobil ako vysokoškolský pedagóg, riaditeľ odboru znaleckej, tlmočnickej a prekladateľskej činnosti na ministerstve spravodlivosti či generálny riaditeľ sekcie štátnej starostlivosti o šport ministerstva školstva. Od 15. mája 2020 sa stal po verejnom výberovom konaní spojenom s verejným vypočutím na návrh primátora Matúša Valla voľbou poslancov riaditeľom Správy telovýchovných a rekreačných zariadení hlavného SR Bratislavy. Od septembra minulého roka popri tejto svojej civilnej práci zastáva funkciu predsedu správnej rady Fondu na podporu športu. Je preto logické, že sme sa v našom rozhovore sústredili predovšetkým na oblasť športovej infraštruktúry.

Na pozícii predsedu správnej rady Fondu na podporu športu (FNPŠ) pôsobíte zatiaľ necelý rok. Ako ste zatiaľ spokojný s jeho činnosťou?

Fond je veľmi mladá inštitúcia. Po založení postupne vzniká so všetkými detskými chorobami. Ja som od 2. septembra 2020 už v poradí 3. predseda správnej rady fondu za menej ako rok od jeho vzniku. Fond má byť podľa mňa najmä verejnoprávnou inštitúciou. Vôľu v ňom má kreovať až 11 individualít a ja som len prvý medzi tými jedenástimi rovnými, hoci po novele od 20. novembra 2020 som štatutárnym zástupcom fondu. Za zatiaľ cca 10 mesiacov som sa preto zo svojej pozície snažil, aby sme spolu s kolegami najmä systematicky budovali verejnoprávnosť Fondu, lebo verím tomu, že takýmto spôsobom môžeme podporovať aj demokraciu v našom športe. Niekedy je to pomalé, aby sme sa zladžovali, no veľmi sa teším, že všetky uznesenia, ktoré prijímame, boli

okrem pár výnimiek prijaté jednohlasne.

Prioritou činnosti FNPŠ je momentálne predovšetkým rozvoj športovej infraštruktúry, o čom svedčí aj vypísanie prvej výzvy zameranej na predkladanie žiadostí o poskytnutie príspevku na konci minulého roka. V tejto oblasti však podnikáte aj ďalšie kroky. Mohli by ste nám ich popísať?

Fond má byť podľa zámeru pri jeho vzniku postupne centralizačným uzlom financovania športu v SR, lebo dnes je systém financovania športu na Slovensku veľmi komplikovaný, neprehľadný, pre laika je to bludisko. V strednodobom a dlhodobom horizonte by fond mal byť podľa mňa lídrom pri vytvorení a implementovaní tzv. športového satelitného účtu podľa jednotnej EÚ metodiky, ako už urobili i viaceré i okolité krajiny EÚ (Rakúsko, Poľsko, atď.), a to v spolupráci so Štatistickým úradom SR a ďalšími

a využiť v tomto procese znalosť a skúsenosti s práve zavádzaným satelitným účtom mimovládnych neziskových organizácií.

Na to, čo fond robiť má a čo nemá, sú rôzne odborné názory, no tému športovej infraštruktúry nespochybnil nikto, je na tom všeobecná zhoda všetkých aktérov. Som veľmi rád, že na popud fondu poslanci NR SR na jeseň 2020 presadili v parlamente poslanecký pozmeňujúci návrh, na základe ktorého sa to explicitne dostalo i priamo do textu zákona o fonde.

Uznesenie vlády č. 625 zo dňa 18. 12. 2019 totiž predpokladá, že fond dostane 60 miliónov eur na infraštruktúru v rokoch 2020 až 2022. Hoci sa tak malo diať, vždy do konca januára každého roka, prvá suma 2 mil. eur pre rok 2020 bola FNPŠ poukázaná na účet až 8. 12. 2020. Následne bola suma 46,5 mil. eur na rok 2021 bez diskusie s FNPŠ skrátaná najprv o 20 000 000 eur na 26,5 mil. eur, pričom

uznesenie vlády SR č. 103/2021 prijaté dňa 24. 2. 2021 znamenalo ešte ďalšie krátenie, a to v prospech kapitoly Úradu vlády SR za účelom podpory projektu „Tréneri v školách“ v sume 0,8 mil. eur do 31. marca 2021 a v sume 0,5 mil. eur do 31. januára 2022. Na svojom 18. zasadnutí dňa 26. 2. 2021, a preto SR FNPŠ jednohlasne všetkými 11 prítomnými členmi prijala nasledovné uznesenie č. 2/2/2021:

1. Správna rada Fondu na podporu športu vyjadruje zásadný nesúhlas s obsahom a spôsobom prijatia uznesenia vlády SR č. 103/2021 prijaté dňa 24.2.2021 na 80. rokovaní vlády SR, ktorým sa mení uznesenie vlády č. 625/2019.

2. Správna rada Fondu na podporu športu konštatuje, že zníženie finančných prostriedkov určených na infraštruktúru národného významu v zmysle vyššie uvedeného uznesenia negatívne vplýva na činnosť fondu a v konečnom dôsledku aj na celé športové

hnutie v rámci Slovenskej republiky.

3. Správa rada Fondu na podporu športu žiada dotknuté subjekty, aby boli všetky zásadné rozhodnutia, ktoré majú alebo môžu mať dopad na samotnú činnosť fondu, prijímané po predchádzajúcej komunikácii a v koordinácii s orgánmi fondu.

I pre všetko vyššie uvedené sa už dlhšie spoločne s MŠV VaŠ SR, SOŠV i ZMOS snažíme vytvoriť databázu športovej infraštruktúry. Tieto dáta musí niekto pozbierať a nevidím žiadneho iného aktéra, ktorý by tú ambíciu nahlas deklaroval a najmä chcel uskutočniť. Je to lopota. Ak by sa nám to podarilo, to možno vnímam ešte ako dôležitejšie ako samotné rozdeľovanie peňazí. Keď už budú dáta pozbierané, dajú sa pomerne ľahko aktualizovať. A keď niekto spraví túto obrovskú robotu, tak už tu ťažko budú tie príbehy, že niekto si vybaví desiatky miliónov eur na nejaké športové projekty. To už ťažko prejde pre odpor všetkých zainteresovaných.

Podľa informácií na internetovej stránke FNPŠ došlo v obsadení odbornej komisie pre oblasť

športovej infraštruktúry k určitým personálnym zmenám, resp. k zásadnému nárastu počtu jej členov. Môžete nám objasniť dôvody či úmysel, ktoré s týmito zmenami súvisia?

Na spoločný návrh mňa a pána Gábora Asványiho ako nového predsedu tejto komisie boli k existujúcim členom jednohlasným rozhodnutím všetkých členov správnej rady zvolení ďalší jej členovia. Jej členovia sú totiž zároveň po ich náhodnom výbere odborní hodnotitelia doručených žiadostí v rámci už prvej vypísanej výzvy z 31. 12. 2020, a to podľa vopred známych a zverejnených pravidiel. Príliš nízky počet členov komisie, najmä popri ich civilných prácach či možných konfliktoch záujmov, by mohol spôsobiť tzv. časové zdržanie pri vyhodnocovaní viac ako 200 doručených žiadostí, čo nechceme. S cieľom tomu zabrániť sme vytvorili zámerným výberom veľmi heterogénnu odbornú skupinu. Chceme od nej získať i impulzy ako čo najlepšie vytvoriť a udržiavať aktuálnu databázu/register športovej infraštruktúry, ako hľadať odpovede na veľmi komplexné problémy týkajúce sa športovej infraštruktúry, ktoré nemajú jednoduché riešenia.

L. Križan vo veku 37 rokov, keď mu bolo po tretej plastike (druhej v ľavom kolene) dopriate vrátiť sa ešte k futbalu, a keď do roka a do dňa od vzniku zranenia strelil pri prvom domácom zápase dva góly hlavou. Fotografia ilustruje jeho radosť po druhom strelenom góle pri víťazstve 3:1.

Rozvoj športovej infraštruktúry u nás by určite potreboval mať zadaný aj jasný plán či stratégiu na niekoľko rokov dopredu, ktorá by určovala jasné ciele toho, čo je potrebné u nás v najbližších rokoch vybudovať či zrekonštruovať, ako aj základné princípy, podľa ktorých by sa rozvoj športovej infraštruktúry mal riadiť. Súhlasíte s týmto názorom?

Úplne súhlasím. Od vzniku SR doteraz neexistuje takýto vládou SR schválený dokument ako podklad pre dlhodobú stratégiu jej rozvoja a udržateľnosti v rozsahu, ktorý umožňuje vykonávať rozhodnutia v súlade so strategickými cieľmi pre jej udržateľný rozvoj a prevádzku (napr. znižovanie energetickej náročnosti, zabezpečenie finančnej, personálnej a inštitucionálnej udržateľnosti a pod.) za spolupráce verejného i súkromného sektora. To chceme a musíme zmeniť. Pri jednorazových rozhodnutiach týkajúcich sa strategických rozhodnutí štátu v športe, vrátane robustných výdavkov štátu, by tieto mali byť urobené vždy až po verejnej diskusii o všetkých možnostiach s podrobným opisom pre a proti a výpočtom prínosov a nákladov aspoň najdôležitejších alternatív.

Základným princípom, ktorý by mal dominovať rozvoju športovej infraštruktúry na Slovensku je nepochybne aj trvalá udržateľnosť. Tá je jednou z najvyšších priorít EÚ, ktorá sa zaviazala do roku 2030 znížiť uhlíkové emisie o 55 % a do roku 2050 dosiahnuť uhlíkovú neutralitu. Od nového roka platí napríklad sprísnená norma na energetickú hospodárnosť novopostavených budov, ktorú pochopiteľne musia spĺňať aj športoviská. Trvalá udržateľnosť by však nemala zohľadňovať len jej environmentálny, ale tiež sociálny či ekonomický rozmer. Aký je váš pohľad na túto problematiku? Je FNPŠ pripravený čeliť tejto výzve a podporovať udržateľnosť pri rozvoji športovej infraštruktúry u nás?

Odpoveď nie je či áno, ale ako. Chceme preto implementovať projekt „Hodnota za peniaze“ i do financovania športu v SR chápujú pritom jeho špecifickosť, ktorý nezoberie politikom možnosť rozhodnúť sa v súlade so svojou víziou a programom, ale umožní im lepšie rozhodovať v prospech celej spoločnosti, keď majú uprednostniť verejný záujem pred úzkymi záujmami lobistov akéhokoľvek typu.

Prejdime teraz do d'alšej oblasti vášho pôsobenia, ktorá priamo súvisí so športovou infraštruktúrou. Od minulého roka zastávate aj funkciu riaditeľa bratislavského STARZu (Správy telovýchovných a rekreačných zariadení). Ako by ste zhodnotili činnosť vašej organizácie od svojho nástupu do funkcie?

Pre STARZ to bol nielen ekonomicky najťažší rok v jeho histórii, pretože podstatnú časť z neho bol SR ako štát v núdzovom stave pre pandémiu COVID-19. Všetky športové súťaže okrem pár výnimiek sa na našom území úplne zastavili. Platil úplný zákaz alebo obmedzenie pre pohybové aktivity podľa pravidiel "6 ľudí v jednom okamihu na 1 športovisku". Iba 6 osôb je zásadným logistickým obmedzením akéhokoľvek tréningového procesu nielen pre existujúce nízke počty šatní. V celej športovej spoločnosti preto logicky už mesiac rastie vzdor a hnev. Jeho preliatie sa zo sociálnych sietí do fyzického násillia a výtržností zhromaždených, a to i z radov futbalových extrémistov až pred Úradom vlády SR, však nie je riešením. Naopak je symbolom možného obrovského problému. Je zároveň prejavom pohrdania k práci a kapacitám našich zdravotníkov, z ktorých boli už stovky pozitívne testovaní na COVID-19 a mnohí bohužiaľ po ťažkých priebehoch i zomreli. Pandémia COVID-19 bude zrejme počas ďalších týždňov až mesiacov trvať. Príde 3. vlna. Je nevyhnutné práve teraz jasne a najmä pravdivo túto krutú pravdu športovej verejnosti komunikovať. Opakovane. V ľuďoch zo športu za posledné mesiace totiž narástol falošný pocit, že už je to za nami. Opak je pravdou, ktorá nevíťazí, ale iba zostala, keď všetko ostatné zlyhalo. Svet športu ako sme ho poznali, je prinajlepšom na najbližšie obdobie minulosťou. Budúcnosť športu je dnes nejasná. Skupiny ľudí spochybňujúcich existenciu či nebezpečnosť COVID-19 boli, sú i budú. I v športovom sektore, v ktorom je už obrovská miera frustrácie najmä pre zákazy a obmedzenia. Toto už nie je o strachu o život či zdravie či o obavách o prácu alebo živobytie. Hľadá sa zhmotnenie vinníka, ktorý za dopady COVID-19 na športový sektor môže a hlavný hygienik Ján Mikas s nadváhou je ideálny kandidát. Rastie agresivita ba až rituálny verejný odpor voči dobrovoľnému dodržiavaniu akýchkoľvek noriem, vrátane očkovania. Tu sa veľmi stotožňujem s myšlienkou vedca Petra Celeca, ktorý k 3. vlne povedal v júni 2021 toto: "Predpokladám, že všetko bude ako minulý rok. Aj šírenie vírusu a jeho načasovanie, aj to, čo by sme mali urobiť, aj to, že to neurobíme, aj to, že budeme potom lamentovať, kto za to môže. Rozdiel je len v

tom, že máme vakcíny ako naozaj účinnú zbraň, ktorú môže použiť každý z nás. Takže už sa nebude dať všetko hodiť na neschopných politikov."

Podľa verejne dostupného písomného záznamu z výberového procesu na pozíciu riaditeľa Správy telovýchovných a rekreačných zariadení zaznela na vašu osobu aj otázka: „Aké športoviská podľa vás Bratislave chýbajú? A kde je priestor pre rozvoj?“ Ako ste na túto otázku odpovedali a zmenila sa s odstupom času na ňu vaša odpoveď?

Podľa prieskumu, ktorý robil Metropolitný inštitút Bratislavy, to boli najmä plavárne resp. multifunkčné haly, keďže mnohé na čele s PKO bohužiaľ zanikli. Moja odpoveď ako od 15. mája 2021 jedného z viacerých existujúcich splnomocnencov, konkrétne pre oblasť športu v tejto agende smerom von, nie v úrade, by bola a zostala identická, no doplnil by som ju. V meste Bratislava ako hlavnom meste členského štátu EÚ dnes totiž z pohľadu úplne základných pohybových aktivít ako je napr. beh absentuje napr. 400m atletický ovál a pre účely plávania stav Plavárne Pasienky ako jedného z iba 6 tzv. 50m bazénov v SR je viac ako vážny ba až kritický. Komunikácia, spolupráca a prípravu expertných riešení má preto vychádzať primárne z nového Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Bratislava a na jeho základe následne pripravenej Koncepcie rozvoja športu a športovej infraštruktúry na území mesta Bratislava. Ich obsah, a to najmä Koncepcie rozvoja športu a športovej infraštruktúry na území mesta Bratislava, by mal zohľadňovať, koordinovať a navzájom previazat plány a priority i 17 mestských častí v oblasti športu, no najmä by mal obsahovať cieľové hodnoty stanovených výsledkových ukazovateľov, prioritizáciu projektov, s odhadom nákladov a časovej náročnosti na ich realizáciu.

Bratislava ako hlavné a najväčšie mesto na Slovensku má nepochybne najlepšie predpoklady na organizáciu významných medzinárodných športových podujatí, či už z hľadiska svojej dopravnej dostupnosti alebo existujúcich hotelových kapacít. K tomu sa však musia pridružiť aj zodpovedajúce podmienky v rámci športovej infraštruktúry, ktorá by dokázala spĺňať požiadavky medzinárodných športových federácií. V prípade Bratislavy sa však o organizácii seniorských svetových či európskych šampionátov môžeme momentálne baviť iba o zrekonštruovanom vodnoslalomovom areáli v Čunove, príp. o Zimnom štadióne O.

Nepelu. „Nepelák“ však už napríklad nespíňa parametre hlavného dejiska pre hokejové MS. Je však použiteľný aj pre šampionáty iných športov, aj keď v jeho prípade sa nedá hovoriť o tom, že je to typická multifunkčná hala. Ako vnímate podmienky Bratislavy z tohto hľadiska? Považujete za dôležité, aby sa v našom hlavnom meste rozvíjala športová infraštruktúra, ktorá by konkurencieschopnosť Bratislavy ako dejiska významných medzinárodných športových podujatí zlepšila?

Kľúčovými aktérmi z hľadiska vlastníckych práv, resp. stavu, prevádzky, rekonštrukcie a výstavby športovej infraštruktúry vrátane športovej infraštruktúry národného významu pri spolufinancovaní z rozpočtu verejnej správy sú preto, a to i na území mesta Bratislava najmä samosprávy, t.j. mesto Bratislava a/ alebo STARZ a jej 17 MČ. Významný je i Bratislavský samosprávny kraj kvôli vlastníctvu vybraných pozemkov situovaných najmä v MČ Petržalka. Nielen štát ani žiadny z viac ako 70 národných športových zväzov ako je i napr. Slovenský zväz ľadového hokeja pritom nie sú vlastníkmí žiadnej športovej infraštruktúry, a to nielen na území mesta Bratislava, ale ani celej SR. Toto tvrdenie, hoci NŠZ zodpovedajú i medzinárodne za rozvoj konkrétneho športu, športového odvetvia a disciplíny (od A- aikida až po Z- zumbu), platí v princípe úplne generálne. Na území mesta Bratislavy existujú ďalšie 2 výnimky potvrdzujúce toto pravidlo. Sú nimi Slovenský tenisový zväz spoluvlastníci s mestom Bratislava prostredníctvom spoločnej a.s. s rovnakým názvom tzv. Národné tenisové centrum a Slovenský stolnotenisový zväz majúci svoje sídlo v športovej hale situovanej v MČ Rača. Kruciálny význam tohto faktu je možné demonštrovať i na vzťahu SZLH a Zimného štadióna Ondreja Nepelu, ktorý vlastní mesto Bratislava a spravuje STARZ. Rekonštrukcia ZŠON pre účely Majstrovstiev sveta v ľadovom hokeji organizovaných SZLH v SR v mestách Bratislava a Košice v roku 2011 a neskôr i 2019 spôsobila, že za posledných viac ako 10 rokov sa mesto Bratislava stalo po štáte 2. najvýznamnejším ekonomickým partnerom a úplne kľúčovým spojencom SZLH. Rekonštrukcia ZŠON pre účely organizácie MS2011 v SR znamenala najväčšiu verejnú investíciu do rekonštrukcie existujúcej športovej infraštruktúry. Toto tvrdenie platí od vzniku SR stále až do mája 2021 vrátane nielen rekonštrukcie existujúcej, ale i výstavby úplne novej športovej infraštruktúry. Hoci prostredníctvom dotačnej zmluvy uzavretej medzi MŠVVaŠ SR a mestom Bratislava, štát poskytol mestu Bratislava dotáciu 40 575 682 Eur, celkové

náklady boli napokon až 96 194 424,74 Eur. Reflexiu rekonštrukcie ZŠON, ktorú realizoval GIB najmä z pohľadu investora a verejného obstarávateľa, obsahuje verejne prístupná Správa o výsledku kontroly financovania rekonštrukcie ZŠON, ktorú spracoval Najvyšší kontrolný úrad SR (ďalej len „[1. správa NKÚ k ZŠON](#)“) v zmysle uznesenia Národnej rady č. 533 z 6.7.2011 už pred rokmi. Aj rekonštrukcia ZŠON spôsobila, že dlh mesta Bratislava sa v rokoch 2010 až 2018 podľa grafu č.2 uvedenom v [2. správy NKÚ k ZŠON](#) pohyboval nad hranicou povolenou zákonom, čo malo logické dopady i na možnosť rekonštrukcie iných športových nehnuteľností v správe STARZ. Takto vzniknutý dlh mesta Bratislava bol splatený až v roku 2018, za dané obdobie išlo o najväčšiu investíciu mesta z vlastného rozpočtu a mestský dlh presahoval do roku 2015 hranicu 60 %. Od roku 2011 narástol pritom cez odpisy investičný dlh ZŠON na 31 mil. eur. Prevádzku ZŠON dotuje mesto cez STaRZ v priemere vo výške 0,3 mil. eur ročne (celková dotácia za obdobie 2011-2020 bola 3,2 mil. eur). Kvôli rastúcim nákladom potreba dotácie rastie v čase. ZŠON bol prevádzkovo ziskový iba raz, v roku 2016. Za obdobie 2017-2020 narástla priemerná dotácia na 0,5 mil. eur ročne (2,2 mil. eur dokopy).“

Asi budete súhlasiť, že pre rozvoj športu na Slovensku je dôležité, aby u nás fungovala silná miestna samospráva, ktorá bude mať nielen kompetencie, ale tiež dostatočné finančné zdroje na to, aby sa dokázala podieľať vo výraznejšej miere na podpore výstavby a prevádzky športovísk, organizácie športových podujatí či činnosti športových klubov podobne, ako je tomu napríklad v škandinávskych krajinách. V tejto súvislosti sa však ukazuje ako nevyhnutnosť dotiahnutie reformy verejnej správy, ktorá by takúto fiškálnu decentralizáciu umožňovala. Aký je váš názor na túto problematiku z pohľadu FNPŠ, ktorý spolupracuje aj so samosprávami a riaditeľom mestskej príspevkovej organizácie, ktorá má na starosti podporu a rozvoj športu na komunálnej úrovni?

Samospráva nielen pred, ale i po fiškálnej decentralizácii prijatím zákona č. 416/2001 Z.z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a VÚC, ktorým na ňu boli pred 20 rokmi prenesené aj pôsobnosti na úseku telesnej kultúry (premenované neskôr cez ústredný pojem šport), nemala pri tvorbe a návrhoch zmien existujúcich pravidiel vo vzťahu k športu také postavenie, ale ani analytické podklady a/ alebo kapacity, aby dokázala

nielen voči štátu, ale i športovému sektoru úspešne presadiť svoje predstavy, ktoré často navyše nemala ani sama ujasnené v rámci vlastných Plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja či (neexistujúcich) koncepcií športu. Napriek vyššie uvedenému plnila, plní a bude plniť rovnako dôležitú, ak nie dokonca ešte dôležitejšiu funkciu ako vyššie spomínaný štát. I preto budeme mať, keď pandémia konečne dovolí, zasadnutia správnej rady fondu po celom území SR a začíname cez víkend 25.-27. júna v Košiciach. Chceme poznať stav, ale i plány priamo v území. V oblasti kompetencií **c h c e m e** ú z k o komunikovať so ZMOS, dôkazom je členstvo lídra ZMOS Branislava Trégera v správnej rade fondu od júna 2021, ale i s Úniou miest Slovenska, s K8 a so Združením samosprávnych krajov SK 8.

Na záver sa pokúsime nazrieť aj do vášho súkromia a spýtať sa na váš vzťah k aktívnemu pohybu a zdravému životnému štýlu. Je o vás známe, že ste sa aktívne venovali futbalu. Pretrváva aj naďalej vo vás táto vášeň pre naháňanie lopty po zelených trávnikoch, alebo sa venujete aj iným pohybovým aktivitám, ktoré vám umožňujú udržiavať sa vo forme a viesť plnohodnotný život?

Antický ideál kalokagathie ako harmonické spojenie

ľudskej múdrosti, morálneho dobra a fyzickej krásy považujem za nadčasový. Chápem, že pohyb v jednotlivých fázach života človeka plní vždy iný účel. A s humorom dodávam, že ak do 2 rokov som mal ambíciu asi ako každý- najmä nepadať, do svojich 10 rokov ako mnohí - dokázať niečo, už som snád' po fáze dokázať úplne všetko, aby som získal svojím pohybom obdiv iných. V novembri 2021 budem mať 40 rokov, takže mi končí i fáza v súťažnom futbale dokázať ešte stále sa snažiť dokázať to, čo už i o desiatky rokov mladší. Doteraz mi bolo a je stále dopriate, a to i po 3 plastikách predných skrížených väzov v kolenách, mať vášnivý zážitok z lásky k pohybu a k futbalu i futbalu zvlášť, za čo

som vďačný. Verím, že po dvoch predchádzajúcich športových sezónach, ktoré pre neskončené súťaže de facto neexistovali, túto poslednú sezónu s noblesou dokážem snád' v správnom čase skončiť. Tá pomyselná "športová smrť" je bolestivá, no núti ma zamýšľať sa nad zmyslom a účelom pohybu v živote človeka, rekapitulovať. Nič neľutujem. Bolo to krásne. A stále je, lebo starnutie je krásne, ak mu človek čelí pohybom. 400 km, ktoré som od začiatku do polky júna 2021 najazdil z domu do práce a späť na bicykli po hrádzi pri Dunaji mi pripomína to hlavné. Vieru, že každého človeka pohyb, obzvlášť v prírode, robí šťastným a zdravým.

ZAHRANIČNÉ SKÚSENOSTI S TVORBOU DATABÁZY ŠPORTOVEJ INFRAŠTRUKTÚRY

IGOR KOVÁČ

Databáza športovej infraštruktúry predstavuje jeden z dôležitých predpokladov udržateľného rozvoja športových zariadení. Údaje, ktoré poskytuje, je možné využiť pri tvorbe koncepcií rozvoja športovej infraštruktúry či v procese rozhodovania o financovaní jednotlivých projektov. V závislosti na komplexnosti zbieraných údajov môže byť veľmi dobrým podkladom na ďalšie odborné analýzy a výskumy. Tento príspevok ponúka základnú informáciu o zahraničných skúsenostiach s problematikou tvorby a prevádzky databázy športovej infraštruktúry, ktorá môže byť využiteľná pri jej realizácii na Slovensku.

Súčasťou prípravy príspevku bola aj komunikácia so zástupcami zahraničných inštitúcií. Prvou z nich je Dánsky inštitút športových štúdií (IDAN), ktorý realizoval v roku 2017 prvú verziu databázy športovísk v Dánsku. Momentálne ide pravdepodobne o najnovšiu realizovanú databázu v Európe.

Druhou z inštitúcií je univerzita v nemeckom meste Köblenz, ktorá bola poverená prípravou projektu tvorby

databázy športových zariadení v Nemecku. V rámci prípravy projektu bol v priebehu minulého roka realizovaný niekoľkomesačný proces konzultácií s rôznymi záujmovými skupinami v Nemecku (vládne inštitúcie, regionálne a miestne samosprávy, športové organizácie atď.) i analýza 11 existujúcich databáz (Bulharsko, Dánsko, Anglicko, Flámsko, Fínsko, Hamburg, Izrael, Chorvátsko, Nórsko, Holandsko a Sasko-Anhaltsko). Príprava nemeckého projektu zahŕňala tiež komunikáciu s odborníkmi v rámci stretnutia medzinárodnej expertnej skupiny o databázach športových zariadení vo švédskom Malmö (10. – 11. 2. 2020).

FUNKCIE DATABÁZY

Analýza existujúcich databáz športovej infraštruktúry poukazuje na skutočnosť, že databáza môže plniť celý rad funkcií, od ktorých sa následne odvíja aj typológia zbieraných parametrov o športoviskách. Jednotlivé funkcie, pochopiteľne, závisia od očakávaní a požiadaviek jej užívateľov, čiže od toho, akému účelu má databáza slúžiť.

Konzultácia so záujmovými skupinami pri príprave projektu databázy v Nemecku odhalila päť základných funkcií. Zároveň bolo zdôraznené, že tieto funkcie je možné naplniť iba v prípade, ak je databáza prevádzkovaná a aktualizovaná dlhodobo.

Poskytovanie informácií so sociálno-politickou hodnotou je najbežnejšou funkciou, ktorú plnia existujúce databázy. Spočíva v poskytovaní systematických informácií o športových zariadeniach, ktoré vytvárajú spoľahlivú bázu v rámci politických diskusií a procesu rozhodovania.

Príkladom sú športové organizácie, ktoré chcú opodstatniť svoje požiadavky voči politikom poskytovaním príslušných údajov, napr. o potrebe rekonštrukcie športových zariadení.

Sledovanie celkového počtu športovísk alebo jednotlivých typov športovísk môže pomôcť identifikovať priority z hľadiska financovania.

Pre niektoré so záujmových skupín sú relevantné údaje o prevádzkovateľoch športovísk, prostredníctvom ktorých je možné účinnejšie apelovať na vytvorenie špecifických programov financovania pre určité skupiny prevádzkovateľov.

Databázy môžu poskytovať celý rad špecifických údajov, ktoré môžu slúžiť štátnym inštitúciám, miestnym samosprávam i európskym inštitúciám. Príkladom je holandská databáza, od ktorej sa požadovalo, aby poskytovala informácie o tom, ako športoviská prispievajú k plneniu klimatických cieľov (napr. aká je ich uhlíková stopa). Nórska databáza zasa ponúka prehľad o tom, koľko financií bolo športoviskám pridelených z fondov štátnej lotérie spravovaných ministerstvom zodpovedným za šport. Fínska databáza zasa, okrem iného, ponúka informácie o návštevnosti športovísk, ich spotrebe vody, tepla a elektrickej energie.

Poloha ako jeden zo základných parametrov môže pomôcť samosprávam pri ich rozhodovaní o umiestnení nových projektov. Tiež môže slúžiť pre pohotovostné účely, kedy športoviská môžu poskytovať dočasné prístrešie pre postihnutých. Užitočná je aj v rámci analýzy časovej dostupnosti športovísk (viď. príklad atlasu nemocníc v Nemecku).

Plánovanie rozvoja športovísk na lokálnej, regionálnej a národnej úrovni súvisí s predchádzajúcou funkciou. Databázy prostredníctvom tejto funkcie môžu poskytovať informácie, ktoré dokážu uľahčovať proces tvorby plánov rozvoja športu na rôznych geografických úrovniach.

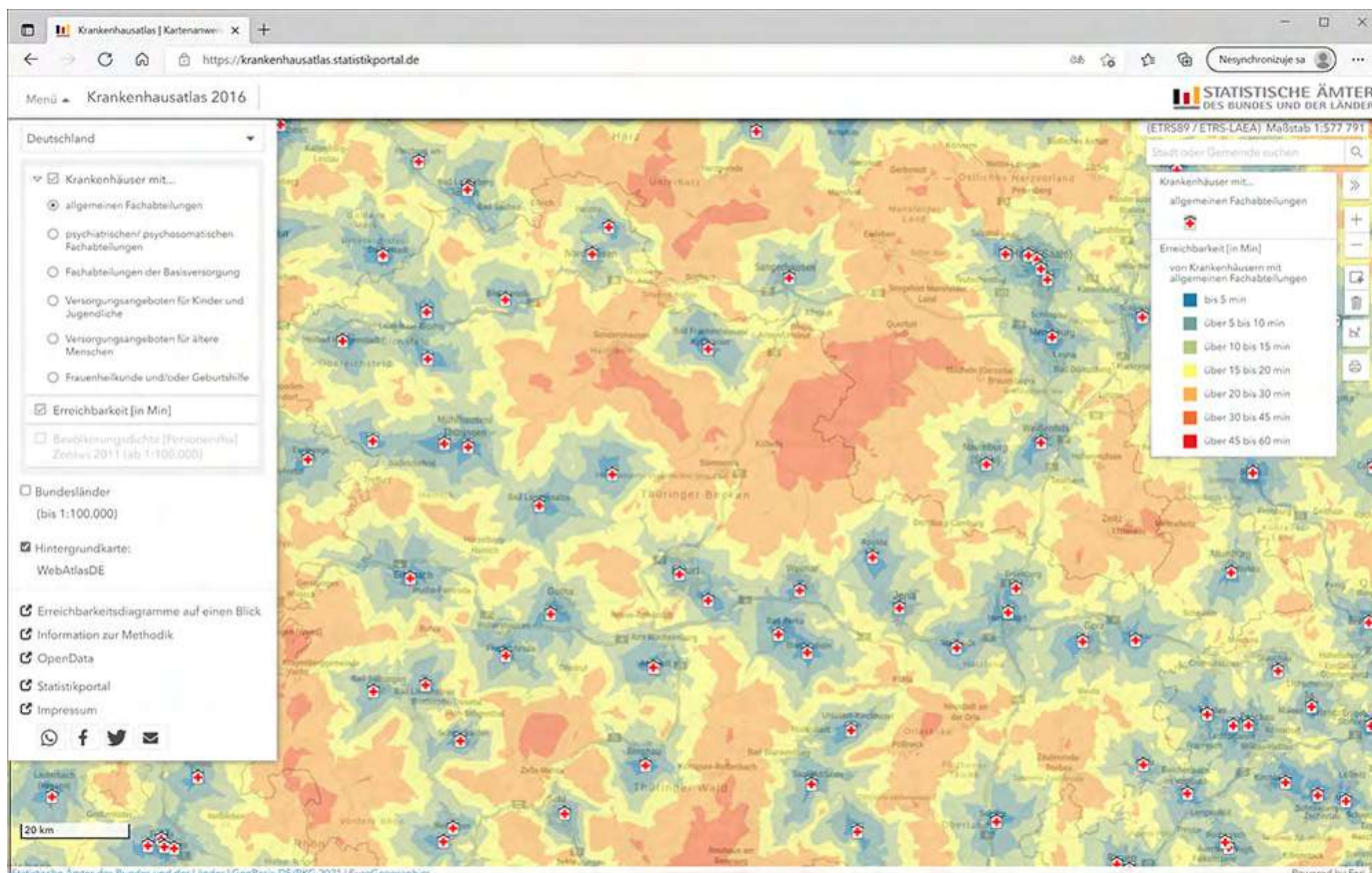
Anglická databáza športovísk, ktorej prevádzkovateľom je organizácia Sport England, napríklad poskytuje rôzne nástroje, ktoré uľahčujú plánovanie na regionálnej úrovni. Umožňuje porovnávanie počtu rôznych typov športovísk v regiónoch a poskytuje tzv. kalkulátor športovísk, ktorý umožňuje odhadnúť dopyt po športoviskách v rámci určitej populácie.

Informácie pre športové kluby, športovcov a občanov sú ďalšou z funkcií, ktorá môže slúžiť na vytvorenie zoznamov dostupných príležitostí na športovanie vo vybranej geografickej oblasti. Príkladom je databáza nemeckého regiónu Sasko-Anhaltsko, ktorá na rozdiel od väčšiny existujúcich databáz obsahuje konkrétne informácie o vybavení športovísk, kontakty na športové kluby, ktoré ich používajú či údaje o ich obsadenosti. Na základe nemeckej analýzy je však táto funkcia iba zriedka predmetom záujmu pri tvorbe databáz.

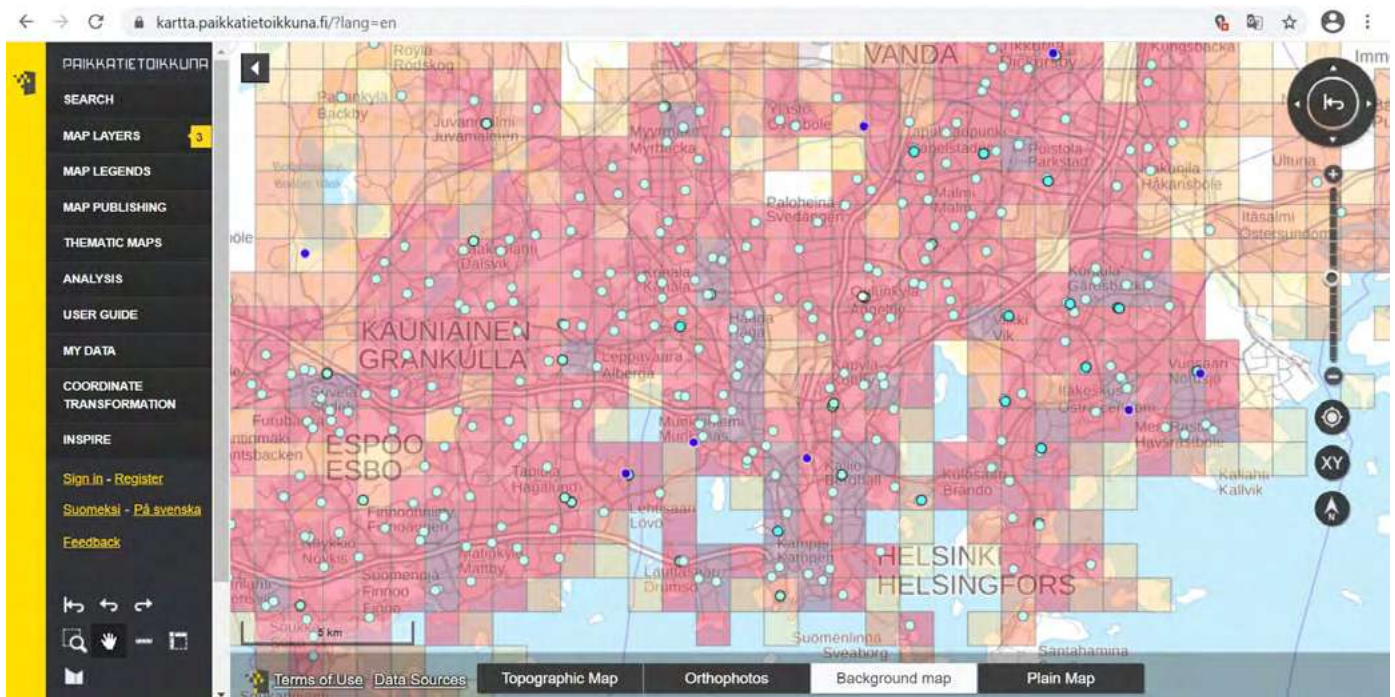
Poskytovanie údajov pre iné služby, napr. v oblasti cestovného ruchu je ďalšou z možností využitia databázy športovísk. To si vyžaduje, aby boli databázy otvorené a umožňovali zdieľať svoje údaje. Fínska databáza športovísk poskytuje informácie pre celý rad ďalších aplikácií a štátnych informačných systémov. Podobný je príklad izraelskej databázy, ktorá je napojená na ďalšie informačné systémy, napr. cestovného ruchu a obchodu. Jej údaje sú tiež dostupné pre komerčné aplikácie.

Poskytovanie údajov pre účely vedy a výskumu je ďalšou z funkcií. Umožňuje využiť databázy v spojení s iným druhom dát, napr. demografické dáta. Fínska databáza napríklad umožňuje zobrazovanie športovísk v kombinácii so zobrazením populačného rastra. Databáza športovísk je totiž veľmi vhodným nástrojom pre priestorové, čiže geografické analýzy. Môže poskytovať rôzne kartografické výstupy, ktoré názorne zobrazujú výskyt športovísk za rôzne územné jednotky aj v kombinácii s inými dátami. Ako príklad je možné uviesť zobrazenie priestorovej distribúcie plaveckej infraštruktúry vo väzbe na plaveckú gramotnosť obyvateľstva. Iným príkladom je zobrazenie časovej dostupnosti športovísk s využitím izochrón (viď. príklad nemeckého atlasu nemocníc [Krankenhausatlas | Kartenanwendung \(statistikportal.de\)](#)).

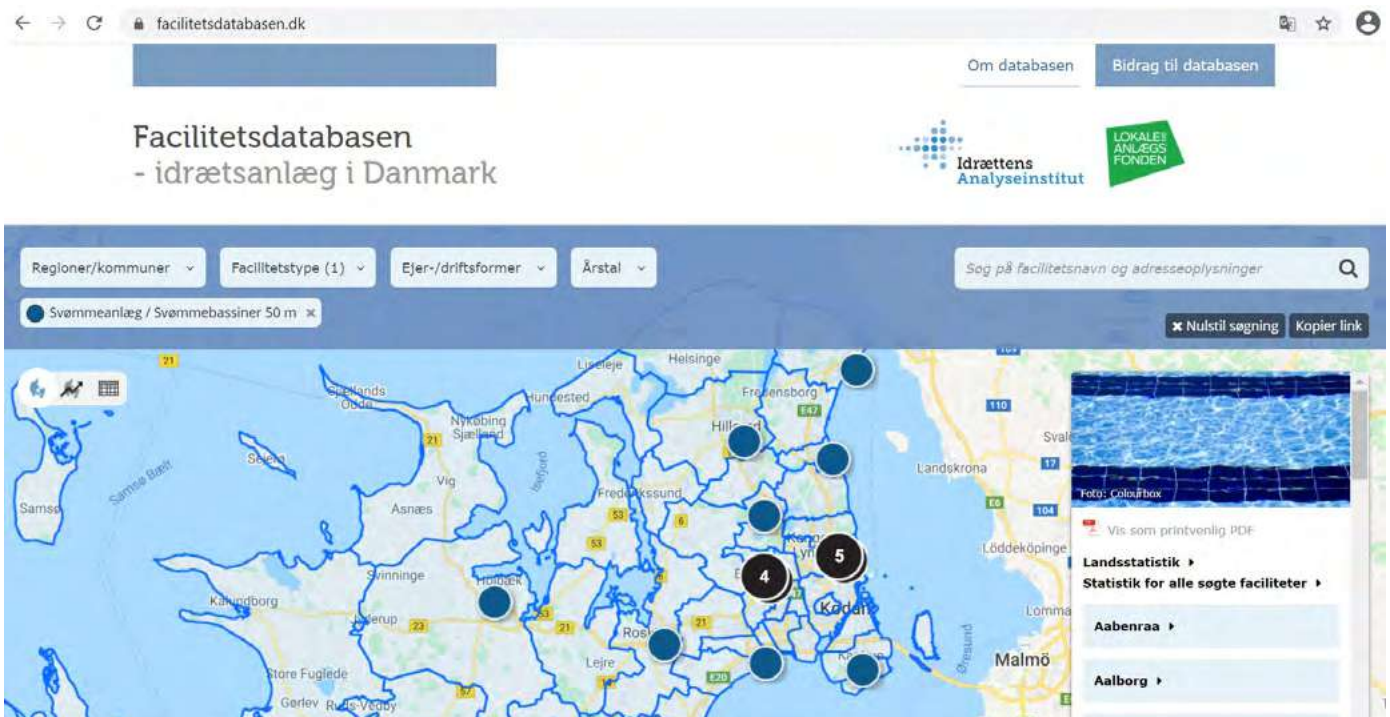
Pohľad na mapové zobrazenie časovej dostupnosti nemocníc v Mníchove a okolí, ktoré môže byť aplikovateľné aj v rámci databázy športovísk.

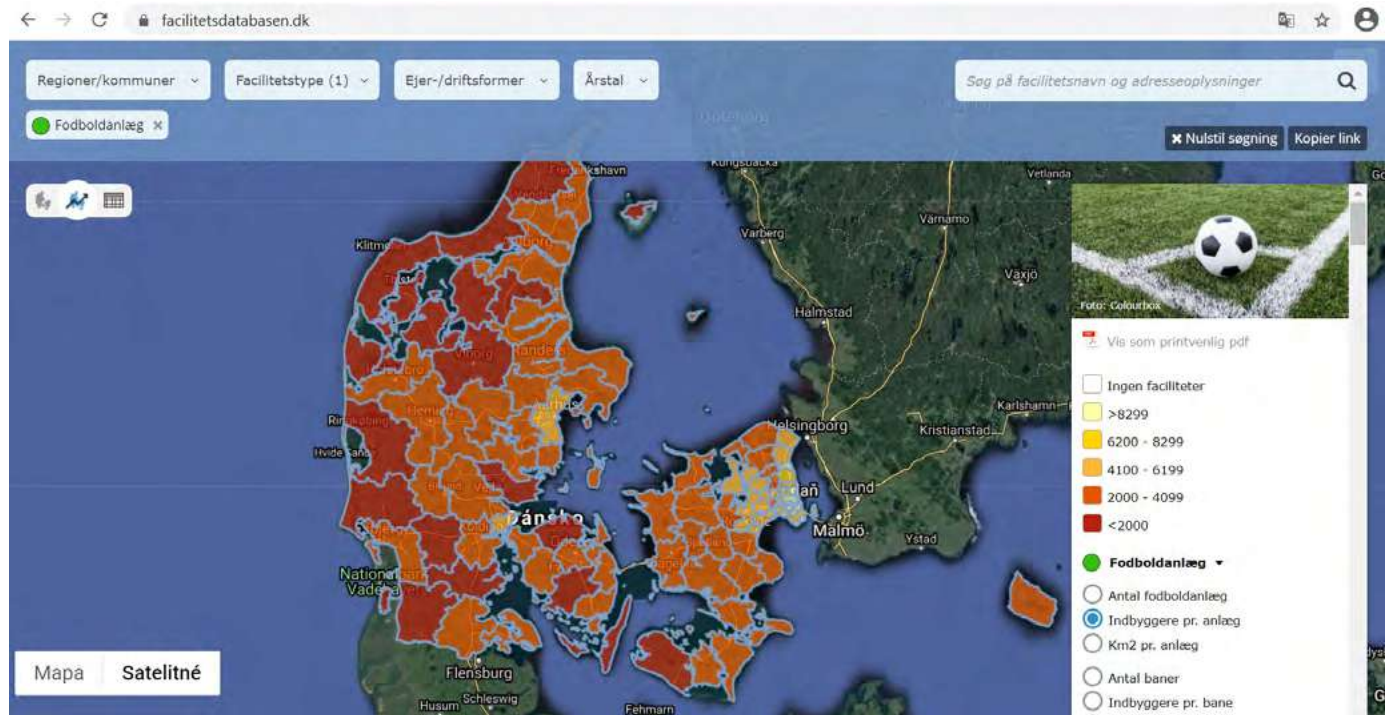
Príklad využitia údajov fínskej databázy športovísk v rámci Portálu priestorových informácií. Zobrazenie ľadových plôch v Helsinkách a okolí v kombinácii so zobrazením populačného rastra 1 km x 1 km, ktoré umožňuje sledovať populačnú základňu v okolí športovísk.

Príklad základného mapového zobrazenia počtu 50-metrových bazénov v okolí Kodane v rámci Dánskej databázy športovej infraštruktúry. Filtrovanie vyhľadávania je umožnené podľa regiónu/municipality, typu športoviska, vlastníka/prevádzkovateľa a roku zberu údajov. Vpravo na stiahnutie sumárna tabuľka vo formáte PDF a prehľady podľa všetkých 98 municipalít.

Kartogramové zobrazenie počtu obyvateľov na jedno futbalové ihrisko v dánskych municipalitách ako príklad využitia údajov databázy športovísk na základné geografické analýzy.

V praxi je veľmi zriedkavé, aby databázy plnili všetkých päť funkcií. Dôvodom je predovšetkým rast nákladov s každou novou funkciou ako aj potreba zberu veľmi komplexného súboru údajov. Na základe nemeckej analýzy existujúcich databáz sa takejto komplexnosti najviac približuje iba fínska databáza športovísk, ktorá je však budovaná dlhodobo už 25 rokov.

PARAMETRE ŠPORTOVÍSK

Ako bolo spomenuté v prechádzajúcej kapitole, parametre športovísk sa odvíjajú od toho, aké funkcie má databáza naplňať. V rámci existujúcich databáz sa veľmi odlišuje počet zbieraných parametrov (typov údajov) o športoviskách. Niektoré z nich zbierajú menej ako 20 parametrov o každom športovisku, iné viac ako 100.

Nemecká analýza celkovo identifikuje 19 kategórií parametrov:

KATEGÓRIA PARAMETROV	POZNÁMKY
Identifikácia	Jedinečný identifikátor športoviska
Poloha	Adresa, GPS koordináty
Typ športoviska	Kategorizácia športovísk podľa typu
Stav športoviska	Zhodnotenie stavu, potreby rekonštrukcie, rok výstavby/rekonštrukcie, ročná spotreba vody, tepla a el. energie...
Prevádzkový status	Či je športovisko funkčné, nefunkčné, vo výstavbe, plánované...
Prevádzkové náklady	Náklady na prevádzku za rok

Majiteľ/prevádzkovateľ športoviska	Samospráva, športová organizácia, škola, súkromný subjekt...
Rozmery športoviska	Špecifikácia rozmerov športoviska
Vybavenie športoviska	Špecifikácia vybavenia, ktorým športovisko disponuje
Typy športov	Špecifikácia športov, ktoré je možné na športovisku praktikovať
Využitelnosť športoviska	Kto môže športovisko používať na športové účely
Dostupnosť športoviska	Kto a kedy môže športovisko používať
Dostupnosť pre telesne znevýhodnených	
Dopravná dostupnosť	
Životné prostredie	Hodnotenie športoviska z hľadiska ochrany životného prostredia
Sociodemografické parametre	Zahŕňa rôzne štatistické údaje napr. počet obyv., návštevnosť...
Foto	Vizuálne zobrazenie športoviska
Kontakt	Kontaktné informácie o športovisku
Hodnotenie	Subjektívne hodnotenie/komentár užívateľov športoviska

Z uvedených kategórií parametrov sa všeobecne považujú za **základné a povinné parametre** predovšetkým **identifikácia, poloha a typ športoviska**. Ako **dôležité** sa na základe iných databáz ukazujú aj parametre **stav športoviska a prevádzkový status**.

V prípade **parametra stav športoviska** je však extrémne náročné získať spoľahlivé údaje. Žiadna z existujúcich databáz tieto parametre systematicky nesledovala a odborne nehodnotila. Tento parameter je základným predmetom procesu pasportizácie športoviska, čiže hodnotenia stavu objektu športoviska, ktoré má byť vykonané príslušným odborníkom (architekt, stavebný inžinier). V nemeckých podmienkach cena jedného takéhoto hodnotenia sa pohybuje od 500 do 1000 eur (hodinová sadzba 80 až 150 eur pri trvaní 2-10 hodín v závislosti na veľkosti objektu). Pri počte viac než 100 000 športovísk v Nemecku to predstavuje náklady vo výške 80 až 100 miliónov eur. Z tohto dôvodu sa považuje za nepravdepodobné, že by sa na realizáciu pasportizácie našli finančné zdroje. Situáciu komplikuje aj pravdepodobný nedostatok kvalifikovaného personálu, ktorý by potrebné inšpekcie športovísk vykonával.

Kľúčový význam pri tvorbe databázy má **parameter typ športoviska**. V rámci existujúcich databáz existuje rôzny počet kategórií športovísk. Fínska databáza napríklad rozlišuje 27 základných typov športovísk, ktoré sa delia na 137 podkategórií. Dánska databáza vo svojej prvej verzii zasa pracovala s 15 základnými typmi (postupne pribúdajú ďalšie), ktoré sa ďalej členia na 15 podkategórií. Nórska databáza má 23 základných typov a 134 podkategórií.

Dôležitá je v rámci tvorby databázy aj **definícia športoviska**. V Dánsku si pri tvorbe databázy stanovili dve základné požiadavky, a to že **športovisko musí slúžiť primárne na športový účel** (výstavné haly, kultúrne domy/sály, kúpeľné zariadenia a pod. sa teda nezapočítavali) a musí **byť prístupné verejnosti** či už zadarmo, alebo za poplatok (nezapočítavali sa zariadenia slúžiace pre uzatvorené skupiny ľudí). Aj na základe skúseností s ostatnými databázami sa ukazuje vhodné športovisko nedefinovať príliš široko a vágne, ako tomu bolo v prípade slovenskej pasportizácie, kde sa za športovisko považovala akákoľvek športová plocha, budova či priestor v rámci obce či mesta, ktorý je alebo môže byť používaný na realizáciu športových aktivít. Takto široko definované kritérium vedie k veľkému množstvu možností, ktoré je možné do databázy

zarátať, vrátane objektov, ktoré prioritne slúžia úplne inému účelu (napr. kultúrne domy, výstavné haly, ale tiež parky či cesty využívané príležitostne na rekreačný beh). **Skúsenosti prevádzkovateľov existujúcich databáz odporúčajú predovšetkým v úvodnej fáze tvorby databázy zúžiť definíciu športoviska, v opačnom prípade by bol celý proces príliš komplexný a náročný.**

METÓDY ZBERU DÁT

V rámci procesu tvorby databázy športovísk je možné identifikovať niekoľko metód zberu dát.

Web crawler je počítačový program, ktorý automaticky prehliada internet a vyhľadáva špecifické informácie. V rámci testovania tejto metódy na zozname športovísk mesta Bonn a Kolín nad Rýnom sa však zistilo, že spoľahlivosť tejto metódy je iba okolo 30%. Programy totiž zvyčajne nedokážu rozlišovať obsah v špecifických skriptoch a programovacích jazykoch. Internetové stránky často používajú Java skript, ktorý web crawler zvyčajne nevie rozpoznať. V nejednom prípade sa tak stáva, že vyhľadáva chybné informácie.

Štatistické úrady môžu byť zdrojom informácií pre potreby databáz športovísk, čo však nebýva zvykom. Poskytovanie údajov štatistickým úradom prebieha na základe legislatívy, ktorá určuje takúto povinnosť. Dá sa teda uvažovať, že ak by bola taká legislatíva schválená, miestne samosprávy by údaje o športoviskách poskytovali štatistickým úradom.

Kataster nehnuteľností ponúka zoznam stavieb vrátane priestorových koordinátov a číselného identifikátora. To znamená, že každá budova môže byť jedinečne identifikovaná. Okrem toho ponúka dodatočné informácie o funkciách stavby ako aj o vlastníčkovi a správcovi/prevádzkovateľovi. V slovenskom katastri nehnuteľností má športová funkcia stavieb zvláštny číselný kód (19). Zbežnou kontrolou sa však zistilo, že niektoré športoviská nie sú evidované ako stavby so športovou funkciou (podobne je to aj v prípade Nemecka). Pri použití tejto

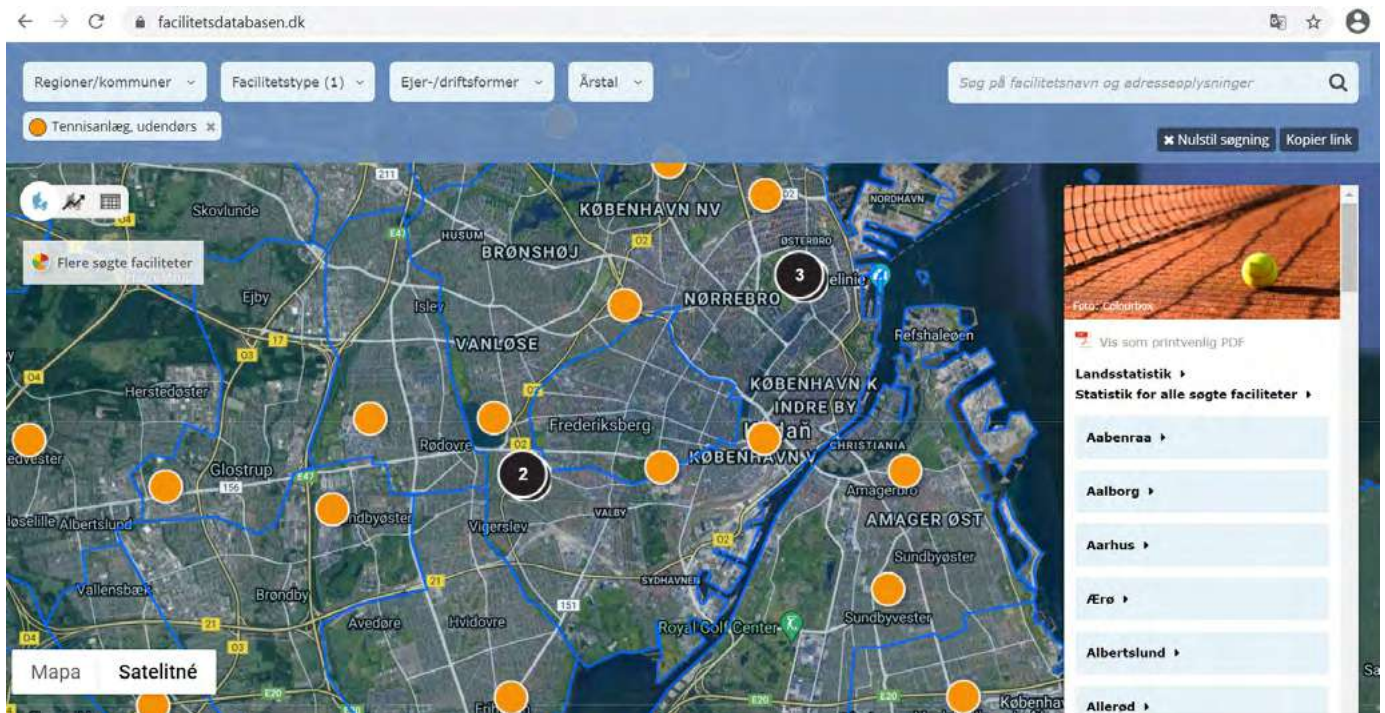

metódy zberu dát je preto potrebné počítať s neúplnosťou získaných údajov.

Satelitné snímky je možné použiť v prípade niektorých typov športovísk. Konzultácia s odborníkmi v Nemecku a skúsenosti s holandskou databázou ukázali, že je možné identifikovať ihriská, atletické dráhy a vonkajšie bazény aj s využitím geometrickej a spektrálnej analýzy satelitných snímok. Syntetické dráhy a ihriská totiž vykazujú zvláštne geometricke a spektrálne vlastnosti, ktoré umožňujú realizáciu automatického hodnotenia. Pre tento účel sú k dispozícii odborné publikácie na identifikáciu človekom vytvorených objektov, vrátane športovísk (Carlotto, 2005).

Dánsky inštitút športových štúdií (IDAN) pri overovaní niektorých typov športovísk používa jednoduchú vizuálnu kontrolu satelitných zobrazení v rámci Google maps, napr. v prípade futbalových ihrísk, atletických dráh či tenisových kurtov. Ako nám zdôraznila analytička IDAN Aline van Bedař, v Dánsku využívajú každoročne aktualizovanú verziu Google maps, ktorá im umožňuje sledovať každoročné zmeny prírastku či úbytku určitých typov športovísk.

Mapové zobrazenie počtu exteriérových tenisových zariadení v Kodani na podkladovej vrstve využívajúcej satelitné snímky Google maps

Existujúce súbory dát sú bežne odporúčanou metódou tvorby databázy. Zoznamy športovísk si tvoria napr. samosprávy alebo športové organizácie (napr. Slovenská golfová asociácia). V slovenských podmienkach pripadá do úvahy nadviazať na predchádzajúce úsilie a využiť aj údaje z realizovanej pasportizácie, aj keď neobsahuje informácie o športoviskách za všetky obce.

Prieskumy alebo získavanie informácií od samospráv či športových organizácií, napr. prostredníctvom online formulárov, je ďalšou z najbežnejšie používaných metód. Predovšetkým v prípade samospráv však spolupráca pri poskytovaní údajov môže narážať na problémy (viď. príklad slovenskej pasportizácie).

S podobnou skúsenosťou sa stretli aj pri získavaní údajov v Dánsku. Dánsky inštitút športových štúdií

(IDAN) sám spracovával údaje z existujúcich databáz dostupných na webových stránkach všetkých 98 samospráv. Nakoľko ide len o športoviská, ktoré sú vo vlastníctve a v prevádzke municipalít, bolo potrebné identifikovať aj ostatné zariadenia, ktoré sú napríklad vo vlastníctve a v prevádzke športových klubov či zväzov. Nakoľko IDAN nemá dosah na všetky dánske športové kluby, jeho pracovníci riešili túto situáciu analýzou súťažných rozpisov klubov a zväzov s informáciami o miestach konania ich súťaží. V prípade fitness centier spolupracovali s miestnou asociáciou. Samosprávy tak boli požiadané o spoluprácu až pri overovaní a kontrole dát, či sa príslušné športoviská na ich území nachádzajú. Aby IDAN zamestnancov samospráv nezaťažoval príliš veľkým množstvom údajov, samosprávy kontrolovali, či doplňali iba názov, adresu, kontaktné údaje, či vlastníka a prevádzkovateľa zariadenia. Napriek tomu niektoré samosprávy neboli ochotné spolupracovať. Počet samospráv doplňajúcich údaje sa v priebehu posledných dvoch rokov neustále znižuje, čo viedlo k rozhodnutiu overovať údaje s menšou frekvenciou každé dva či tri roky.

V rámci nemeckej analýzy projektu tvorby databázy boli oslovení zástupcovia samospráv, ktorí potvrdili, že potrebnými údajmi zvyčajne disponujú. Ich poskytovanie však môže narážať na komplikácie najmä v prípade, ak sa požaduje viac parametrov, pre ktoré je potrebné osloviť ďalšie inštitúcie. Úsilie, ktoré samosprávy na poskytnutie údajov musia vynaložiť však z ich pohľadu vôbec nie je vykompenzované potenciálnymi benefitmi.

V prípade nórskej databázy zadávajú, na rozdiel od Dánska, údaje do registra samotné nórske samosprávy cez špeciálne rozhranie/informačný systém. Aktualizácia údajov zo strany samospráv, v periodicite minimálne raz ročne, je však povinnosťou a podmienkou pre možnosť uchádzať sa o dotácie ministerstva pre projekty výstavby a rekonštrukcie športových a kultúrnych zariadení. Aj napriek tomu však register obsahuje množstvo nekorektných dát, čo sa pripisuje aj zastaranej verzii systému, ktorý už nie je kompatibilný so súčasným softwarovým vybavením, čo následne ovplyvňuje zložitú manipuláciu so systémom a odrádza užívateľov od jeho používania.

Terénny prieskum sa považuje za najspôľahlivejšiu metódu zberu dát o športoviskách, ktorá prináša najlepšie výsledky a benefity. Zároveň je však aj časovo a finančne najnáročnejšia. Vyžaduje si vyškolený personál, ktorý osobne navštevuje všetky športoviská a zbiera jednotlivé parametre, pričom takýmto spôsobom je možné získať široké a komplexné spektrum údajov. Túto metódu aplikujú pri tvorbe databázy v Sasku-Anhaltsku.

Účast' verejnosti na zbere údajov je metóda, ktorá spočíva v poskytnutí možnosti, napr. vo forme online formulára, dodávať údaje o športoviskách zástupcom odbornej i laickej verejnosti. Takto získané údaje musia byť následne overované a až potom publikované. Ako samostatná metóda sa nepovažuje za príliš užitočnú, môže však poskytnúť hodnotné doplnkové údaje v pokročilejších etapách tvorby databázy.

ETAPIZÁCIA ZBERU DÁT

Nemecká analýza projektu tvorby databázy odporúča rozdeliť proces zberu dát do niekoľkých fáz, z ktorých dve sú základné a tri pokročilé fázy.

Základná fáza 1 by sa mala orientovať na zber údajov o parametroch identifikácia, poloha a typ športoviska. Podobne sem môže byť zahrnutý aj parameter prevádzkový status, ktorý sa dá získať s relatívne malým úsilím. Odporúčanou metódou zberu údajov je využitie existujúcich súborov, príp. výskum od stola.

Základná fáza 2 sa má sústrediť na zber údajov týkajúcich sa stavu športoviska, konkrétne roku výstavby/rekonštrukcie, ako aj vlastníka a prevádzkovateľa športovísk. Metódami zberu údajov môže byť aj prieskum a získavanie informácií či výskum od stola. V tejto fáze by mali byť samosprávam poslané zoznamy športovísk na kontrolu a prípadné doplnenie. Táto konzultácia so samosprávami by mala byť koordinovaná vopred v spolupráci so združeniami samospráv. V tejto fáze by mala prebehnúť aj špecifikácia typov športovísk.

Fáza rozširovania 1 by mala zbierať údaje o parametroch, ako sú vybavenie, kontakt, typy športov, dostupnosť pre telesne znevýhodnených, hodnotenie užívateľov či foto, príp. ďalšie. V tejto fáze sa odporúča použiť metódu účasti verejnosti aj s podporou športových klubov a zväzov.

Fáza rozširovania 2 sa zameriava na zber sociodemografických údajov, ktoré budú využité v rámci databázy. Ich najčastejším zdrojom sú štatistické úrady.

Fáza rozširovania 3 by sa mala sústrediť na zber údajov o ostatných parametroch. Jej súčasťou by malo byť aj detailné hodnotenie stavu športovísk (pasportizácia). To je možné kvalitne realizovať iba metódou terénneho prieskumu. Nepredpokladá sa však, že by bola realizovateľná na celonárodnej úrovni. Preto sa odporúča ju realizovať na úrovni samospráv.

Výhody etapizácie zberu údajov spočívajú predovšetkým v redukování komplexnosti celého procesu tvorby databázy, časovom rozdelení finančných zdrojov do jednotlivých fáz a znížení počiatočných investičných nákladov. Fungujúca databáza vytvorená v základných fázach môže tiež uľahčiť zber dát spadajúci do ďalších fáz projektu.

PREVÁDZKA DATABÁZY

Prevádzkovateľ anglickej databázy športovísk upozorňuje, že úspešné poskytovanie informácií socio-politickej hodnoty môže byť dosiahnuté iba v prípade, ak sú dáta priebežne aktualizované a čo najviac kompletne. Preto je dôležité, aby databáza bola **kontrolovaná a aktualizovaná najlepšie na každoročnej báze. To si samozrejme vyžaduje dlhodobú prevádzku a zabezpečenie stáleho financovania.**

V snahe opodstatniť prevádzku databázy športovísk je dôležité, aby bola schopná poskytovať užitočné údaje pre rôzne záujmové skupiny užívateľov. Všeobecne sa odporúča, že okrem **základného mapového zobrazenia športovísk** s príslušnými informáciami, by **databáza mala umožňovať sumarizáciu a analýzu údajov za rôzne územné jednotky.** Analýza a spracovanie údajov by mali byť kľúčovou súčasťou databázy.

Nemecká analýza projektu databázy identifikovala pri konzultáciách so záujmovými skupinami záujem využiť jej údaje na svoje vlastné analýzy. Z tohto dôvodu je pri prevádzke databázy dôležité, aby poskytovala možnosť **výberu rôznych typov dát/parametrov a ich sťahovania v rôznych formátoch.** Táto funkcionálnosť by mala byť zohľadnená už na začiatku tvorby databázy.

Dôležitou súčasťou prevádzky databázy športovísk sú **náklady.** Prieskum existujúcich databáz ukázal, že sa môžu pohybovať v rôznej výške. Aj malé krajiny môžu očakávať, že ročné prevádzkové náklady sa môžu pohybovať v priemere na úrovni 150.000 eur. Nižšie uvádzame príklady nákladov databáz Dánska, Flámska, Anglicka, Holandska a Fínska. Príklady uvádzajú aj počet registrovaných športovísk a prepočet prevádzkových nákladov na 1 obyvateľa.

Príklady nákladov databáz športovísk

Krajina/región	Investičné náklady v eurách (cca)	Prevádzkové náklady za rok v eurách (cca)	Počet registrovaných športovísk (cca)	Počet obyvateľov krajiny/regiónu (cca)	Prevádzkové náklady na 1 obyv. v eurách
Dánsko	300.000	80.000	12.000	6 miliónov	1,3 centa
Flámsko	800.000	120.000	22.000	7 miliónov	1,7 centa
Anglicko	-	1.000.000	157.000	56 miliónov	1,8 centa
Holandsko	-	150.000	26.000	17 miliónov	0,9 centa
Fínsko	-	120.000	39.000	6 miliónov	2,0 centa

Investičné a prevádzkové náklady zahŕňajú aj honoráre pracovníkov podieľajúcich na tvorbe a údržbe databázy. V prípade dánskeho IDAN sa predovšetkým na úvodných fázach tvorby databázy podieľali 2 zamestnanci na plný úväzok a 3 študenti na čiastočný úväzok (započítat' treba aj programátorské služby externej IT firmy).

V snahe zabezpečiť dlhodobú prevádzku a aktualizáciu údajov sa odporúča zaviesť povinnosť zadávania údajov tak, aby športovisko bolo oprávnené k štátnemu financovaniu iba v prípade, ak príslušná samospráva v danom roku doplní do databázy údaje o svojich športoviskách (viď. príklad Nórska).

Dôležitá je tiež **kompatibilita údajov s inými databázami**, napr. s katastrom nehnuteľností. Zároveň sa odporúča, aby **databáza používala otvorené dáta** použiteľné v rôznych situáciách. To sa týka aj zdrojového kódu, ktorý by mal byť voľne dostupný, aby umožnil ďalší rozvoj aj na medzinárodnej úrovni. Pozitívnym príkladom v tomto ohľade sú databázy Anglicka a Fínska.

Prehľad existujúcich databáz športovej infraštruktúry v Európe

Krajina/región/mesto	Prevádzkovateľ	Webstránka
Anglicko	Sport England	https://www.activeplacespower.com/
Bulharsko	Ministerstvo mládeže a športu	http://mpes.government.bg/Pages/Registers/sports_objects.aspx
Dánsko	Dánsky inštitút športových štúdií	https://facilitetsdatabasen.dk/
Fínsko	Univerzita Jyväskylä v spolupráci s Ministerstvom vzdelávania a kultúry a Asociáciou fínskych miestnych a regionálnych samospráv	https://www.lipas.fi/liikuntapaikat
Flámsko	Sport Vlaanderen	https://www.sport.vlaanderen/kennisplatform/
Francúzsko	Ministerstvo športu	https://www.data.gouv.fr/fr/datasets/recensement-des-equipements-sportifs-espaces-et-sites-de-pratiques/
Hamburg	Mesto Hamburg	https://www.hamburg.de/active-city-map/
Holandsko	Mulier Institute	https://www.mulierinstituut.nl/producten-diensten/dataverzameling/database-sportaanbod
Chorvátsko	Centrálny štátny úrad pre šport	https://iss.sdus.hr/
Izrael	Národný úrad geodézie, katastra, kartografie a geografických informácií	https://www.govmap.gov.il/?c=185293.92,667581.97&z=5&lay=SPORT
Nórsko	Ministerstvo kultúry	https://www.anleggsregisteret.no/finn-anlegg/
Sasko-Anhaltsko	Landessportbund Saxony-Anhalt	https://www.sportatlas-sachsen-anhalt.de/bqi/index.html

VÝZVA NA PREDKLADANIE ŽIADOSTÍ Z BRATISLAVSKEJ REGIONÁLNEJ DOTAČNEJ SCHÉMY NA PODPORU ŠPORTU

JANA DÚBRAVKOVÁ

A KOL. ODDELENIA MLÁDEŽE A ŠPORTU BRATISLAVSKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

Šport a práca s mládežou sa v súčasnosti stali osobitným sociálnym fenoménom plniacim viaceré úlohy. Jednou z hlavných priorít Bratislavského samosprávneho kraja je aj podpora športu. Ako jedna z foriem podpory športu v kraji vznikla v roku 2017 Bratislavská regionálna dotačná schéma na podporu športu a mládeže, prostredníctvom ktorej sa Bratislavský samosprávny kraj (ďalej „BSK“) snaží naplňať dlhodobé strategické ciele zadefinované v dokumente „Konceptcia rozvoja športu a mládeže v podmienkach Bratislavského samosprávneho kraja“.

Bratislavská regionálna dotačná schéma (ďalej „BRDS“) bola vytvorená ako nástroj na podporu viacerých oblastí – okrem športu je to aj oblasť mládeže, cestovného ruchu, životného prostredia a kultúry.

Poslanci BSK každoročne schvaľujú aktuálne znenie výziev, ktoré určujú všetky podmienky poskytovania dotácií v rámci jednotlivých schém BRDS a navrhnu tiež predbežnú výšku finančných prostriedkov určených na jednotlivé dotačné schémy pre príslušný

Zdroj: BSK

rok. Definitívnu výšku finančných prostriedkov na jednotlivé dotačné schémy schvaľuje zastupiteľstvo BSK najneskôr pri schválení rozpočtu na príslušný rozpočtový rok. Výška pre všetky dotačné schémy môže byť maximálne 3% skutočných daňových príjmov BSK z predchádzajúceho rozpočtového roka.

Cieľom výzvy na predkladanie žiadostí na podporu športu je vytvorenie podmienok a príležitostí pre rôzne aktivity zamerané na zvýšenie účasti obyvateľov na pohybových a športových aktivitách, ktoré sú zabezpečované prostredníctvom športových klubov, organizácií venujúcich sa športovým aktivitám. Zámerom je podporiť čo najširšie spektrum športových aktivít pre širokú cieľovú skupinu, nezameriavať sa len na vybrané športy alebo cieľové skupiny obyvateľstva.

Výzva je rozdelená na dve oblasti podpory a to na podporu zameranú na organizovanie pravidelných pohybových aktivít detí a mládeže do 23 rokov vrátane zdravotne znevýhodnených športovcov, kde sú oprávnenými žiadateľmi právnické osoby a fyzické

osoby venujúce sa mládeži do 23 rokov, ktoré pôsobia a vykonávajú svoju činnosť na území BSK, alebo poskytujú služby obyvateľom BSK a sú zapísané v Registri právnických osôb v športe; ďalej môžu žiadať obce, mestá, mestské časti organizácie zriadené obcou, mestom, mestskou časťou na území BSK. Títo žiadatelia sú oprávnení žiadať aj na činnosť klubu, ktorá však musí byť prioritne zameraná na mládež do 23 rokov.

Pri druhej oblasti, ktorá je zameraná na podporu organizovania športových akcií a podujatí pre organizovanú i neorganizovanú verejnosť v Bratislavskom samosprávnom kraji, vrátane akcií pre zdravotne postihnutých športovcov, môže byť žiadateľom každý subjekt, ktorý organizuje pre obyvateľov BSK na území BSK športové akcie a podujatia, a to ako pre mládež do 23 rokov, tak aj dospelých.

Výška novej žiadanej sumy pre oblasť športu je určená v aktuálnej výzve, je stanovená podľa podoblasti podpory a významnosti akcie či podujatia.

Zdroj: BSK

Požadovaná je aj určitá miera spolufinancovania žiadateľa.

Proces predkladania a schvaľovania žiadostí prechádzal svojim vývojom. Podávanie žiadostí prešlo z tlačenej formy výlučne na elektronickú formu prostredníctvom eID karty (občiansky preukaz vybavený aktivovaným čipom) s elektronickým podpisom štatutárneho zástupcu žiadateľa. Zjednodušilo sa aj predkladanie povinných príloh k žiadosti a žiadateľ už nemusí navštevovať inštitúcie a žiadať potvrdenia. Predložiť je potrebné len doklad o zriadení, čiže stanovy, nadačnú listinu a pod., menovanie štatutára, doklad o pridelení DIČ (ak ho žiadateľ má), doklad o zriadení alebo vedení účtu a čestné prehlásenie o stave dlhov žiadateľa.

Predložené žiadosti, ktoré prejdú administratívnou kontrolou, sú následne posunuté na hodnotenie Odbornou hodnotiacou komisiou pre oblasť športu (ďalej „OHK“), ktorá je menovaná predsedom BSK ako poradný orgán a jej úlohou je odborné posúdenie projektov. Odborní hodnotitelia podľa

stanovených kritérií pridelujú body, slovné hodnotenie a navrhujú sumu. Výsledkom tohto procesu je zoznam žiadostí odporúčaných na schválenie aj s návrhom konkrétnej výšky dotácie Dotačnej komisii Zastupiteľstva Bratislavského samosprávneho kraja (ďalej len „dotačná komisia“). Návrhy dotačnej komisie s výsledným zoznamom navrhnutých dotácií pre konkrétne projekty následne schvaľujú poslanci Zastupiteľstva BSK. V roku 2021 takto OHK prerozdělila pre oblasť športu 289 000 €. Prehľad počtu žiadostí od roku 2017 do 2021 je zosumarizovaný nižšie.

BSK okrem podpory prostredníctvom BRDS podporuje zmysluplné projekty aj prostredníctvom individuálnych žiadostí o dotáciu. V súčasnosti je vypísaná Výzva na podávanie žiadostí o poskytnutie individuálnych dotácií, z ktorej žiadatelia môžu predkladať projekty z rôznych oblastí. O udelení individuálnej dotácie rozhoduje predseda BSK. Všetky informácie nájdú záujemcovia na stránke Bratislavského samosprávneho kraja: [Individuálne dotácie - Bratislavskykraj.sk](https://www.individualne-dotacie-bratislavskykraj.sk).

Zdroj: BSK

Prehľad počtu a podpory žiadostí z BRDS pre oblasť športu od roku 2017:

BRDS ŠPORT 2017			
“Výzva na predkladanie žiadostí z Bratislavskej regionálnej dotačnej schémy na podporu športu a mládeže na rok 2017”			
	Počet podaných žiadostí v kusoch	Počet podporených žiadostí v kusoch	Projekty podporené v sume
Podoblasť č. 1. Podpora športu pre všetkých - rekreačného športu	102	36	98 560 €
Podoblasť č. 2. Podpora výkonnostného, vrcholového športu a reprezentácie, vrátane zdravotne postihnutých športovcov	57	29	103 830 €
Podoblasť č. 3. Podpora športovej infraštruktúry - prevádzkovanie, údržba, rekonštrukcia, výstavba	84	46	206 880 €
SPOLU	243	111	409 270 €

BRDS ŠPORT 2018			
“Výzva na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácií z Bratislavskej regionálnej dotačnej schémy na podporu športu a mládeže pre rok 2018 v zmysle VZN 2/2016 o poskytovaní dotácií z rozpočtu BSK”			
	Počet podaných žiadostí v kusoch	Počet podporených žiadostí v kusoch	Projekty podporené v sume
Oblasť 1: Podpora rekreačného, výkonnostného, vrcholového športu a reprezentácie, vrátane zdravotne postihnutých športovcov	191	148	314 800 €
Oblasť 2: Podpora športovej infraštruktúry – prevádzkovanie, údržba, rekonštrukcia, výstavba	46	37	102 100 €
SPOLU	237	185	416 900 €

BRDS ŠPORT 2019			
“Výzva na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie na podporu systematického rozvoja športových aktivít na území Bratislavského samosprávneho kraja zabezpečovaných športovými zväzmi v roku 2019 z Bratislavskej regionálnej dotačnej schémy na podporu športu a mládeže”			
	Počet podaných žiadostí v kusoch	Počet podporených žiadostí v kusoch	Projekty podporené v sume
Podpora systematického rozvoja športových aktivít na území BSK zabezpečovaných športovými zväzmi s členskou základňou detí a mládeže do 23 rokov - výhradne subjekty aktivizujúce sa len vo sfére výkonnostného a vrcholového športu v BSK	23	23	130 498 €

BRDS ŠPORT 2019

“Výzva na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácií na podporu športových podujatí a pravidelných pohybových aktivít na území BSK v roku 2019 z Bratislavskej regionálnej dotačnej schémy na podporu športu a mládeže”

	Počet podaných žiadostí v kusoch	Počet podporených žiadostí v kusoch	Projekty podporené v sume
Oblasť 1: Podpora projektov zameraných na organizovanie pravidelných pohybových aktivít detí a mládeže do 23 rokov, vrátane zdravotne postihnutých športovcov	103	64	133 115 €
Oblasť 2: Podpora organizovania športových akcií a podujatí pre organizovanú i neorganizovanú verejnosť v Bratislavskom samosprávnom kraji, vrátane akcií pre zdravotne postihnutých športovcov	94	41	106 133 €
SPOLU	197	105	239 248 €

BRDS ŠPORT 2020

“Výzva na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácií z Bratislavskej regionálnej dotačnej schémy na podporu športu na rok 2020”

	Počet podaných žiadostí v kusoch	Počet podporených žiadostí v kusoch	Projekty podporené v sume
Oblasť 1: Podpora zameraná na organizovanie pravidelných pohybových aktivít detí a mládeže do 23 rokov, vrátane zdravotne postihnutých športovcov	116	0	0 €
Oblasť 2: Podpora organizovania športových akcií a podujatí pre organizovanú i neorganizovanú verejnosť v Bratislavskom samosprávnom kraji, vrátane akcií pre zdravotne postihnutých športovcov	112	0	0
SPOLU			Alokovaných 289 000 € Z dôvodu COVID -19 nerealizované

BRDS ŠPORT 2021

“Výzva na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácií z Bratislavskej regionálnej dotačnej schémy na podporu športu na rok 2021”

	Počet podaných žiadostí v kusoch	Počet podporených žiadostí v kusoch	Projekty podporené v sume
Oblasť 1: Podpora zameraná na organizovanie pravidelných pohybových aktivít detí a mládeže do 23 rokov, vrátane zdravotne postihnutých športovcov	108	81	189 750 €
Oblasť 2: Podpora organizovania športových akcií a podujatí pre organizovanú i neorganizovanú verejnosť v Bratislavskom samosprávnom kraji - podpora je zameraná na organizáciu a zabezpečenie akcií a podujatí	74	47	103 500 €
SPOLU	182	108	293 250 €

TECHNOLOGICKÝ DOPING (...ÁNO, ČI NIE ?)

MIROSLAV MOTYČÍK

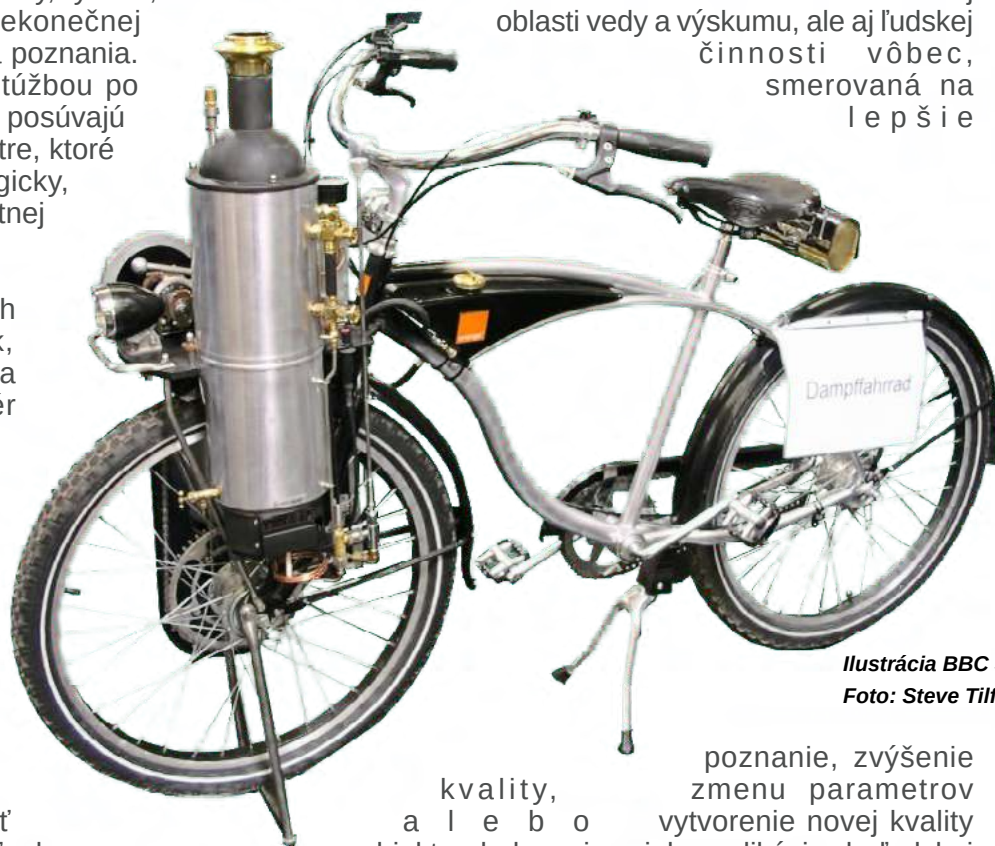
Víťazstvo je výsledkom receptúry sily, výkonu, vytrvalosti, húževnatosti a nekonečnej viery, ale aj novej skúsenosti a poznania. Víťazstvo je aj záväzkom a túžbou po novom víťazstve. Neustále sa posúvajú a zdokonaľujú fyzické parametre, ktoré nie sú ovplyvnené len fyziologicky, či psychologicky, ale v podstatnej miere aj technologicky.

Veda, výskum a vývoj nových poznatkov, preparátov, látok, materiálov a technológií sa presadzujú do všetkých sfér života spoločnosti a spôsobujú zmeny nielen v oblasti kozmického či vojenského určenia, ale prenikajú zdanlivo do bežného života, do zdravotníctva, školstva, kultúry a tiež aj do oblasti športu. Technológia spôsobuje zmenu, technológia môže znamenať výhodu, technológia môže ovplyvniť výkon a znamenať aj podvod. Zneužitie akejkoľvek novej technológie v športe sa tak môže považovať za novú formu dopingu, preto sa definícia dopingu neustále mení a vyvíja.

TECHNOLÓGIA A ŠPORTOVÁ TECHNOLÓGIA

Technológia a technologický vývoj je chápaný ako

cieľavedomá ľudská činnosť v istej oblasti vedy a výskumu, ale aj ľudskej činnosti vôbec, smerovaná na lepšie

Ilustrácia BBC Sport
Foto: Steve Tilford

poznatie, zvýšenie kvality, a lebo zmenu parametrov a vytvorenie novej kvality objektu sledovania a jeho aplikácie do ľudskej praxe, nevynímajúc šport a športové aktivity. Technológia sprevádza ľudstvo od nepamäti a hoci sa historicky spájala s technickým rozvojom, v súčasnosti ju vnímame ako multidisciplinárnu a multifunkcionálnu aktivitu, pretože predstavuje využitie ľudských znalostí pri riešení „skutočných“ bežných problémov pri vytváraní štandardizovaného vzhľadu a vlastností nástrojov, strojov, prístrojov, materiálov a

Ilustrácia: dopinginf.ch/gendoping

procesov. ⁴ Takáto štandardizácia je základom rozvoja technológií, pričom pod technológiou už nechápeme len náuku o výrobe materiálov a výrobkov z daných surovín. Technológia ako štandardizácia tiež nemusí nevyhnutne používať vedecké objavy a inžinierske konštrukcie v priemyselnej oblasti. Technológia prerastá z oblasti priemyselnej a remeselnej výroby, prestupuje do rozmanitých oblastí života spoločnosti, vrátane poľnohospodárstva, do oblasti výroby rôznych druhov tovaru, predmetov a látok, ale aj systematizáciou získavania a spracovania surovín používaných na výrobu. Technológia môže byť intuitívne chápaná ako čisto empiricky podložená ľudská činnosť, ktorej postupmi a prostriedkami (technikami) vznikajú nové predmety, poznatky a postupy pre rôzne ľudské potreby. Technológiu je možné chápať aj ako súbor všetkých technických či technologických činností, postupov či noriem.

Technológia presahuje do všetkých oblastí ľudskej činnosti, nevnímajúc šport. Technologický rozvoj spôsobuje veľké zmeny vo všetkých športoch a športových disciplínach. Hoci sú nové látky, materiály a prístrojové vybavenie smerované vždy najskôr do elitného vrcholového športu, neskôr sa presadzujú vo výkonnostnom športe a prechádzajú aj do rekreačného športu a voľnočasových aktivít.

TECHNOLOGICKÝ DOPING

Histograficky sa ako doping používali najskôr výťažky z rastlín, či živočíchov ako prírodné stimulanty, neskôr alkohol a rozličné zmesi chemických látok. Rozvoj farmakológie a lekárstva v 20. storočí priniesol – anaboliká, neskôr hormonálne látky, látky ovplyvňujúce hormonálnu produkciu a mikrobiologickú reguláciu. Po nich prišli nové syntetické stimulačné látky a napokon génový doping.

Rozvoj poznatkov z jednotlivých vied a vedných disciplín farmácie, lekárstva, biológie, chémie a aplikovaných medziodborových disciplín, vrátane technických vied nám pomáha lepšie pochopiť podstatu fungovania ľudského tela, jeho funkčných tkanivových sústav, čo nám umožňuje dozvedieť sa aj ako potencovať účinok čistých látok, zmesí, biologicky aktívnych látok a substantívnych látok. Všetky tieto látky k nám prichádzajú ako produkt a výsledok menej, či viac rozvinutého výskumu alebo rozsiahneho technologického vývoja. Snaha o ovplyvňovanie a pozmeňovanie fyziologických parametrov pre dosahovanie vyššieho výkonu je takto priamo závislá od úrovne a rozsahu vedomostí a znalostí o pôsobení biologicky aktívnych látok na náš organizmus, no súčasne vyvoláva zmenu

formy užívania týchto látok od jednoduchého užitia ako doplnku stravy, cez aplikáciu látok vyžadujúcu istú odbornosť a môže byť podmienená výhradne profesionálnou aplikáciou.

TECHNOLOGICKÝ LÁTKOVÝ DOPING

Diverzifikovaný rozvoj celého spektra vied, vedných disciplín a technológií je fokusovaný najmä na produkciu koncentrovaných, homogénnych a biologicky aktívnych látok a presahuje do viacerých oblastí, najmä do:

- farmakológie (farmakognózia, farmakokinetika, farmakodynamika, fytofarmakológia, toxikológia, veterinárna farmakológia),
- medicíny (biomedicína, farmakológia, fyziológia, fyzioterapia, genetika, hematológia, chirurgia, imunológia, klinická biochémia, klinická farmakológia, klinická genetika, ortopédia, športové lekárstvo, úrazová chirurgia, veterinárna medicína),
- biológie (anatómia, antropológia, biochémia, biotechnológia, molekulárna biológia, molekulárna genetika, neurológia),
- chémie (analytické chémie, anorganická chémie, biochémia, makromolekulárna chémie, orgánokovová chémie, toxikológia),

- aplikovaných vied (biotechnológia, dietológia, farmaceutická technológia, génová fyziológia, genetické inžinierstvo, materiálová technológia, nanotechnológie, a pod.).

Jedná sa teda o aplikáciu chemicky čistých a homogenizovaných látok a zlúčenín, ktoré pôsobia na jednotlivé orgánové tkanivá a štruktúry. Čoraz viac sú používané biologicky aktívne látky so systémovým pôsobením, ovplyvňujúce funkčnosť celého organizmu.

Nadväzne na postupné nasadzovanie nových látok do športu sa mení aj definícia doping. Najskôr sa dopingom označovalo užitie zakázanej látky. Neskôr bolo viacero definícií doping. Športový slovník Beckmanna popisuje doping ako užívanie látok zvyšujúcich výkonnosť, ktoré by športovca postavili na vyššiu pozíciu, než akú by bežne získal.²

Prvá oficiálna definícia doping bola v roku 1963 zverejnená Výborom Rady Európy: „Doping predstavuje použitie látok alebo fyziologických mediátorov, ktoré sa v ľudskom tele bežne nenachádzajú, zavedených ako externá pomoc na zvýšenie športovej aktivity športovcov počas súťaže“.³

Podľa Dohovoru proti doping Rady Európy - „doping v športe“ znamená podávanie alebo užívanie dopingových látok alebo dopingových metód

Ilustrácia / Kompilácia: mime

športovcami, uvedených v Zozname zakázaných látok a metód⁴ (ďalej len „Zoznam“) zverejňovaným Svetovou antidopingovou agentúrou (ďalej len „WADA“).

Novodobý rozvoj a zavádzanie moderných technológií vo vyššie uvedených vedných disciplínach so sebou prináša nové látky, ktoré sú „uplatňované“ ako doping v športe. Vzniká tak situácia, kedy prichádzajú nové látky a tieto sa nenachádzajú alebo ešte nemusia byť zaradené do Zoznamu. Relevantne sa tomu prispôsobuje hľadanie vhodných analytických postupov a nástrojov na zisťovanie prítomnosti zakázaných látok alebo metód v odobratých vzorkách dopingovej kontroly nielen priamym zisťovaním zakázaných látok samotných, resp. ich metabolitov, alebo tiež nepriamo, sledovaním zmien vybraných parametrov a zmien indikujúcich možné použitie zakázaných látok. Hendikep časového intervalu medzi vytvorením novej látky a jej zaradením do Zoznamu je značne eliminovaný reguláču formuláciou „...a iné látky, podobné chemickým zložením alebo biologickým účinkom patriace do skupiny“ a dobou premlčania, ktorá je nastavená na obdobie desiatich rokov. V tom tkvie istá nadčasovosť systému antidopingových pravidiel.

Ilustrácia: theproscloset.com
Kompilácia: mime

Technologický rozvoj priniesol chemicky čisté látky a preparáty, nové materiály a technologické riešenia, ktoré nachádzajú uplatnenie vo všetkých oblastiach nášho života. Snáď nejestvuje žiadny šport, rekreačná alebo voľnočasová aktivita, v ktorých by sa nepoužívali a nevyvíjali nové látky, materiály, prípravky alebo technologické zariadenia. Šport sa už dávno stal významným výrobným a komerčným odvetvím a jeho ďalší rozvoj poskytuje výrazný kapitálový priestor. Práve komercializácia športu nastavuje šport samotný, športové zápolenie a športové víťazstvá

do celkom nového smerovania. Šport otvára celkom nový potenciál, technológie a technologický rozvoj otvorili v športe „pandorinu skrinku“ už dávno. Je to šport, v ktorom už nejde len o zlepšenie či zvýšenie výkonu, dosahovanie prvenstva fyzickej osoby, či kolektívu, teda nastupujú aj víťazstvá čistých látok, preparátov, nových materiálov a technologických riešení.

E-DOPING TRADIČNÝ AJ DIGITÁLNY

Spojenie fyzického a intelektuálneho výkonu s využitím elektronických zariadení a softvérovej aplikácie je príznačné pre e-športy.

E-športy patria k najdynamickejšie rozvíjajúcim sa športom, ktoré prerástli rámec zábavy a prezentujú vysoko komerčné prostredie s ročnými príjmami generovanými organizátormi hier na úrovni takmer dvoch miliárd amerických dolárov. Okrem emócií a značných financií je v tomto športovom odvetní výraznou hrozbou „e-doping“. ⁷ Jedná sa o manipuláciu výsledku hry tak, aby zvýšila šancu na výhru pre daného hráča. Nielen športovci v bežných športoch, ale aj hráči - online používatelia, môžu v reálnom priestore používať zakázané látky s cieľom ovplyvniť intelektuálnu výkonnosť, nielen fyzickú zdatnosť. Jedná sa najmä o stimulanciá a prípravky na elimináciu únavy. ESL ako jedna z najväčších e-športových líg zaviedla v spolupráci s WADA vlastnú antidopingovú politiku a reguláciu pre e-športové turnaje.

Za klasickým „chemickým“ dopingom nezaostáva e-doping, ktorý je len variáciou klasického dopingu v kyberpriestore. Manipulácia, podvod a doping sú tu priamo previazané. Nevyužívajú sa tu chemické látky, ani rastlinné preparáty, ale hardvér a softvér. Nepovolená úprava konzoly, zrýchlenie mechaniky alebo neoprávnený vstup či narušenie základného softvéru hry, zmena zdrojového alebo objektového kódu hry prevezme kontrolu nad programom a

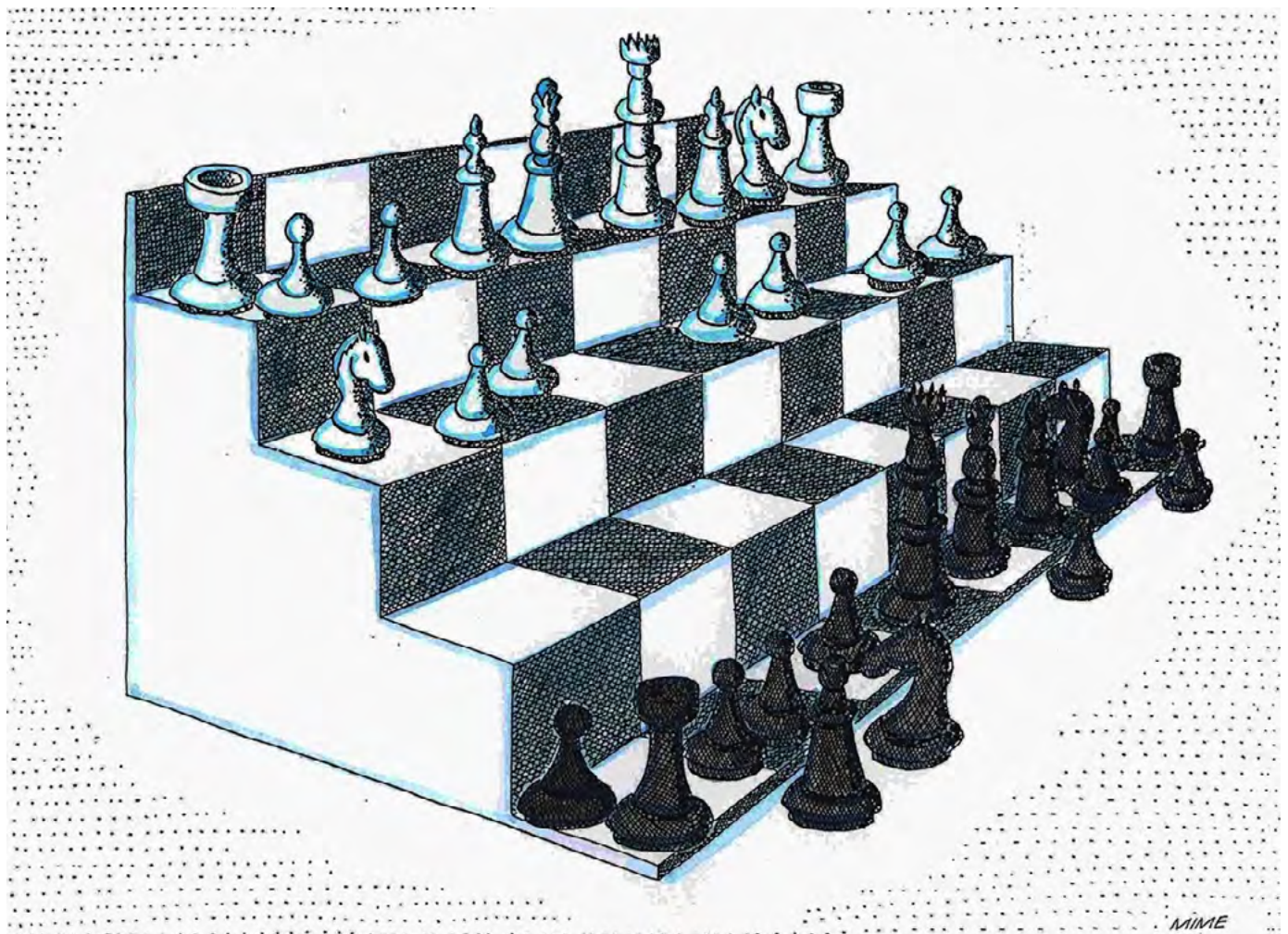
určí víťaza. E-doping v e-športoch je ekvivalentom doping v bežných športoch, no v tomto prípade sa nejedná o užitie zakázanej látky, ale ide o zakázanú aktivitu ktorou sa zneužívajú zakázané, alebo inak pozmenené „kmeňové“ fragmenty kódu počítačového programu. Týmto okrem porušenia antidopingovej regulácie a porušenia fair play spojeného s vylúčením zo súťaže a zákazom činnosti, dochádza aj k porušeniu právnych noriem upravujúcich autorské a ekonomické práva. Mnohé krajiny zavádzajú nové právne úkony smerujúce k zabezpečeniu osobnej zodpovednosti v trestnom konaní tým, že zavádzajú systém prihlásenia sa a prepojenia virtuálneho účtu so skutočnými osobami.

PODVÁDZANIE V ŠACHU VERSUS POČÍTAČOVÝ DOPING

Z pohľadu ochrany pred pandemickými ochoreniami majú elektronické športy relatívne veľa výhod. Súťaženie je nastavené do virtuálneho prostredia

a súťaž je možné vykonávať online. Šachový šport zažil nielen nárast obrovského záujmu športovcov, ale aj amatérskych „vynávačov“ kráľovského športu. Okrem klasického doping a často i drog sa do online súťaže zanesol aj nový problém enormného nárastu používania výkonných šachových kalkulačiek. Podvádzanie označované ako „počítačový doping“ presahuje do veľkého množstva rozličných škandálov.⁸ Obdobou komisára dopingovej kontroly sa stáva „šachový detektív“ alebo „systémový kontrolór“. Jeho činnosť je postavená na kontrole a detekcii riadiacich systémov, porovnávaní modelov algoritmov softvérových ekvivalentov, ktoré sú smerované na podozrivé vzorce hry.

V snahe udržať integritu šachu sa zavádzajú monitorovacie programy a kontrolné aplikácie, ktoré dokážu rýchlo vyhodnotiť takmer dokonalé pohyby v každej situácii. Hráči, aby odvrátili rozličné podozrenia musia súhlasiť s priamym zaznamenávaním hry viacerými kamerami, umožniť vzdialený prístup

k svojim počítačom a počas vrcholných podujatí musia mať vo svojej prítomnosti akéhosi supervízora. Veľmi špecifickým kontrolným nástrojom je program sledovania očí, spočívajúci na vyhodnocovaní podozrivej frekvencie odvracania zraku počas hry. Problémy sa netýkajú iba šachu, obdobné sa vyskytujú v kartových, stolových a všetkých online aplikáciách hier. Nastavenie opatrení na zamedzenie počítačového dopingu a podvádzania si vyžaduje široký konsenzus pri nastavovaní pravidiel, nevynímajúc mnohé právne špecifiká, vrátane dostatočného preukázania online porušovania pravidiel počas online súťaží a nadväzných konzekvencií.

TECHNOLÓGIA V ŠPORTE VERSUS TECHNOLOGICKÝ DOPING

Spojenie fyzického výkonu a technologického pokroku v podobe zavedenia nového tkaniva, materiálu, zlúčeniny, a/alebo externých zariadení a softvérovej aplikácie znamená vždy výhodu. Ak táto technologická výhoda nie je zavedená do systému športu, môže sa zmeniť na výhodu nespravodlivú. Každý šport musí mať vytvorený systém športovo-technických pravidiel. Používanie nezavedenej výhody, výhoda utajená, súťažne či systémovo nenasadená alebo nepovolená výhoda v podobe pomôcky, náradia, náčinia, ale aj nového materiálu alebo technologicky upraveného materiálu môže znamenať konkurenčnú výhodu a v spojení so súťažou sa môže javiť ako nespravodlivá výhoda, často meniac sa na podvod.

Technologický doping hoci je relatívne nová forma dopingu, má na šport mimoriadny dosah. Ide najmä o zavedenie technológie alebo technologických aplikácií do športového náradia, náčinia, nástrojov, prostriedkov alebo pomôcok, označované aj ako „technický doping“.

Výhoda z technológie a technologické vylepšenia polarizujú športovú obec.

Jedine športová obec a dotknuté športové organizácie, tak ako stanovujú a riadia športovú činnosť, pravidlá a organizáciu súťaží, majú právo rozhodovať o tom, či tieto technologické zmeny sú pre rozvoj daného športu a šport samotný prínosom, či sú prijateľné a neodporujú „princípom ducha športu“. Úvahy o tom, či sú tieto technologické novinky a technické vylepšenia z pohľadu súťaže alebo súťažiacieho športovca spravodlivé alebo nespravodlivé, či so sebou prinášajú technologickú diskrimináciu alebo naopak zvýhodnenie, rovnako patria výhradne do kompetencie a rozhodovania športu samotného. Šport má špecifické postavenie v spoločnosti a ani akákoľvek technologická zmena by nemala protirečiť vnútornému rozhodovaniu o veciach samotných a teda či sú tieto výhody prameniace v používaní či zavedení technológie spravodlivé alebo nespravodlivé, s dosahom na akceptovanie a uznanie alebo neuznanie dosiahnutého „čistého ľudského fyziologického“ výkonu. Týka sa to v podstate všetkých športov a športových disciplín, aj keď v rozličnej miere a rozdielnom rozsahu.

Šport ako fyzická aktivita je závislá od „čistého“ ľudského, teda fyziologického výkonu. Naviazanie súťaže na šport znamená rešpektovanie rozdielnej telesnej dispozície súťažiacieho pri vykonávaní rovnakého športu alebo športovej disciplíny, ale šport znamená aj rešpektovanie istej konkurenčnej výhody a rešpektovanie individuálnosti a jedinečnosti každého športovca. Zázemie športovca je postavené na tímovej spolupráci nielen športovcov a trénerov, ale aj celého radu osôb podporného tímu športovca, ako lekárov, fyzioterapeutov, technikov a potom tiež aj „technologických“ osôb vyvíjajúcich a rozvíjajúcich nové technológie, ale aj dizajn a ich nasadenie v športe. Tu nastáva fundamentálny problém, keď nové technológie v športe sú blokované alebo obmedzované športovo technickou reguláciou. Predpisy a pravidlá stanovujú kritériá a podmienky používania technológií a dokonca používanie istých nových materiálov a technológií zakazujú (atletika/WA – športová

obuv, nové materiály, UCI/cyklistika – dizajn byciklov, materiály a skryté motory, kanoistika, FINA/plávanie – dizajn plaviek a technologicky upravené materiály, zmena hydrodynamiky a vztlaku).

GÉNOVÁ TERAPIA VERSUS GENETICKÝ DOPING

Hranice fyzického výkonu a vytrvalosti sú výrazom fyziologickej danosti a fyziologického výkonu. Dokážeme ich ovplyvniť vhodným tréningom, stravovaním, optimálnou suplementáciou, ale aj mentálnou prípravou a výrazne aj uplatnením novodobých výsledkov technológie. Interdisciplinárne výskumy a aplikovaná technológia prinášajú do športu celkom nové „riešenia“. Rozvoj genetického inžinierstva, génových technológií, klonovania, génovej manipulácie a génovej terapie nachádza uplatnenie v nastavení rozvoja fyziologických daností každého jednotlivca. Vstupujeme do neznáma a oblasti otvárajúcej sa novej pandorinej skrinky. Génová terapia optimalizuje niektoré vybrané orgánové a systémové funkcie a to náhradou alebo pridaním génu, inaktíváciou génu, alebo jeho cieľenou zmenou, prerazila i do športu. Génová terapia sa zneužíva ako novodobý dopingový nástroj. Regulovanou formou sa cieľene aplikujú nukleové kyseliny za účelom modifikácie génov a takto upravené gény sa potom vnášajú do tkanivových buniek. Pokiaľ sa pri génovej terapii do ľudského tela vkladajú gény za účelom obnovenia funkcionality tkanív súvisiacich s poškodeným alebo chýbajúcim génom, pri „dopingovej“ aplikácii sa jedná o vloženie modifikovaného génu za účelom zvýšenia športového výkonu. WADA už v roku 2008 nadčasovo zadefinovala génový doping ako „neterapeutické použitie buniek, génov, genetických prvkov alebo modulácia génovej expresie so schopnosťou zvýšiť výkonnosť“.³

Pokiaľ sa antidopingová komunita s touto definíciou stotožňuje v tvrdení, že génový doping ohrozuje integritu športu a športovej súťaže, vedecká obec zastáva iný názor. Kľúčovým pri zvažovaní či, kedy a ako budú výsledky genetických výskumov zneužitá ako génový doping je preukázanie toho, či je génový doping „správny“. Napríklad Julian Savulescu, profesor etiky na univerzite v Oxforde v Anglicku, tvrdí, že „[g]enetické vylepšovanie nie je v rozpore so športovým duchom; je to duch športu“.⁹

Génový doping ešte realitou nie je, ale v súčasnosti sa touto formou celkom úspešne lieči svalová dystrofia a boli dosiahnuté viaceré významné výsledky v riešení obnovy svalového vlákna. Zrejme aj tu platí historická alegória, mnohé výsledky lekárskej terapie boli zneužitá v športovej praxi a v tomto zmysle nepochybne génová terapia predchádza génový doping. Okrem etického rámca, ktorý pôsobí ako silný regulačný nástroj možného nasadenia génového dopingu, prichádzajú aj závažnejšie poznatky vedeckej praxe, v ktorej sa potvrdzuje skutočnosť, že génový

doping je stále v inicializačnej experimentálnej fáze a môže byť veľmi nebezpečný a možno aj smrteľný.

„TECHNOLOGICKÝ DOPING“: HROZBA PRE ROVNOSŤ V ŠPORTE

Nástup technologického pokroku presahuje do všetkých oblastí športu, záujem je o všetky dostupné formy, ktoré ovplyvňujú a posúvajú fyziologický výkon. Výdobytky technológie majú podporiť a rozvinúť fyziologické schopnosti. Šport a jeho smerovanie sa mení, no len dovedty zostane konkurencieschopný a spravodlivý, pokiaľ budú jestvovať primerane rovnaké podmienky vo všetkých jeho aspektoch.¹⁰ Duch športu zostáva naďalej východiskom úsilia o zachovanie čistého športu, teda športu bez dopingu.

Šport musí zostať športom. V úsilí zachovať spravodlivosť a rovnosť možností pokračuje Svetová atletika (World Athletics) a v spolupráci s WADA pomerne konzervatívne, ale dôsledne dohliada na akékoľvek nové podnety zvyšovania výkonu formou doping. Za týmto účelom sú pred každou súťažou prednastavené merania výstroja a výkonových pomôcok používaných pri súťaži, vrátane „atletického prevodu“ výkonu, aby sa zamedzilo nasadenie akéhokoľvek druhu experimentu, či manipulácie na získanie neférovej výhody pred ostatnými. Známe sú prípady atletickej obuvi kenského športovca Eliuda Kipchogeho, ktorý absolvoval maratón za necelé dve hodiny. Paralelným testovaním sa potvrdilo, že technológia (obuv) zvýšila výkonnosť a efektívnosť výkonu bežcov, čo umožnilo získať náskok pred ostatnými atlétmi. Následne Svetová atletika direktívne stanovila, že obuv, nevynímajúc vložky a jej výstelky, používaná športovcami nesmie vytvárať „nespravodlivú výhodu“ a musí byť „všetkým primerane dostupná“. Vysoké finančné náklady a nedostupnosť topánok na voľnom trhu bráni ich dostupnosti pre všetkých športovcov, čo vedie k nespravodlivým a nerovnakým podmienkam a považuje sa to za nekonvenčnú metódu doping označovanú ako „technologický doping“. ¹¹ Vyššie uvedené smerovalo k zmene športovotechnických pravidiel v atletike, ktorými World Athletics zakázala použitie ktorejkoľvek prototypovej obuvi na akejkoľvek súťaži, no vymedzili športovcom používať „len takú“ obuv, ktorá je v predaji na trhu, po dobu 4 mesiacov alebo dlhšie a zakazuje atlétom používať obuv s hrúbkou podrážky väčšou ako 40 mm.

Technologicky významným počinom bolo vytvorenie prototypových špeciálnych lamelových protéz s kinetickým efektom na báze pružinového princípu a mechanizmu ESR (kumulovanie a návrat energie), ktorých lamely boli vytvorené z polymérových uhlíkových vlákien. Vtedajšia IAAF už v roku 2007

označila mechanizmus ESR za nespravodlivú technológiu, pretože poskytovala atlétovi údajnú nespravodlivú mechanickú výhodu oproti zdravým športovcom. Napriek snahe o úplný zákaz lamelových protéz, po dôkladnom zvážení všetkých skutočností súvisiacich s energetickým výdajom na pohyb a beh s protézou sú väčšie ako u bežného športovca, ktoré sa však môžu značne líšiť v závislosti od rýchlosti, kardiovaskulárnej zdatnosti, úrovne amputácie, dôvodu amputácie a vlastností samotnej protézy. Navyše použitie samotnej protézy ESR špecifickej pre daný beh vykazuje v porovnaní s klasickou bežnou protézou zníženie srdcovej frekvencie v záťaži a celkovo znižuje energetický výdaj športovca. Existujú mnohé diskusie o tom, či protézy ESR ponúkajú nespravodlivú výhodu zdravotne postihnutým športovcom počas súťaží v závislosti od miery a formy postihnutia, či iného nedostatku končatín. ¹² Medzinárodný paralympijský výbor (IPC) stanovil pravidlá a striktné parametre protetických končatín používaných v súťaži.

TECHNOLOGICKÉ DOPINGOVÉ OTÁZKY V OSTATNÝCH ŠPORTOCH

V plaveckých športoch sa už od roku 2008 začalo používať celotelové plavecké oblečenie, ktoré bolo špeciálne navrhnuté na optimalizáciu fyziologického výkonu zmenou kompresie, hydrodynamiky a zvýšením vztľaku tela, čo sumárne znamenalo aj dosiahnutie vyššej rýchlosti plavca. ¹³ Použitie sofistikovaného plaveckého oblečenia spôsobilo enormný nárast svetových plaveckých rekordov, ktoré by plavci inak nedosiahli. Technologická výhoda celotelového plaveckého oblečenia bola zdôvodnená tým, že oblek len napomáha efektívnejšie využiť aktuálny silový potenciál a nezvyšuje potrebu generovania nových síl. Ako je však hodnotený taktó dosiahnutý výkon a dajú sa vôbec porovnávať výkony v časovom slede súťaží dosiahnuté za pomoci

Ilustrácia: sciencemag.com
Kompilácia: mime

technológií?

Reagencia FINA vychádzala z konzervatívneho chápania dosahovania plaveckého výkonu, a preto celotelové plavecké oblečenie zakázala a nadväzne aj stanovila plavky s relatívne minimálnym zakrytím.¹⁴ Takéto opatrenie sa stretlo s relatívne veľkým porozumením, pretože aj plávanie by nemalo byť finančne nákladným a nedosiahnuteľným športom, bez akejkoľvek formy diskriminácie, vrátane technologickej.

Technologické prvky a technológia ako taká sa využíva vo viacerých iných športoch. Freestylové tímy si nechali vyrobiť lyžiarske kombinézy, ktoré okrem nového dizajnu a zníženia hmotnosti priniesli aj vzor maskovania snehu, ktorý súčasne opticky maskuje pohyb tela, ktorého sledovanie je kľúčové pri posudzovaní výkonu a celkovom rozhodovaní. V rýchlokorčuľovaní, ale aj v iných športoch sa používajú kombinézy na zvýšenie odolnosti proti prúdeniu vetra, s využitím materiálov a strihov testovaných v aerodynamickom tuneli, ktoré umožňujú zvýšiť odolnosť a súčasne aj výkon. V bobovom športe a skeletonových športoch sa používajú vysoko technologicky prepracované vybavenia na báze uhlíkových vlákien.

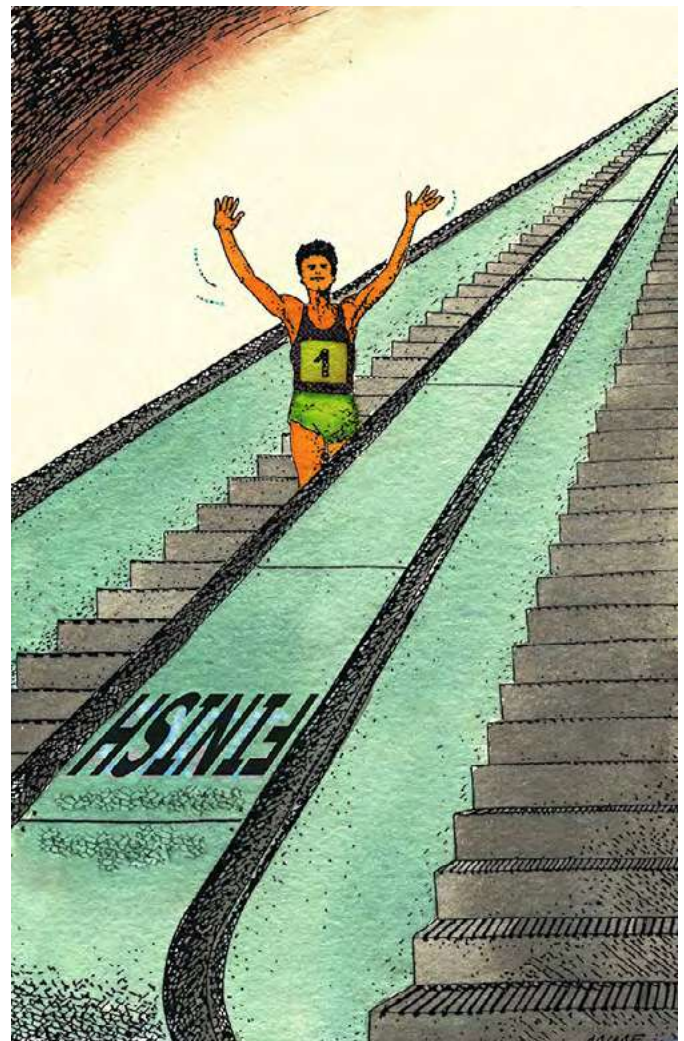
DUCH ŠPORTU NAPOKON ZVÍŤAZÍ

Svetový antidopingový kódex definuje doping ako zakázanú látku alebo zakázanú metódu, pričom musia byť súčasne naplnené minimálne dve z troch kritérií, a to že zakázaná látka alebo metóda zvyšuje výkon, predstavuje zdravotné riziko a/alebo poškodzuje „športového ducha“.¹¹ No to nestačí. Už dávno je tu technologický doping ako nástroj na získanie konkurenčnej výhody na báze technologicky prepracovaného športového náradia, náčinia, pomôcok a vybavenia vôbec. WADA zvažuje zákaz takých technológií, ktoré „nefyziologickými prostriedkami zvyšujú fyziologický výkon“ alebo „sú v rozpore so športovým duchom“. Ak prevažuje technologická nefyziologická výhoda, navyše finančne nedostupná pre všetkých, nemôžeme uvažovať o rovnosti možností a spravodlivosti ako fundamentálnych zásadách univerzálnosti športu, jeho podstate a integrite športovej súťaže.

Technologický doping v športe vždy pramení z technologického pokroku. Technologický pokrok je prirodzený jav, a až keď je smerovaný na

získanie nespravodlivej výhody, vtedy sa mení na „technologický doping“. Pokiaľ danú situáciu neriešia športovo-technické pravidlá, vždy sa hľadajú a budú hľadať formy a spôsoby ako túto technologickú výhodu dostať do súťažnej športovej praxe. V mnohých prípadoch nerozhoduje cena, ale úroveň zvýšenia výkonu, technológia sa mení na výhodu niektorých jednotlivcov a môže byť podvodom, pričom spravodlivosť je garantovaná výhradne úrovňou športovo-technických pravidiel.

Existuje istá miera akceptovateľnosti, kedy nové substancie, materiály a technologické riešenia šport rozvíjajú a ľudský fyzický výkon potencujú, pričom plne rešpektujú hodnoty športu, uznávajú ducha športu, rešpektujú ľudskú výnimočnosť a zachovávajú rovnosť možností. Šport samotný by mal nastavovať športovo-technické pravidlá tak, aby dostatočne chránili integritu športu a fair play.

ODKAZY A REFERENCIE

- ¹Technológia, Wikipédia: Definícia
- ² Beckmann O. Beckmanns Sport-Lexikon: A-Z. Leipzig: Beckmann; 1933
- ³ Detlief T, Hemmersbach P. Doping in sports. Oslo: Springer; 2010.
- ⁴ Prohibited List, List of prohibited substances and methods, Montreal, WADA, 2021
- ⁵ World Anti-Doping Code 2021, Montreal, WADA, 2021
- ⁶ Ivanova V, Miller JH, Rabin O, Squirrell A, Westwood S. Harmonization of anti-doping rules in a global context (World Anti-Doping Agency-laboratory accreditation perspective. *Bioanalysis*. 2012;4(13):1603–11. doi: 10.4155/bio.12.152.
- ⁷ Doping is damaging esports, CMS, law-tax-future, 2019
- ⁸ Bland Archie, Chess's cheating crisis: 'paranoia has become the culture', *The Guardian*, 16 Oct 2020
- ⁹ Skipper Magdalena, Gene doping: a new threat for the Olympics?, *Nature Reviews Genetics* volume 5, page 720 (2004)
- ¹⁰ Mandal Fox, 'Technological Doping': A Threat To Equity In Sports, *LEXOLOGY*, India, 4 Jan, 2021
- ¹¹ Woodward Aylin, Nike's controversial Vaporfly shoes are helping runners set new records, but some think it's 'technology doping.' Here's how they work., 13 Nov, 2019
- ¹² Adaptive Running, Musculoskeletal Key, Fastest Musculoskeletal Insight Engine, *Sport Medicine*, 25 Feb, 2019
- ¹³ Bardin Jon, Is technological doping the strongest force in the Olympics?, *Los Angeles Times*, 24 Jul, 2012
- ¹⁴ "Technological Doping" with Supersuits, *SportMedBC*
- ¹⁵ Weir Ross, CHEATER! TECHNOLOGICAL DOPING, *Progressive Sports Technologies*, 2017

PROJEKT ERASMUS+

play volleyball grow with it

Confédération
Européenne de
Volleyball

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

JOZEF MIHALCO

Slovenská volejbalová federácia sa v roku 2018 zapojila do Projektu Erasmus+, ktorý je zastrešený Európskou volejbalovou konfederáciou a je zameraný na oslovenie a získanie žiakov na základných školách pre volejbal.

V dňoch 12. - 13. februára 2019 sa v priestoroch Európskej volejbalovej konfederácie (CEV) uskutočnilo prvé pracovné stretnutie zástupcov volejbalových federácií a univerzít z Nemecka a Turecka, ktorí sú aktívne zapojení do projektu Erasmus+ pre základné školy pod názvom **“Play Volleyball, grow with it”** (PVGW). Na pracovnom stretnutí boli prítomní zástupcovia volejbalových federácií z Estónska, Fínska, Macedónska a Slovenska, ktorí sa do projektu zapojili a splnili všetky potrebné požiadavky Európskej komisie a CEV. Slovenskú volejbalovú federáciu zastupovali technický riaditeľ Marek Prokeš a projektový manažér Jozef Mihalco.

Ďalšími členmi projektu

sú zástupcovia Univerzity Hacettepe v Ankare, Nemeckej športovej univerzity v Kolíne nad Rýnom, Európskej komisie športu a zamestnanosti v športe v Lyone a zástupcovia CEV - projektový manažér Vuk Karanovič a koordinátor projektu R. Leite. Na prvom stretnutí boli všetci účastníci podrobne informovaní o časovom priebehu celého projektu, ako aj o ďalších aktivitách. Projekt je realizovaný od januára 2019 do decembra 2021, časová os projektu má štyri fázy:

1. Vypracovanie metodologickej publikácie pre nácvik a výučbu volejbalových základov pre učiteľov telesnej výchovy detí na základných školách
2. Školenie učiteľov ZŠ a trénerov, ktorí sa zapoja do projektu
3. Implementácia projektu do praxe, t. j. na školy
4. Vyhodnotenie projektu učiteľmi a rodičmi zapojenými do projektu

Hlavným cieľom projektu je získať deti pre volejbal, propagácia volejbalu na základných školách a

SCHOOL
VOLLEY
BALL

metodická pomôcka učiteľom telesnej výchovy - ako postupovať krok za krokom pri práci s deťmi. Metodický materiál bude vypracovaný pre dve vekové kategórie, a to pre deti vo veku 8 - 9 a vo veku 10 - 12 rokov. Jeden výučbový blok programu bude trvať 4 - 6 týždňov. Momentálne sa pracuje na tvorbe metodického materiálu, ktorý majú na starosti zapojené univerzity. Základným obsahom publikácie pre osem až deväťročných detí budú prípravné hry bez lopty, prípravné hry s loptou a pod., pre staršiu skupinu desať až dvanásťročných detí to bude nácvik základných herných činností jednotlivca.

Obsahom publikácie budú tiež informácie zamerané na rozvoj komunikácie, spolupráce a vzájomného rešpektu detí, ako aj zásady konania v duchu fair play. Súčasťou budú aj jednoduché dotazníky pre učiteľov a rodičov detí, ktoré majú slúžiť tvorcom projektu ako

spätná väzba. Každá federácia zabezpečí preloženie publikácie do materinského jazyka a po ukončení projektu budú sprístupnené všetkým záujemcom. Na projekt bude vytvorená samostatná webová stránka, kde sa budú priebežne zverejňovať aktuálne informácie.

Podmienkou je, aby každá federácia do projektu zapojila minimálne tri kluby a každý klub musí mať vo svojej starostlivosti minimálne tri školy, kde bude prebiehať výučbový proces. Pre trénerov a učiteľov základných škôl bol pripravený plán v apríli 2020, kedy mal byť realizovaný pracovný workshop a účastníci mali dostať všetky dôležité informácie o zavedení projektu do praxe od zahraničného inštruktora.

Na záver pracovného stretnutia sa účastníci dohodli, že zasadnutie komisie CEV Erasmus+ "Play

Stretnutie na pôde Európskej volejbalovej konfederácie

Foto: CEV

Pracovné stretnutie Bratislava
Foto: CEV

Volleyball, grow with it” sa uskutoční v Bratislave v októbri 2019.

VOLEJBAL DO ŠKÔL BLIŽŠIE K DEŤOM. BRATISLAVA HOSTILA ZASADNUTIE PROJEKTU ERASMUS+

Počas prvých dvoch októbrových dní (1. - 2. 10. 2019) sa v hoteli Lindner v Bratislave uskutočnilo druhé pracovné stretnutie zástupcov štyroch volejbalových federácií, Európskej volejbalovej konfederácie (CEV) a univerzít z Nemecka a Turecka, ktorí sú aktívne zapojení do projektu Erasmus+ pre základné školy pod názvom “Hraj volejbal, vyrastaj s ním” (“Play Volleyball, grow with it”).

Slovenskú volejbalovú federáciu ako hostiteľa

zastupovali technický riaditeľ Marek Prokeš a projektový manažér Jozef Mihalco, Európsku volejbalovú konfederáciu projektový manažér Vuk Karanovič a koordinátor vzdelávania a rozhodcov Francois Wathez. Partnerom projektu je tiež Európska komisia športu a zamestnanosti (EOSE).

Hlavným cieľom projektu, ktorý mal prebiehať v školskom roku 2020/2021, bolo získať deti pre volejbal a propagácia volejbalu na základných školách, k čomu malo pomôcť vypracovanie metodické pomôcky učiteľom telesnej výchovy. Materiál pre učiteľov základných škôl pripravili odborníci z Univerzity Hacettepe v Ankare a Nemeckej športovej univerzity v Kolíne nad Rýnom. Konečná verzia metodické publikácie bola hotová do konca októbra, a jej súčasťou sú aj videá s ukázkami správneho

metodického postupu nácviku jednotlivých činností.

Covid-19 neuskutočnil.

Metodický materiál pre učiteľov je vypracovaný pre dve vekové kategórie, a to pre deti vo veku 8 - 9 a vo veku 10 - 12 rokov. Základným obsahom publikácie pre osem až deväťročných detí budú prípravné hry bez lopty, prípravné hry s loptou a pod., pre staršiu skupinu desať až dvanásťročných detí to bude nácvik základných herných činností jednotlivca.

Začiatkom roka 2020 bolo plánované školenie pre všetkých účastníkov - učiteľov projektu, ktoré malo mať teoretickú aj praktickú časť. Účastníci seminára na záver mali dostať Osvedčenie pre inštruktora volejbalu, žiaľ tento seminár sa z dôvodu pandémie

V súčasnosti prebiehajú prípravy na realizáciu seminára pre učiteľov, ktorý by sa mal uskutočniť dňa 22. 6. 2021 v Bratislave. V prípade, že nám to pandemická situácia umožní, tak sa v Bratislave v tomto termíne stretnú všetci účastníci - učitelia projektu a po ukončení seminára si prevezmú aj volejbalové lopty ktoré do projektu poskytla Európska volejbalová konfederácia.

Dúfame že projekt **“Play Volleyball, grow with it”** bude pokračovať a v septembri sa na zúčastnených školách začne praktická časť projektu a to práca s deťmi v telocvičniach s volejbalovou loptou.

DO PROJEKTU SA ZAPOJILI NASLEDOVNÉ ZŠ:

BRATISLAVA

ZŠ Studienka	(Stanislav Demetrovič)
ZŠ Radlinského, Kúty	(Milan Krídl)
ZŠ Mallého, Skalica	(Ivana Valentovičová)

ZÁPAD

ZŠ Nábřežná, Nové Zámky	(Iva Mányová)
ZŠ Hradná, Nové Zámky	(Renáta Kráľovičová)
ZŠ Mostná, Nové Zámky	(Jana Bošanská)

STRED

ZŠ Hviezdoslavova, Revúca	(Karol Húšťa)
ZŠ I. B. Zocha, Revúca	(Peter Kováč)
ZŠ s MŠ S. Tomášika, Ľubeník	(Dušan Matúška)
ZS s MŠ HUrbanová, Martin	(Lucia Poláčiková)

VÝCHOD

ZŠ Letná, Poprad	(Andrej Vojčík)
ZŠ Komenského, Svit	(Ondrej Spišák)
ZŠ Školská, Lendak	(Tomáš Hudáček)
ZŠ Sídliisko 2, Vranov nad Topľou	(Jana Lazúrová)
ZŠ JUH Vranov nad Topľou	(Ľuboslav Soták)
ZŠ Parchovany	(Lucia Trellová)
ZŠ Kežmarská 28, Košice	(Rado Škvarek)

play volleyball
grow with it

E - VZDELÁVANIE V ŠPORTE LIVE STREAM NÁRODNÉHO ŠPORTOVÉHO CENTRA

BOŽENA GERHÁTOVÁ

VEDÚCA ODDELENIA VZDELÁVANIA NŠC

Ostatný covidový rok veľmi ovplyvnil naše životy. Nemohli sme sa stretávať, organizovať športové podujatia, niektorí športovci nemohli dokonca vykonávať športovú prípravu a ani súťažiť. Nemohli sme organizovať ani vzdelávacie aktivity prezenčnou formou.

Preto začiatkom roku prešlo aj Národné športové centrum (NŠC) do online priestoru v oblasti vzdelávania. Od marca 2021 sme začali s novou vzdelávacou aktivitou v gescii Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR

(MŠVVaŠ SR) a to vysielaním live streamov na rôzne odborné témy z oblasti športu. Už sa stáva pravidlom, že prvá streda v mesiaci je venovaná live streamom. Cieľom tejto vzdelávacej aktivity je rozšírovať odborný obzor našej cieľovej skupiny – športovcov, trénerov, rodičov športujúcich detí, ale aj širokej verejnosti.

Dňa 3. marca 2021 sme odvysielali prvý live stream. Veľký ohlas zaznamenala téma Postcovid u športovcov. Hostami prvého live streamu bola MUDr. Katarína Bergendiová, PhD., primárka ImunoVital Centra Bratislava a MUDr. Štefan Lašan, PhD., primár pľúcneho oddelenia UN v Ružinove. Na prvom live streame sa osobne zúčastnil aj p. Ivan Husár, štátny tajomník pre šport MŠVVaŠ SR a

tiež p. Ing. Vladimír Baluška, riaditeľ NŠC.

Druhý live stream bol vysielaný 7. apríla a témou bola Dopingová kontrola. Hostami live streamu boli Ing. Tomáš Pagáč, PhD., Alexandra Megóová z Antidopingovej agentúry SR a Mgr. Barborka Mokošová, reprezentantka SR v športovej gymnastike a športovkyňa NŠC. Táto téma bola tiež veľmi zaujímavá a verím, že pomohla najmä mladým športovcom a už vedia, čo ich na dopingovej kontrole čaká.

Tretí live stream sme odvysielali 5. mája 2021, s veľmi zaujímavou témou Čas na zmenu a budúcnosť športujúcej mládeže „Koncept Long-term athletes development (LTAD) v slovenských podmienkach. Vzhľadom na vážnosť tejto témy a úspešnú aplikáciu LTAD vo vyspelých západných krajinách (Veľká Británia, Kanada, atď.), by si táto téma zaslúžila väčší časový priestor. Naším cieľom však bolo začať

diskusiu na tému dlhodobej prípravy športovcov. Ohlasy športových odborníkov zo Slovenska a aj zahraničia boli výborné. Tejto téme sa však budeme venovať vo väčšom rozsahu na plánovanej odbornej konferencii NŠC v októbri 2021.

V júnovom live streame (2.6.) sme sa venovali sociálnym sieťam, téma live streamu znela Športovci v online svete. Hostkami podujatia boli Kristína Czuczová, MBA, predsedníčka predstavenstva Slovenskej olympijskej a marketingovej, a. s. Slovenského olympijského a športového výboru a Mgr. Nina Csonková, PhD., odborný zamestnanec na oddelení diagnostiky NŠC a bývalá úspešná reprezentantka SR v freestyle kajaku. Poznatky oboch dám z tejto oblasti boli vynikajúce a veríme, že boli a budú prínosom pre športovcov, aby sa slušne vedeli prezentovať na sociálnych sieťach a aj získať nových partnerov a podporovateľov v ich športovej príprave. Veľmi nás potešilo veľa otázok od divákov, na ktoré

sme sa snažili na záver live streamu odpovedať.

Vysokú úroveň live streamov drží aj p. doc. Milan Sedliak, PhD., vedúci Katedry biologických a lekárskech vied fakulty telesnej a športovej výchovy UK v Bratislave, ktorý prijal našu ponuku moderovať live streamy NŠC, za čo mu ďakujeme.

Videá zo zatiaľ odvysielaných live streamov NŠC je možné si pozrieť na webovej stránke:

[NŠC live stream | Národné športové centrum \(sportcenter.sk\)](https://sportcenter.sk)

Ďalšie témy live streamov sú plánované aj na letné mesiace a tiež na jeseň. Budeme diskutovať o psychologickú prípravu športovcov, o výžive športovcov, o dôležitosti postavenia rodičov v systéme športovej prípravy, o duálnej kariére v športe a aj o ekonomických témach, ktoré by mohli zaujímať športovú obec.

Zároveň by som sa rada stručne zmienila aj o ďalšom už úspešnom vzdelávacom projekte NŠC a tým je tvorba odborných podcastov NŠC, z dielne môjho šikovného kolegu a uznávaného odborníka v športovej diagnostike – Mgr. Petra Lopatu, PhD., ktorý už druhý rok úspešne rozvíja zaujímavé odborné témy a pozýva si do štúdia špičkových odborníkov, aj so zahraničnými skúsenosťami. Veríme, že aj tieto podcasty budú prínosom pre športových odborníkov a aj športovcov. Podcasty si môžete vypočuť a nájsť na webovej stránke: [Podcast | Národné športové centrum - Úvod \(sportcenter-podcast.sk\)](https://sportcenter-podcast.sk).

Na záver by som chcela požiadať národné športové zväzy, športové organizácie, športové kluby, ale aj športovú verejnosť, aby nám zasielali návrhy tém do NŠC a my sa pokúsime osloviť špičkových odborníkov aj zo zahraničia.

Podnety môžete zasielať na adresu: bozena.gerhatova@sportcenter.sk

ZAÚJÍMAVOSTI Z MEDZINÁRODNÉHO DIANIA V ŠPORTE

UK SPORT ZVEREJNIL STRATEGICKÝ PLÁN ŠPORTOVÝCH
PODUJATÍ DO ROKU 2031

Anglicko, Škótsko, Severné Írsko, Wales a Írsko.

Podobne UK Sport už realizuje štúdiu uskutočniteľnosti pre rugbyové MS 2025 žien, atletické ME 2026, golfový Ryder Cup 2031 či ďalšie podujatie Grand Depart v rámci Tour de France.

Stratégia počíta aj s kandidatúrou na ďalšie MS v atletike, ktoré hostil Londýn v roku 2017. Do zoznamu sa

Britská strešná organizácia UK Sport zverejnila v máji tohto roka novú stratégiu pre medzinárodné športové podujatia do roku 2031. Plán na najbližšiu dekádu zahŕňa 97 podujatí v 44 športoch.

Zoznam potenciálnych príležitostí na organizáciu vrcholných podujatí nadväzuje na akcie, na ktoré sa Veľká Británia chystá v najbližšej budúcnosti. Patria medzi ne Hry Commonwealthu 2022 v Birminghame, preložené zápasy futbalového Eura 2020 či historicky prvé spoločné MS v cyklistických disciplínach v Glasgowe v roku 2023.

UK Sport v rámci novej stratégie plánuje získať práva na organizáciu futbalových MS 2030, o ktoré by sa mali spoločne uchádzať

dostali aj ženské a mužské svetové šampionáty v krikete či finále tenisového Davis Cupu.

Po úspešnej premiére v Glasgowe v roku 2018 sa chce Veľká Británia opäť uchádzať aj o organizáciu Európskych šampionátov, úspešného nového formátu multišportového podujatia združujúceho existujúce ME viacerých športov. Navrhovanými dejiskami v roku 2026 (v roku 2022 ich hostí Mníchov) by mali byť Newcastle a Gateshead.

Stratégia počíta až so 46 svetovými šampionátmi. Napríklad aj s halovými atletickými MS v Glasgowe, MS v stolnom tenise či v pozemnom hokeji.

UK Sport deklaruje, že kumulovaný ekonomický prínos organizácie všetkých navrhovaných podujatí by mal dosiahnuť 8 miliónov eur, aj keď priznáva, že niektoré z navrhovaných podujatí sa nemusia dostať až do fázy podania kandidatúr.

IBU ODOBRA LA BIELORUSKU BIATLONOVÝ SVETOVÝ POHÁR 2022

Medzinárodná biatlonová únia (IBU) odobrila Bielorusku podujatie svetového pohára v sezóne 2022 z dôvodov pretrvávajúcej krízovej situácie v krajine. Tá podľa IBU neposkytovala dostatočnú istotu z hľadiska plánovania pre národné federácie a tímy.

Podujatie sa malo uskutočniť v biatlonovom centre

v Raubichi neďaleko Minska od 3. do 6. marca. Náhradným dejiskom bude fínske Kontiolahti, ktoré tým pádom nebude hostiť úvodné podujatie seriálu svetového pohára na konci novembra 2022.

Biatlonovú ouvertúru tak obstará švédsky Östersund, kde sa zároveň uskutoční aj ďalší diel pretekov začiatkom decembra.

OH 2020 BUDÚ VYUŽÍVAŤ 100 % ENERGIE Z OBNOVITELNÝCH ZDROJOV

Organizačný výbor OH 2020 v Tokiu v máji oznámil, že všetka energia potrebná na operácie olympijských a paralympijských hier bude na 100 % pochádzať z obnoviteľných zdrojov.

Táto elektrická energia bude čiastočne vyprodukovaná v prefektúre Fukušima s podporou jedného z partnerov organizačného výboru, spoločnosti Eneos.

Eneos, ktorý bude hlavným dodávateľom energie pre hry, sa zaviazal, že elektrická energia dodávaná na všetky športoviská a ďalšie olympijské zariadenia bude vyrábaná iba z obnoviteľných zdrojov.

Energia bude vyrábaná z drevnej biomasy s využitím stavebného odpadu a odrezkov stromov v meste Kawasaki v prefektúre Kanagawa. Ďalším zdrojom je solárna energia produkovaná v mestách Tamakawa, Naraha a Okuma v prefektúre Fukušima.

Fukušima sa začala sústrediť na využívanie obnoviteľných zdrojov energie ako súčasť jej stratégie obnovy po zemetrasení v roku 2011, kedy o život prišlo takmer 20 000 ľudí. Vlna cunami, ktorú zemetrasenie spôsobilo, viedla k nukleárnej katastrofe, ktorá je považovaná za najväčšiu nukleárnu nehodu od výbuchu v Černobyle v roku 1986.

KONGRES FIFA DAL ZELENÚ ŠTÚDIU O ORGANIZÁCII MS KAŽDÉ DVA ROKY

FIFA

Medzinárodná federácia futbalových asociácií (FIFA) bude preverovať možnosť organizovať futbalové MS mužov a žien každé dva roky potom, čo bol návrh Saudskej Arábie s veľkou prevahou schválený na 71. kongrese FIFA.

Futbalová federácia Saudskej Arábie požadovala vykonanie štúdie uskutočniteľnosti o skrátení tradičného štvorročného cyklu pre vlajkové podujatia FIFA, čo členské krajiny schválili

166 hlasmi, pričom iba 22 krajín hlasovalo proti tomuto návrhu.

Organizovanie MS každé dva roky by malo zdvojnásobiť zisky FIFA. Nie je však jasné, ako by do tohto plánu zapadali kontinentálne šampionáty, zatiaľ čo viacerí argumentujú aj tým, že častejšie organizované MS by znížili hodnotu podujatia.

Podobne by muselo dôjsť k zásadným zmenám aj v rámci systému kvalifikácií a priestor by sa musel nájsť aj na rozšírený formát MS klubov.

Prezident FIFA Gianni Infantino tiež zdôraznil počas kongresu želanie, aby bol futbal viac globálnym športom, a aby sa zmenila dominancia Európy a Južnej Ameriky.

Jeho predstava počíta s 50 účastníkmi národných tímov a klubov medzi mužmi a ženami. Podľa jeho slov, spomedzi 30 najbohatších klubov nie je žiadny mimo Európy, pričom vrcholná 20 klubov sa nachádza iba v piatich európskych krajinách. Infantino tým argumentuje, že aj keď sa futbal prezentuje ako globálny šport, v skutočnosti takým vôbec nie je.

NARVIK ZÍSKAL PODPORU NÓRSKEJ VLÁDY PRE SVOJU KANDIDATÚRU NA MS 2027 V ALPSKOM LYŽOVANÍ

Nórsky kandidát na organizáciu svetového šampionátu v alpskom lyžovaní v roku 2027, mesto Narvik získalo dôležité finančné garancie vlády v prípade úspechu projektu. Nórska vláda sa zaviazala poskytnúť 280 miliónov nórskeho korún (28 miliónov eur) pre organizáciu podujatia.

Narvik je považovaný za outsidera v súboji štyroch kandidátov, keďže o šampionát sa uchádzajú aj švajčiarska Crans-Montana, nemecký Garmish-Partenkirchen a stredisko Soldeu v Andore.

V prípade úspechu nórskeho mesta by sa MS prvýkrát uskutočnili za polárnym kruhom. Nórsky minister kultúry, ktorý je zodpovedný aj za šport, sa vyjadril, že práve týmto ponúka Narvik niečo nové.

Navrhované zjazdové trate ponúkajú jedinečné výhľady na mesto, záliv a polárnu krajinu a z pohľadu televíznych vysielateľov sľubujú výnimočný scenériu. Zásadným argumentom v prospech nórskeho kandidáta sú prakticky pešie vzdialenosti medzi dejiskom súťaží a centrom mesta. Hotelové kapacity (pre MS sa požaduje 7 000 postelí) je možné zabezpečiť ukotvením výletných lodí v prístave. Mimoriadnu kvalitu by mali mať aj navrhované trate, z ktorých niektoré majú veľmi vysoký stupeň obťažnosti.

Narvik bol preferovaný kandidát Nórskej lyžiarskej federácie v internom súboji s Kvitfjelom a Hafjelom, ktoré boli dejiskami olympijských súťaží počas ZOH 1994. Kandidatúra na MS 2027 sa považuje za súčasť úmyslov prezentovať Narvik Medzinárodnej lyžiarskej federácii (FIS) ako potenciálne nové dejisko pre podujatia Svetového pohára v kĺzavých disciplínach predovšetkým v úvodných týždňoch sezóny vďaka garancii snehových podmienok.

ISU PRIDELIL KRASOKORČULIARSKÉ MS 2024 KANADSKÉMU MONTREALU

Medzinárodná korčuliarska únia (ISU) prideliла právo organizácie MS v krasokorčuľovaní v roku 2024 kanadskému mestu Montreal, ktorý mal pôvodne organizovať šampionát v roku 2020, ale kvôli pandémie koronavírusu musel byť zrušený.

Šampionát sa uskutoční od 18. do 24. marca, pričom Montreal bude ich dejiskom po prvý raz od roku 1932, kedy Kanada hostila šampionát prvýkrát.

ISU rozhodla aj o dejiskách ďalších šampionátov. MS v šortreku v roku 2023 privíta kórejský Soul a v roku 2024 holandský Rotterdam.

MS v rýchlokorčuľovaní na jednotlivých tratiach v roku 2024 bude hostiť Calgary a svetových šampionát v rýchlokorčuľovacom viacboji a šprintoch nemecký Inzell.

Z dôvodu pretrvávajúcich sankcií uvalených na Rusko nebol žiadny zo svetových šampionátov pridelený tejto krajine. Namiesto toho bude Kolomna organizovať ME 2024 v rýchlokorčuľovaní a Soči ME 2024 v šortreku.

Pridelené boli aj práva na organizáciu ME 2023 v šortreku poľskému mestu Gdaňsk a ME 2024 v krasokorčuľovaní privíta Budapešť.

BRISBANE SA BUDÚCI MESIAC STANE DEJISKOM OH 2032

Austrálske mesto Brisbane by sa malo s určitosťou stať dejiskom OH 2032. Rozhodol o tom výkonný výbor MOV, ktorý odsúhlasil, aby bolo Brisbane formálne schválené na zasadnutí MOV 21. júla v Tokiu.

Prezident MOV Thomas Bach sa vyjadril, že austrálsky projekt bol neodolateľný pre výkonný výbor i novozriadenú komisiu pre budúcich hostiteľov hier (Future Host Commission). Jedným z hlavných dôvodov prečo by sa mali hry o 11 rokov konať práve tu, bola podpora verejnosti a vlády na všetkých úrovniach.

Olympijské súťaže by okrem Brisbane mali privítať aj na Sunshine Coast a v Gold Coast, ktoré bolo v roku 2018 dejiskom Hier Commonwealthu. Projekt sa opiera o využitie 84 % existujúcej a dočasnej infraštruktúry. Zvyšná infraštruktúra bude vybudovaná v dostatočnom predstihu bez ohľadu na to, či sa hry uskutočnia alebo nie. MOV v snahe znížiť potrebu novej výstavby však navrhuje aj využitie kanála pre veslovanie a rýchlostnú kanoistiku i vodnoslalomový areál v Sydney. Odhady počítajú s ekonomickým prínosom hier vo výške 6,1 miliardy dolárov pre štát Queensland a 13,4 miliardy dolárov pre celú Austráliu.

Brisbane sa stane v poradí tretím austrálskym dejiskom hier po Melbourne, ktoré usporiadalo OH 1956 a Sydney, ktoré organizovalo OH 2000. Zároveň je prvým mestom, ktoré získa právo organizácie hier v rámci nového modelu voľby dejiska, ktorý už nie je založený na finančne náročnom kandidátskom procese a súťaži viacerých adeptov, ale je riadený komisiou pre budúce dejiská hier, ktorá identifikuje potenciálnych kandidátov, vedie s nimi dialóg a následne navrhuje najpriateľnejšieho adepta výkonnému výboru na schválenie.

Thomas Bach sa zároveň vyjadril, že nový proces je nielen finančne menej náročný ale aj veľmi transparentný. Podľa jeho slov už evidujú celý rad záujemcov o OH v rokoch 2036 i 2040.

ŽENA A ŠPORT

DLHÁ CESTA K EMANCIPÁCI

IGOR MACHAJDÍK

Dávno už prešli časy, keď slovné spojenie žena a šport vyvolávali pochybovačné reakcie kombinované s nezaujmom alebo odcudzovaním. Takéto diskriminačné videnie dnes neprichádzajú v civilizovanom svete do úvahy ani u tých, ktorí radia šport niekde ku chvostu svojho hierarchického rebríčka hodnôt. Nie vždy tomu bolo tak. Fenomén športu bol od začiatku automaticky spájaný s mužom, bol tradične mužskou doménou, spoločnosť ho chápala ako zónu, ktorá bola výrazom mužskosti. Máme na mysli moderný šport formujúci sa v priebehu druhej polovice 19. storočia, v začiatkoch ktorého bol aj nesmelý prienik ženy do dominantného prostredia mužov takmer nemožný, nanajvýš marginálne epizodický. Odstrániť nerovnosť, diskrimináciu a podriadenosť žien v športe, naštartovať a potom potvrdzovať životaschopnosť ženského športu, získať uznanie a právo tešiť sa z pohybu, zápolenia, súťaží a víťazstiev, teda snaha o dosiahnutie emancipácie v športe - to sa rodilo ťažko.

V prípade fyzických aktivít akoby išlo o akúsi automaticky „zafixovanú“ tradíciu z predchádzajúcich dejinných epoch. V tých najstarších spadali fyzické aktivity človeka do kategórie existenčných, ale už aj zábavných (samotný výraz šport pochádza z latinského *disportare* – zabávať sa, rozptýliť sa), a tie zabezpečoval v patriarchálnej spoločnosti najmä muž. Staroveké civilizácie chápali cielený pohyb aj ako súčasť kultových a rituálnych obradov, pri ktorých nebola ani tam žena považovaná za dominantnú bytosť. Mimoriadnu pozornosť venovali telu v ére starovekých civilizácií Gréci, ktorí exportovali svoju vyspelú fyzickú kultúru do antického sveta. Ich filozofia kalokagatie bola neprekonateľná. Harmónia tela a duše bola taktiež spájaná s mužskou časťou populácie, aj keď v ríši vysokého stupňa vývoja telesnej kultúry mali svoje špecifické postavenie aj ženy. Bájne olympijské hry helénskym ženám

Ženské hry heráie oslavujúce bohyňu Héru, antické Grécko

prístupné neboli, ale aj ony mali svoje športové hry, aj keď nie v takom rozsahu ako muži. Tie najznámejšie sa nazývali heráie a boli súčasťou osláv bohyne Héry, kráľovnej Olympu a manželky Dia. A podobné hry

Pingpongová horúčka v Anglicku, 1901

prebiehali v pravidelných časových intervaloch aj v Aténach, na Rodose či Kose.

Ani stredoveké obdobie pohybového temna ženám (ale ani mužom) neprialo. Ideál klasickej ženy stredovekej spoločnosti predstavovala pokorná, rozjímajúca a poslušná žena strániaca sa zbytočných pohybových aktivít. Vydávanie ľudského tela za „nádobu hriechu“ však nenachádzalo živnú pôdu medzi vidiečanmi obľubujúcimi pohybové hry a už vôbec nie v silnom rytierskom hnutí (u nás 14. – 15. storočie) i v neskoršej snahe mešťanov po zábave a adrenalínovom rozptýlení, ktoré mnohí nachádzali práve vo fyzickom pohybe a súťažení. Platilo to, aj keď v menšej miere, tiež pre ženy. Prekážkou bývalo jadro patriarchálnej spoločnosti, ktorá až rutinnými stereotypmi o poslaní žien slabšie pohlavie pohybovo diskriminovalo. Množstvo žien, najmä z bohatších vrstiev, pritom napríklad umenie jazdy na koni, šerm alebo lukostreľbu, ako súčasť siedmich rytierskych cností, výborne ovládalo. V mestskom prostredí sa začali postupne vyčleňovať špecifické podoby a modifikácie budúcich športových odvetví – jazdecko, šerm, streľba, atletika, gymnastika, box, loptové hry. Patriarchálna spoločnosť so svojimi zaužívanými stereotypmi o poslaní žien bola prekážkou, aby ženy získavali popri mužskej populácii nielen právo športovať, ale aj uznanie, rešpekt a obdiv. Nebola to ešte vhodná doba na zjavný pokrok v emancipačnom hnutí žien, tobôž nie v oblasti pohybových aktivít. Ukázalo sa, že to chcelo čas, a ten prišiel.

Podstatné zmeny vo vývoji telesnej výchovy a športu

nastávajú v priebehu druhej polovice 19. storočia, najmä na jeho sklonku, prelome s 20. storočím a jeho počiatkových rokoch. K zmene chápania fenoménu športu, jeho základného poslania, nazerania naň, výrazne prispela internacionalizácia športu, zakladanie medzinárodných športových a telovýchovných inštitúcií, revolúcia v diplomacii športu, koniec športového separatizmu, stretávanie sa športovcov rôznych krajín na oficiálnej i priateľskej báze. Osobitnú úlohu v urýchlení procesu športového zblížovania zohrali Hry I. olympiády 1896 v Aténach. Globálny pohľad na priekopnícke športové dianie akoby signalizoval, že takéto zmeny so ženami osobitne nesúviseli. Vychádzalo sa z dovedajších tendencií, že priamy dopad na málo viditeľný, niekde takmer neexistujúci ženský šport, to nemalo. Aj v čase konania I. OH v Aténach platilo, že úplne prirodzene patria k sebe šport a muž. O ženách na olympijských športoviskách neuvažoval ani sám ich obnoviteľ – Pierre de Coubertin, ktorý bol zozáčiarku odporcom žien pod piatimi kruhmi. A v gréckej metropole ženy naozaj chýbali. Našťastie, aj jeho neskôr presvedčili nezvratné argumenty ďalších členov MOV i športovej a telovýchovnej society o potrebe a práve žien na športovanie. Napriek tomu treba zdôrazniť, že počet žien na olympijských hrách až do prvej svetovej vojny bol viac-menej symbolický. Stále totiž pretrvávali konzervatívne teórie o negatívnom pôsobení športu na ženský organizmus, hrozba neplodnosti alebo údajnej premeny ženského organizmu na mužský. Osveta prakticky neexistovala. Z ojedinelých výnimiek spomeňme napríklad nemeckého pedagóga Johanna Christopa Friedricha GutsMuthsa (1759 - 1839),

Prvé verejné vystúpenie sokoliek na IV. všesokolskom zlete 1901 v Prahe

Fínsko – Švédsko v bandy hokeji žien na Severských hrách, 20.roky 20. storočia

nazývaného aj praotcom nemeckého telocviku, zaoberajúceho sa aj cvičením dievčat. Na podnet Miroslava Tyrša vznikol v roku 1869 Tělocvičný spolek paní a dívek pražských a od roku 1897 sa v Sokole zakladali ženské odbory, pričom prvé verejné cvičenie žien v Čechách sa uskutočnilo v roku 1901, hoci úplná rovnoprávnosť sa priznala ženám v Sokole až v roku 1914. Prvým propagátorom Sokola na Slovensku bol Ivan Branislav Zoch, profesor slovenského Gymnázia v Revúcej, autora prvej slovenskej učebnice telocviku v roku 1873, keď venoval pozornosť cvičiacim chlapcom i dievčatám.

Iba slabú náplasť za snahu o práva žien o pôsobenie v medzinárodnom športe predstavovala ich účasť na OH pred prvou svetovou vojnou. Ich doslova vzorka sa predstavila na hrách v Paríži, Saint Louis, Londýne a Štokholme postupne v tenise, golfe, lukostrelbe, krasokorčuľovaní (ako súčasť programu letných OH 1908, keďže ZOH ešte neexistovali), plávaní a skokoch do vody. Veľavravná je štatistika účasti žien pod piatimi kruhmi v rokoch 1896 – 1912: OH 1896 – 245 športovcov, 0 žien, OH 1900 – 1225 športovcov, 19 žien, OH 1904 – 689 športovcov, 8 žien, OH 1908 – 2035 športovcov, 36 žien, OH 1912 – 2547 športovcov, 36 žien. Naozaj iba na ukážku...

Športoví odborníci pred prvou svetovou vojnou sa zhodovali v tom, že pre ženy sú vhodné len určité

športy a niektoré disciplíny, napríklad plávanie, avšak iba do vzdialenosti 100 metrov, beh na 100 m na atletickej dráhe, ľahké cvičenia na náradí, korčuľovanie, lukostrelba a jazda na koni. Z hier odporúčali tenis, vtedy nenáročnú spoločenskú hru. Obavy vyvolávali kolektívne hry, pri ktorých by mohlo prísť k fyzickému kontaktu aktérok – futbal, pozemný hokej či ragby, o ktorých sa vyjadrovali ako o absolútne nevhodných pre ženy a dievčatá.

Situácia k lepšiemu sa predsa len začala obracať po prvej svetovej vojne. Medzníkom v športovej diplomacii prenikajúcej aj do skromného ženského športu bolo založenie Medzinárodnej federácie ženských športov (Fédération Sportive Féminine International – FSFI) 31. októbra 1921 v Paríži. Zakladateľskými krajinami boli Francúzsko, Anglicko, USA, Taliansko, Španielsko a Československo. Organizácia FSFI začala od začiatku fungovať ako poradenská, sprostredkovateľská a organizačná platforma pre jednotlivé národné organizácie. Cieľom bola propagácia športu medzi ženami, úsilie začleniť väčší počet ženských športov a disciplín do programu OH a udržiavať kontakty medzi ženskými asociáciami členských krajín a medzinárodnými športovými a telovýchovnými organizáciami, ako aj zjednotenie pravidiel a úprava súťažných programov, zavedenie princípov etiky v športe, uznávanie ženských svetových rekordov a zabezpečenie zdravotníckej

pomoci pre športovkyne.

V roku 1922 usporiadala FSFI I. ženské svetové hry, nazývané premiérové aj Ženské olympijské hry, v Paríži, kde súperili reprezentantky piatich štátov vrátane Československa, a to v atletika, volejbale, basketbale a hádzanej. Postupne boli usporiadané v štvorročnej periodicite ďalšie tri diely svetových ženských športových hier: v roku 1926 v Göteborgu za účasti ôsmich krajín a v roku 1930 v Prahe s reprezentantkami sedemnástich štátov. Súťaže v hlavnom meste Československa sledovalo vyše 50-tisíc divákov a mali obrovský úspech. Pozornosť púťali najmä náročné atletické disciplíny: bežecké na 60, 100, 200 a dokonca aj 800 metrov, štafeta na 4 x 100 m, 80 m prekážok, skok do výšky, do diaľky, ako aj trojboj, ktorého zložkami boli šprint na 100 m, skok do výšky a hod oštepom. Okrem toho súťažili účastníčky svetových ženských hier v kolektívnych športových hrách – českej hádzanej, handbale (nemecká hádzaná s 11 hráčkami) a basketbale. Navyše, súčasťou boli aj ukázkové športy - volejbal, šerm, kanoistika a športová streľba. Najväčšiu pozornosť domáceho publika púťala česká

hádzaná ako domáci šport, ktorý tlač nazývala „rýdzo československým športom“. Išlo o hru, ktorej pravidlá tvoril začiatkom 20. storočia pražský učiteľ telesnej výchovy Antonín Krištof a výrazný úspech zožala už

Družstvo házené S. S. Vršovice.

Družstvo českej hádzanej S. S. Vršovice

na VI. všesokolskom zlete roku 1912 v Prahe pred

Čs. výprava na prvých Ženských svetových hrách 1922 v Paríži

kulisou 70-tisíc divákov.

Posledné, štvrté ženské svetové hry, sa uskutočnili v auguste 1934 v Londýne. Následne Medzinárodný olympijský výbor súhlasil s rozšírením počtu ženských atletických disciplín v olympijskom programe. Činnosť FSFI sa potom integrovala do štruktúr Medzinárodnej atletickej federácie (IAAF), pričom úplné začlenenie FSFI do IAAF sa udialo v roku 1936 počas berlínskych olympijských hier. Medzinárodná federácia ženských športov tak výraznou mierou prispela k uznaniu ženského športu vo svete i k rozvoju viacerých športov, predovšetkým atletiky. Bývalé Československo svojím angažovaným postojom a činnosťou vo FSFI významne prispelo k propagácii, adaptačnému procesu i posunu ženského športu a razilo cestu moderným názorom na telesnú kultúru.

V domácich medzivojnových pomeroch bola zaznamenaná snaha o presadzovanie a rozširovanie ženských športov. Už v roku 1919 bol v Prahe založený Zväz hádzanej a ženských športov s cieľom ich uplatnenia na území celej republiky, čo sa ale českej hádzanej na Slovensku nedarilo a nepomohlo ani založenie Slovenskej a Podkarpatskej župy hádzanej a ženských športov v Košiciach v máji 1924. Možno povedať, že pôsobenie ženy v športovom klube na Slovensku v priekopníckych začiatkoch bolo na dlhšie ako dve-tri sezóny takmer utópiou. Prekážkou bývali spravidla názory rodičov, lekárov alebo vydaj. Predsudky okolia, hlavne na vidieku, zohrávali vážnu úlohu. Dievčatá našli prijateľnejšie prostredie v telocvičných spolkoch – Sokole, Orle, RTJ, skautingu, v športovom hnutí sa viac presadili v kolektívnych športoch – hádzanej, volejbale,

Skautky z Kokavy nad Rimavicou 1924

basketbale. Všetky však boli negatívne poznačené nepriaznivou povojnovou finančnou situáciou, neskôr

Handbalistky Vorwärts Kežmarok v 30. rokoch 20. storočia

znásobenú hospodárskou krízou. Chudoba vtedy zasiahla najmä malé športy a likvidovala ich existenciu i perspektívu. A práve ženské športy boli na rane ako prvé. Ak sa nenašiel mecenáš ochotný financovať konkrétny ženský odbor aj vo väčšom klube, jeho zánik bol nevyhnutný. Najťažšie sa presadzovali

Tenisová noblesa v Petržalke, 20. roky 20. storočia

ženy a dievčatá v športových odvetviach, ktorých charakter bol definovaný ako činnosť v rámci tradičnej uzatvorenej mužskej spoločnosti. Tam konzervatívny názor na šport ako doménu mužov pretrvával najdlhšie.

V medzivojnovom období dominovali medzi ženskými športovými odvetvami tenis, hádzaná, plávanie, šerm, atletika, volejbal, basketbal, lyžovanie a

Basketbalistky Dievčenského gymnázia v Bratislave 1942

korčuľovanie. „Repertoár“ športov a účasť žien v ňom sa postupne rozširoval, trvalo však aj niekoľko desaťročí, kým prenikol aj do vrstiev, ktorým bol predtým ľahostajný, prípadne ťažko dostupný. A pomaly sa stávala téma športu aj predmetom záujmu domácej tlače, ktorá prechádzala od jeho ignorancii, prípadne marginálnosti, k osvete a diskusii. Tak ako napríklad autor úvahy Slovenky a šport v periodiku Športový týždeň v roku 1936: „Už dávno prestal byť šport výhradou mužov a dosť dávno prestal byť privilegiom bohatých žien. Dnes každé mladé dievča, zdravé a s chuťou do života športuje. Musíme s poľutovaním síce skonštatovať, že naše dievčatá sú hodne pozadu za športovkyňami historických krajín, ale predsa len znamenajú Slovenky v športe našej

republiky veľa. Šport medzi ženami na Slovensku je ešte v začiatkoch, lebo v poprevratových rokoch sa málo medzi ženami vôbec pestoval a ešte menej medzi slovenskými ženami.“

Je minimálne povšimnutiahodné, že od začiatku vtlačala nežnejšia polovička ľudstva športu osobitnú pečať, svojrázny punc a zvláštny lesk i šarm. Dnes je snáď v záujme všetkých, ktorí športom žijú, majú ho radi, alebo ho aspoň akceptujú, aby zarovno s tým mužským kráčať aj ženský šport, aby sa oba dopĺňali, akceptovali a potrebovali. Širokospektrálne telovýchovné a športové hnutie patrí úplne všetkým, vzácné zblízuje v mnohorakej podobe a na ľubovoľnej úrovni.

Volejbalistky a volejbalisti ŠK Závodie v roku 1935

Kúpanie vo Váhu, Nové Mesto nad Váhom 1943

#BEACTIVE

EURÓPSKY TÝŽDEŇ ŠPORTU

EURÓPSKY TÝŽDEŇ ŠPORTU

2021

Erasmus+

Napriek všetkým okolnostiam a opatreniam, ktoré postihli celý svet, sa aj tento rok uskutoční **Európsky týždeň športu** v tradičnom termíne **23. – 30. septembra**.

Do podujatia bude zapojených **42 krajín Európy**. Preto vyzývame všetkých priaznivcov aktívneho pohybu a zdravého životného štýlu, aby sledovali kampaň **#BeActive**, ktorá odštartuje 23. júna v deň osláv založenia moderného olympijského hnutia.

Viac informácií a možnosť registrácie podujatí nájdete na stránke www.tyzdensportu.sk

AKTUÁLNY ADRESÁR ZVÄZOV

SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA AIKIDO

Adresa Veterná 10
917 01 Trnava

Telefón +421 903 956 039

E-mail info@aikikai.sk

Web www.aikikai.sk

Prezident Roman Ilavský

Generálny sekretár Juraj Baláž

SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA AMERICKÉHO FUTBALU

Adresa Revolučná 3289/1
01001 Žilina

Telefón +421 904 984 419

E-mail info@saaf.sk

Web www.saaf.sk

Prezident Ján Polák

Generálny sekretár Martin Bíleš

SLOVENSKÝ ATLETICKÝ ZVÄZ

Adresa Bajkalská 7/A
831 04 Bratislava

Telefón +421 2 38 15 55 00

E-mail saz@atletikasvk.sk

Web www.atletikasvk.sk

Prezident Peter Korčok

Generálny sekretár Vladimír Gubrický

SLOVENSKÁ BASEBALLOVÁ FEDERÁCIA

Adresa Junácka 6
83280 Bratislava

Telefón +421 915 754 777

E-mail office@baseballslovakia.com

Web www.baseballslovakia.com

Prezident Dušan Noga

Generálny sekretár František Bunta

**SLOVENSKÁ BASKETBALOVÁ
ASOCIÁCIA**

Adresa Trnavská cesta 37
831 04 Bratislava

Telefón +421 2 491 14 545

E-mail sekretariat@slovakbasket.sk

Web www.slovakbasket.sk

Prezident Miloš Drgoň

Generálny sekretár Andrej Kuffa

**SLOVENSKÝ ZVÄZ
BEDMINTONU**

Adresa Slovenská 19
080 01 Prešov

Telefón +421 - 905 257 791

E-mail sekretar@bedminton.sk

Web www.bedminton.sk

Prezident Anton Siažik

Generálny sekretár Peter Tarcala

**SLOVENSKÝ BEŽECKÝ
SPOLOK**

Adresa Junácka 6
83280 Bratislava

Telefón +421 0910 483 898

E-mail sbs@zoznam.sk

Web www.beh.szm.sk

Prezident Jozef Baráth

Generálny sekretár Stanislav Moravčík

**SLOVENSKÝ ZVÄZ
BIATLONU**

Adresa Partizánska 71
97401 Banská Bystrica

Telefón +421 - 48 - 414 4776

E-mail svk@biathlon.sk

Web www.biathlon.sk

Prezident Peter Vozár

Generálny sekretár Zuzana Donovalová

**SLOVENSKÝ BILIARDOVÝ
ZVÄZ**

Adresa Junácka 6
83280 Bratislava

Telefón +421 0905 611 719

E-mail koniar@sbiz.sk

Web www.biliard.online.sk

Prezident Samuel Koniar

Generálny sekretár

**SLOVENSKÝ ZVÄZ
BOBISTOV**

Adresa Líščie údolie 134
841 04 Bratislava 4

Telefón +421 - 903 262 626

E-mail szb@boby.sk

Web www.boby.sk

Prezident Milan Jagnešák

Generálny sekretár Zdenka Jagnešáková

**SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA
BOCCIE**

Adresa Vajanského 874/46
984 01 Lučenec

Telefón +421 903 630 204

E-mail slovenska.asociacia.bocce@gmail.com

Web www.bocce.sk

Prezident Ján Macko

Generálny sekretár

**SLOVENSKÝ BOWLINGOVÝ
ZVÄZ**

Adresa Dunajská 12
040 11 Košice

Telefón +421 903 712 927

E-mail sekretariat@slovakbowling.sk

Web www.slovakbowling.sk

Prezident Vladimír Merkovský

Generálny sekretár

**SLOVENSKÁ BOXERSKÁ
FEDERÁCIA**

Adresa Dr. Vladimíra Clementisa
3222/10, 821 02 Bratislava

Telefón +421 949 246 786

E-mail sbf@sbf.sk

Web www.sbf.sk

Prezident Tomáš Kovács

Generálny sekretár Mária Schutová

**SLOVENSKÝ BRIDŽOVÝ
ZVÄZ**

Adresa Lopenícka 1/A
831 02 Bratislava

Telefón +421 - 0905 012 032

E-mail sbz@bridgeclub.sk

Web www.bridgeclub.sk

Prezident Peter Belčák

Generálny sekretár Peter Hora

**SLOVENSKÝ CURLINGOVÝ
ZVÄZ**

Adresa Mostová 2
811 03 Bratislava

Telefón +421 905 606 229

E-mail office@curling.sk

Web www.curling.sk

Prezident Pavol Pitoňák

Generálny sekretár Mária Rapčanová

**SLOVENSKÝ ZVÄZ
CYKLISTIKY**

Adresa Junácka 6
832 80 Bratislava

Telefón +421 902 654 060

E-mail szc@cyklistikaszc.sk

Web www.cyklistikaszc.sk

Prezident Peter Privara

Generálny sekretár Katarína Jakubová

**SLOVENSKÁ CYKLOTRIALOVÁ
ÚNIA**

<i>Adresa</i>	Štefánikova 4445 05801 Poprad
<i>Telefón</i>	+421 910 150 950
<i>E-mail</i>	stefan@pcola.sk
<i>Web</i>	www.cyklotrial.sk
<i>Prezident</i>	Štefan Pčola
<i>Generálny sekretár</i>	

**SLOVENSKÝ DOSTIHOVÝ
GREYHOUND ZVÄZ**

<i>Adresa</i>	Trieda A. Hlinku 27/7 94901 Nitra
<i>Telefón</i>	+421 – 905 764 953
<i>E-mail</i>	sdgz@dostihychrtov.sk
<i>Web</i>	www.dostihychrtov.sk
<i>Prezident</i>	Pavel Mozdík
<i>Generálny sekretár</i>	

**SLOVENSKÝ ZVÄZ
FLORBALU**

<i>Adresa</i>	Junácka 6 83280 Bratislava
<i>Telefón</i>	+421 948 122 750
<i>E-mail</i>	info@szfb.sk
<i>Web</i>	www.szfb.sk
<i>Prezident</i>	Oto Divinský
<i>Generálny sekretár</i>	

DOSTIHY - ZÁVODISKO

<i>Adresa</i>	Starohájska 29 85269 Bratislava
<i>Telefón</i>	+421 2 624 11 504
<i>E-mail</i>	sekretariat@zavodisko.sk
<i>Web</i>	www.zavodisko.sk
<i>Prezident</i>	Ľuboš Chmelár
<i>Generálny sekretár</i>	

**SLOVENSKÝ ZVÄZ DRÁHOVÉHO
GOLFU**

<i>Adresa</i>	Junácka 6 83280 Bratislava
<i>Telefón</i>	+421 0905 305 338
<i>E-mail</i>	info@minigolfsport.sk
<i>Web</i>	www.minigolfsport.sk
<i>Prezident</i>	František Drgoň
<i>Generálny sekretár</i>	René Šimanský

**SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA
FRISBEE**

<i>Adresa</i>	Eisnerova 13 841 07 Bratislava
<i>Telefón</i>	+421 903 363 033
<i>E-mail</i>	predseda@szf.sk
<i>Web</i>	www.szf.sk
<i>Prezident</i>	Juraj Turan
<i>Generálny sekretár</i>	Martin Keseg

**SLOVENSKÝ FUTBALOVÝ
ZVÄZ**

<i>Adresa</i>	Tomášikova 30/c 821 01 Bratislava
<i>Telefón</i>	+421 2 48 20 60 00
<i>E-mail</i>	office@futbalsfz.sk
<i>Web</i>	www.futbalsfz.sk
<i>Prezident</i>	Ján Kováčik
<i>Generálny sekretár</i>	Peter Pálenčík

SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA GO

<i>Adresa</i>	Údernícka 5 851 01 Bratislava
<i>Telefón</i>	
<i>E-mail</i>	slovakgo@gmail.com
<i>Web</i>	www.sago.sk
<i>Prezident</i>	Miroslav Poliak
<i>Generálny sekretár</i>	Milan Jadroň

**SLOVENSKÁ GYMNASTICKÁ
FEDERÁCIA**

<i>Adresa</i>	Junácka 6 83280 Bratislava
<i>Telefón</i>	+421 905 811 053
<i>E-mail</i>	gymnastics@sgf.sk
<i>Web</i>	www.sgf.sk
<i>Prezident</i>	Ján Novák
<i>Generálny sekretár</i>	Monika Šišková

SLOVENSKÝ FUTSAL

<i>Adresa</i>	Tomášikova 30/c 821 01 Bratislava
<i>Telefón</i>	+421 - 2 - 48 20 60 40
<i>E-mail</i>	dobsovic@futbalsfz.sk
<i>Web</i>	www.futsalslovakia.sk
<i>Prezident</i>	Dušan Dobšovič
<i>Generálny sekretár</i>	

**SLOVENSKÁ GOLFOVÁ
ASOCIÁCIA**

<i>Adresa</i>	Kukučínova 26 831 01 Bratislava
<i>Telefón</i>	0911 446 366
<i>E-mail</i>	skga@skga.sk
<i>Web</i>	www.skga.sk
<i>Prezident</i>	Tibor Hubík
<i>Generálny sekretár</i>	Kamil Balga

**SLOVENSKÝ ZVÄZ
HÁDZANEJ**

<i>Adresa</i>	Trnavská cesta 37 831 04 Bratislava
<i>Telefón</i>	+421 903 708 275
<i>E-mail</i>	szh@slovakhandball.sk
<i>Web</i>	www.slovakhandball.sk
<i>Prezident</i>	Jaroslav Holeša
<i>Generálny sekretár</i>	Ivan Sabovik

**SLOVENSKÁ HOKEJBALOVÁ
ÚNIA**

Adresa Junácka 6
83280 Bratislava

Telefón +421 917 627 355

E-mail hokejbal@hokejbal.sk

Web www.hokejbal.sk

Prezident Jozef Stümpel

Generálny sekretár Július Száraz

**SLOVENSKÝ HOROLEZECKÝ
SPOLOK JAMES**

Adresa Junácka 6
83280 Bratislava

Telefón +421 908 718 714

E-mail office@james.sk

Web www.james.sk

Prezident Anton Pacek

Generálny sekretár Marián Baran

**SLOVENSKÝ ZVÄZ
JACHTINGU**

Adresa Junácka 6
83280 Bratislava

Telefón +421 918 529 304

E-mail szj@sailing.sk

Web www.sailing.sk

Prezident Marián Babjak

Generálny sekretár Zuzana Bodnáríková

**SLOVENSKÁ JAZDECKÁ
FEDERÁCIA**

Adresa Junácka 6
83280 Bratislava

Telefón +421 907 100 191

E-mail info@sjf.sk

Web www.sjf.sk

Prezident Vladimír Chovan

Generálny sekretár Zuzana Bačiak Masaryková

**SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA
JOGY**

Adresa Svätoplukova 20, 82108 Bratislava
Korešp.: Kováčska 16, 040 01 Košice

Telefón 0905 489 363

E-mail spjke@netkosice.sk

Web www.saj.sk

Prezident Gejza Timčák

Generálny sekretár

**SLOVENSKÝ ZVÄZ
JUDO**

Adresa Junácka 6, 83280 Bratislava
Korešp.: Trnavská cesta 39
831 04 Bratislava

Telefón +421 910 729 433

E-mail szj@judo.sk

Web www.judo.sk

Prezident Ján Krišanda

Generálny sekretár Peter Pisoň

SLOVENSKÁ KANOISTIKA

<i>Adresa</i>	Junácka 6, 83280 Bratislava
<i>Telefón</i>	+421 905 659 739 +421 2 446 311 75
<i>E-mail</i>	canoe@canoe.sk
<i>Web</i>	www.canoe.sk
<i>Prezident</i>	Ivan Cibák
<i>Generálny manažér</i> <i>Generálna sekr.</i>	Boris Bergendi Lucia Antolová

SLOVENSKÁ FEDERÁCIA KARATE A BOJOVÝCH UMENÍ

<i>Adresa</i>	Pajštúnska 1 851 02 Bratislava
<i>Telefón</i>	+421 915 47 22 41
<i>E-mail</i>	info@karate-slovakia.sk
<i>Web</i>	www.karate-slovakia.sk
<i>Prezident</i>	Daniel Baran
<i>Generálny sekretár</i>	Peter Kotásek

SLOVENSKÝ ZVÄZ KICKBOXU

<i>Adresa</i>	Junácka 6 83280 Bratislava
<i>Telefón</i>	+421 915 499 077
<i>E-mail</i>	onuscak@kickboxing.sk
<i>Web</i>	www.slovak-kickboxing.sk
<i>Prezident</i>	Peter Onuščák
<i>Generálny sekretár</i>	Viliam Sabol

SLOVENSKÝ ZVÄZ KARATE

<i>Adresa</i>	Junácka 6 83280 Bratislava
<i>Telefón</i>	+421 903692 095
<i>E-mail</i>	karate@karate.sk
<i>Web</i>	www.karate.sk
<i>Prezident</i>	Daniel Líška
<i>Generálny sekretár</i>	Leopold Roman

SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA CAMPINGU A CARAVANINGU

<i>Adresa</i>	Mládežnícka 2481/35 017 01 Považská Bystrica
<i>Telefón</i>	+421 42 432 65 67
<i>E-mail</i>	sekretariat@caravaning.sk
<i>Web</i>	www.caravaning.sk
<i>Prezident</i>	Jaroslav Mišura
<i>Generálny sekretár</i>	

SLOVENSKÝ KOLKÁRSKY ZVÄZ

<i>Adresa</i>	Štúrova 1158/22, 921 01 Piešťany Korešp.: Nový Rad 278 930 36 Horná Potôň
<i>Telefón</i>	+421 905 762 340
<i>E-mail</i>	sekretariat@kolky.sk
<i>Web</i>	www.kolky.sk
<i>Prezident</i>	Štefan Kočan
<i>Generálny sekretár</i>	Eva Ondrejkočiová

**SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA
KORFBALU**

Adresa Makovického 6
971 01 Prievidza

Telefón +421 911 361 044

E-mail m_sonoga@yahoo.com

Web www.korfbal.sk

Prezident Martin Sonoga

Generálny sekretár

**SLOVENSKÝ KRASOKORČULIARSKY
ZVÄZ**

Adresa Záhradnícka 95
821 08 Bratislava

Telefón +421 - 918 - 791 227

E-mail gs@kraso.sk

Web www.kraso.sk

Prezident Jozef Beständig

Generálny sekretár Csaba Kürti

**SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA KULTURISTIKY,
FITNESS A SILOVÉHO TROJBOJA**

Adresa Junácka 6
83280 Bratislava

Telefón +421 908 965 156

E-mail safkst@gmail.com

Web www.sakst.sk

Prezident Boris Mlsna

Generálny sekretár

**SLOVENSKÝ ZVÄZ
ĽADOVÉHO HOKEJA**

Adresa Trnavská cesta 27/B
831 04 Bratislava

Telefón +421 2- 32 340 920

E-mail szlh@szlh.sk

Web www.szlh.sk

Prezident Miroslav Šatan

Generálny sekretár

**LETECKÁ AMATÉRSKA ASOCIÁCIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Adresa Framborská 58
010 01 Žilina

Telefón 0903 431 416

E-mail sekretariat@laa.sk

Web www.laa.sk

Prezident Miroslav Jančiar

Generálny sekretár Dagmar Sekerková

**SLOVENSKÝ NÁRODNÝ AEROKLUB
GENERÁLA M. R. ŠTEFÁNKA**

Adresa Pri Rajčianke 49
010 01 Žilina

Telefón +421 – 41 - 723 2204

E-mail sna@sna.sk

Web www.sna.sk

Prezident Ján Mikuš

Generálny sekretár Pavol Kavka

**SLOVENSKÁ FEDERÁCIA
ULTRAĽAHKÉHO LIETANIA**

Adresa Letisko Boľkovce 227
984 01 Lučenec

Telefón +421 905 60 27 06

E-mail sluk@sful.sk

Web www.sful.sk

Prezident Marián Sluk

Generálny sekretár

**SLOVENSKÝ LUKOSTRELECKÝ
ZVÄZ**

Adresa Junácka 6
83280 Bratislava

Telefón +421 903 715 945

E-mail office@archerysvk.sk

Web www.archerysvk.sk

Prezident Vladimír Bužek

Generálny sekretár Jaroslav Vaľo

**SLOVENSKÁ LYŽIARSKA
ASOCIÁCIA**

Adresa Karpatská 15
058 01 Poprad

Telefón +421 918 249 159

E-mail info@slovak-ski.sk

Web www.slovak-ski.sk

Prezident Ivan Ivanič

Generálny sekretár

**SLOVENSKÝ ZVÄZ MALÉHO
FUTBALU**

Adresa Jašíkova 24
821 03 Bratislava

Telefón +421 911 916 731

E-mail info@malyfutbal.sk

Web www.malyfutbal.sk

Prezident Peter Králik

Generálny sekretár Matúš Kocún

**SLOVENSKÝ ZVÄZ
MODERNÉHO PÄŤBOJA**

Adresa Junácka 6
832 80 Bratislava

Telefón +421 905 650 170

E-mail smpa@pentathlon.sk

Web www.pentathlon.sk

Prezident Dušan Poláček, ml.

Generálny sekretár Dušan Poláček, st.

**SLOVENSKÁ MOTOCYKLOVÁ
FEDERÁCIA**

Adresa Šporovcov 340
017 01 Považská Bystrica

Telefón +421 42 426 0332

E-mail smf@smf.sk

Web www.smf.sk

Prezident Ing. Peter Lazar

Generálny sekretár Tatiana Kašíková

**SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA
MOTORISTICKÉHO ŠPORTU**

<i>Adresa</i>	Fatranská 3 949 01 Nitra
<i>Telefón</i>	+421 - 37 655 46 96
<i>E-mail</i>	info@sams-asn.sk
<i>Web</i>	www.sams-asn.sk
<i>Prezident</i>	Dušan Koblišek
<i>Generálny sekretár</i>	Vojtech Ruisl

**SLOVENSKÝ ZVÄZ ORIENTAČNÝCH
ŠPORTOV**

<i>Adresa</i>	Junácka 6 832 80 Bratislava
<i>Telefón</i>	+421 903 636 503
<i>E-mail</i>	slovakia@orienteing.sk
<i>Web</i>	www.orienteing.sk
<i>Prezident</i>	Andrej Patráš
<i>Generálny sekretár</i>	Milan Mazúr

**SLOVENSKÁ PLAVECKÁ
FEDERÁCIA**

<i>Adresa</i>	Za kasárňou 1 831 03 Bratislava
<i>Telefón</i>	+421 905 620 679
<i>E-mail</i>	sport@swimmsvk.sk
<i>Web</i>	www.swimmsvk.sk
<i>Prezident</i>	Ivan Šulek
<i>Generálny sekretár</i>	Miroslav Nowak

**SLOVENSKÁ NOHEJBALOVÁ
ASOCIÁCIA**

<i>Adresa</i>	Junácka 6 832 80 Bratislava
<i>Telefón</i>	+421 905 462 372
<i>E-mail</i>	nohejbal.sna@gmail.com
<i>Web</i>	www.nohejbal-sk.sk
<i>Prezident</i>	Miroslav Kováč
<i>Generálny sekretár</i>	Ján Reháček

**SLOVENSKÝ PAINTBALLOVÝ
ZVÄZ**

<i>Adresa</i>	
<i>Telefón</i>	+421 905 120 480
<i>E-mail</i>	pavlak@paintball.sk
<i>Web</i>	www.paintball.sk
<i>Prezident</i>	Michal Čížek
<i>Generálny sekretár</i>	Turek Suchar

**SLOVENSKÝ ZVÄZ POZEMNÉHO
HOKEJA**

<i>Adresa</i>	Jurkovičova 5 83106 Bratislava
<i>Telefón</i>	0918 555 519
<i>E-mail</i>	szph@szph.sk
<i>Web</i>	www.szph.sk
<i>Prezident</i>	Ľudmila Pastorová
<i>Generálny sekretár</i>	Mariana Mankovecká

SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA DYNAMICKEJ STREĽBY

Adresa Urxova 4
080 05 Prešov

Telefón

E-mail prezident@sads.sk

Web www.sads.sk

Prezident Janette Haviarová

Generálny sekretár

SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA PRETLÁČANIA RUKOU

Adresa Vavrečka 311
029 01 Námestovo

Telefón +421 911 880 779

E-mail sekretariat@armsport.sk

Web www.armsport.sk

Prezident Ján Germánus

Generálny sekretár

SLOVENSKÝ ZVÄZ PSÍCH ZÁPRAHOV

Adresa M. R. Štefánika č. 217
093 01 Vranov na Topľou

Telefón +421 905 486 716

E-mail igorpribula11@gmail.com

Web www.mushing.sk

Prezident Igor Pribula

Generálny sekretár

SLOVENSKÝ ZVÄZ RÁDIOAMATÉROV

Adresa Mlynská 4
900 31 Stupava

Telefón +421 - 2 - 6224 7501

E-mail szr@szr.sk

Web www.szr.sk

Prezident Roman Kudláč

Generálny sekretár Roman Kudláč

ZVÄZ VODÁCTVA A RAFTINGU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Adresa Wolkrova 4
85101 Bratislava

Telefón + 421 903 457 074

E-mail zvazraftingu@gmail.com

Web www.zvazraftingu.sk

Prezident Radoslav Orococký

Generálny sekretár Tomáš Lángh

SLOVENSKÝ ZVÄZ RYBOLOVNEJ TECHNIKY

Adresa Svornosti 69
94077 Nové Zámky

Telefón +421 905 235 472

E-mail szrtzn@szm.sk

Web www.szrtzn.sk

Prezident Juraj Mészáros

Generálny sekretár

SLOVENSKÝ RÝCHLOKORČULIARSKY ZVÄZ

Adresa Za Hornádom 15, ŠH
05201 Spišská Nová Ves

Telefón +421 903 601 379

E-mail stez@stez.sk

Web www.speedskating.sk

Prezident Ján Magdoško

Generálny sekretár

SLOVENSKÁ RUGBYOVÁ ÚNIA

Adresa Hrobákova 1
851 02 Bratislava

Telefón +420 722 112 356

E-mail krutzner@slovakrugby.sk

Web www.slovakrugby.sk

Prezident Eduard Krützner

Generálny sekretár Michal Mihálik

SLOVENSKÝ ŠACHOVÝ ZVÄZ

Adresa Bernolákovo námestie 25
940 01 Nové Zámky

Telefón +421 948 640 046

E-mail sekretariat@chess.sk

Web www.chess.sk

Prezident Zdeněk Gregor

Generálny sekretár Vladimír Szűcs

SLOVENSKÁ ORGANIZÁCIA KOMPOZIČNÉHO ŠACHU

Adresa Zimná 2
82102 Bratislava

Telefón +421 915 794 101

E-mail emil.klemanic@justice.sk

Web www.soks.sk

Prezident Emil Klemanič

Generálny sekretár

ZDRUŽENIE KOREŠPONDENČNÉHO ŠACHU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Adresa ZKŠ SR , P O BOX 17
82014 Bratislava

Telefón +421 - 903 455 587

E-mail manduchm@korsach.sk

Web www.korsach.sk

Prezident Milan Manduch

Generálny sekretár Pavol Polakovič

SLOVENSKÝ ZVÄZ SÁNKAROV

Adresa Starý Smokovec 18074
062 01 Vysoké Tatry

Telefón +421 905 970 041

E-mail sane@sane.sk

Web www.sane.sk

Prezident Jozef Škvarek

Generálny sekretár Viera Bachárová Findurová

**SLOVENSKÝ ŠERMIARSKY
ZVÄZ**

Adresa Trnavská cesta 39
831 04 Bratislava

Telefón +421 903 740 961

E-mail slovak-fencing@slovak-fencing.sk

Web www.slovak-fencing.sk

Prezident Tatiana Drobná

Generálny sekretár Gabriela Geršiová

**SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA SILNÝCH
MUŽOV**

Adresa Opatovská 15
911 01 Trenčín

Telefón +421 948 135 151

E-mail sekretar@slovakstrongman.sk

Web www.slovakstrongman.sk

Prezident Vladimír Bátik

Generálny sekretár Pavol Guga

**ZDRUŽENIE ŠÍPKARSKÝCH
ORGANIZÁCIÍ**

Adresa Szakkayho 1
04001 Košice

Telefón + 421 905 700 790

E-mail info@sipky.sk

Web www.slovakiadart.sk

Prezident Karol Kirchner

Generálny sekretár

**SLOVENSKÁ SKIALPINISTICKÁ
ASOCIÁCIA**

Adresa Bobrovec 550
032 21 Bobrovec

Telefón +421 915 156 717

E-mail info@slovakskimo.sk

Web www.slovakskimo.sk

Prezident Igor Žiak

Generálny sekretár

**SLOVENSKÁ SOFTBALOVÁ
ASOCIÁCIA**

Adresa Junácka 6
83280 Bratislava

Telefón +421 2 492 49 279

E-mail office@softballslovakia.sk

Web www.softballslovakia.com

Prezident Richard Bohunický

Generálny sekretár František Bunta

**SLOVENSKÝ ZVÄZ ŠPORTOVCOV
S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM**

Adresa SNP 90
040 11 Košice

Telefón +421 907 953 701

E-mail szsmpsk@gmail.com

Web www.szsmpp.sk

Prezident Robert Luby

Generálny sekretár

**DEAFLYMPIJSKÝ VÝBOR
SLOVENSKA**

<i>Adresa</i>	Blumentálska 24 811 07 Bratislava
<i>Telefón</i>	+421 911 370 888
<i>E-mail</i>	office@deaflympic.sk
<i>Web</i>	www.deaflympic.sk
<i>Prezident</i>	Miloš Štefek
<i>Generálny sekretár</i>	Dušan Dědeček

**SLOVENSKÝ ZVÄZ TELESNE
POSTIHNUTÝCH ŠPORTOVCOV**

<i>Adresa</i>	Benediktiho 5 811 05 Bratislava
<i>Telefón</i>	+421 915 888 553
<i>E-mail</i>	tps@sztps.sk
<i>Web</i>	www.sztps.sk
<i>Prezident</i>	Ján Riapoš
<i>Generálny sekretár</i>	Martin Čapla

**SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA ZRAKOVO
POSTIHNUTÝCH ŠPORTOVCOV**

<i>Adresa</i>	Cementárenská 16 974 01 Banská Bystrica
<i>Telefón</i>	+421 907 884 546
<i>E-mail</i>	predseda@sazps.sk
<i>Web</i>	www.sazps.sk
<i>Prezident</i>	Pavol Valent
<i>Generálny sekretár</i>	

**ZVÄZ ŠPORTOVEJ KYNOLÓGIE
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

<i>Adresa</i>	Medený Hámor 7 97401 Banská Bystrica
<i>Telefón</i>	+421 48 414 40 99
<i>E-mail</i>	zsk-sr@zsk-sr.sk
<i>Web</i>	www.zsk-sr.sk
<i>Prezident</i>	Juraj Štaudinger
<i>Generálny sekretár</i>	

**SLOVENSKÝ STRELECKÝ
ZVÄZ**

<i>Adresa</i>	Wolkrova 4 85101 Bratislava
<i>Telefón</i>	+421 2 6224 4077
<i>E-mail</i>	ssz@shooting.sk
<i>Web</i>	www.shooting.sk
<i>Prezident</i>	Miloslav Benca
<i>Generálny sekretár</i>	Barbora Reichová

**ZVÄZ MODELÁROV
SLOVENSKA**

<i>Adresa</i>	Trhovisko 10 929 01 Dunajská Streda
<i>Telefón</i>	+421 907 217 539
<i>E-mail</i>	sekretariat@zvazmodelarov.sk
<i>Web</i>	www.zvazmodelarov.sk
<i>Prezident</i>	Pavol Barbarič
<i>Generálny sekretár</i>	Jaroslav Košťan

**ZVÄZ POTÁPAČOV
SLOVENSKA**

<i>Adresa</i>	Wolkrova 4 851 01 Bratislava
<i>Telefón</i>	+421 918 737 877
<i>E-mail</i>	zps@zps-diving.sk
<i>Web</i>	www.zps-diving.sk
<i>Prezident</i>	Roman Baláž
<i>Generálny sekretár</i>	Zuzana Žecová

**SLOVENSKÝ RYBÁRSKY
ZVÄZ**

<i>Adresa</i>	Andreja Kmet'a 20 01055 Žilina
<i>Telefón</i>	+421 41 507 36 11
<i>E-mail</i>	sekretariat@srzrada
<i>Web</i>	www.srzrada.sk
<i>Prezident</i>	Rudolf Boroš
<i>Generálny sekretár</i>	Ľuboš Javor

**SLOVENSKÁ SQUASHOVÁ
ASOCIÁCIA**

<i>Adresa</i>	Junácka 6 83280 Bratislava
<i>Telefón</i>	+421 911 694 629
<i>E-mail</i>	gs@squash.sk
<i>Web</i>	www.squash.sk
<i>Prezident</i>	Marek Kubiček
<i>Generálny sekretár</i>	Dávid Kubiček

**SLOVENSKÝ STOLNOTENISOVÝ
ZVÄZ**

<i>Adresa</i>	Černockého 6 831 53 Bratislava
<i>Telefón</i>	+ 421 02 44 884 042
<i>E-mail</i>	hatalova@sstz.sk
<i>Web</i>	www.sstz.sk
<i>Predseda</i>	Anton Hamran
<i>Generálny sekretár</i>	Ivica Hatalová

**SLOVENSKÁ FEDERÁCIA
SUMO**

<i>Adresa</i>	Zálužická 7 82101 Bratislava
<i>Telefón</i>	+421 905 620 366
<i>E-mail</i>	mifko@reprosova.sk
<i>Web</i>	www.sumo.szm.com
<i>Prezident</i>	David Šarkády
<i>Generálny sekretár</i>	

**SLOVENSKÝ ZVÄZ
TAEKWON-DO ITF**

<i>Adresa</i>	Trnavská 18 919 04 Smolenice
<i>Telefón</i>	+ 421 908 553 335
<i>E-mail</i>	ladislav.hunady@gmail.com
<i>Web</i>	www.sztkd-itf.sk
<i>Prezident</i>	Ladislav Huňady
<i>Generálny sekretár</i>	Jozef Kotuľák

**SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA
TAEKWONDO WT**

Adresa Stará spišská cesta 38
040 01 Košice

Telefón + 421 902 901 640

E-mail satkd.wtf@gmail.com

Web www.satkd.sk

Prezident Pavel Ižarik

Generálny sekretár

**SLOVENSKÝ ZVÄZ TANEČNÉHO
ŠPORTU**

Adresa Škultétyho 1
831 03 Bratislava

Telefón +421 2 4445 7850

E-mail szts@szts.sk

Web www.szts.sk

Prezident Petr Horáček

Generálny sekretár

**SLOVENSKÝ TENISOVÝ
ZVÄZ**

Adresa Príkopova 6
831 03 Bratislava

Telefón + 421 903 793 140

E-mail stz@stz.sk

Web www.stz.sk

Prezident Tibor Macko

Generálny sekretár Igor Moška

**SLOVENSKÁ TRIATLONOVÁ
ÚNIA**

Adresa Junácka 6
83280 Bratislava

Telefón + 421 905 648 349

E-mail triatlon@triathlon.sk

Web www.triathlon.sk

Prezident Jozef Jurášek

Generálny sekretár Peter Dobiáš

**KLUB SLOVENSKÝCH
TURISTOV**

Adresa Záborského 33
83103 Bratislava

Telefón +421 2 44 45 11 21

E-mail ustredie@kst.sk

Web www.kst.sk

Prezident Peter Dragúň

Generálny sekretár Dušan Valúch

**SLOVENSKÝ VESLÁRSKY
ZVÄZ**

Adresa Junácka 6
83280 Bratislava

Telefón

E-mail rowingslovakia@gmail.com

Web www.veslovanie.sk

Prezident Ján Žiška

Generálny sekretár Stanislava Vičanová

**SLOVENSKÝ ZVÄZ VODNÉHO
LYŽOVANIA A WAKEBOARDINGU**

<i>Adresa</i>	Junácka 6 83280 Bratislava
<i>Telefón</i>	+421 905 712 830
<i>E-mail</i>	waterski@waterski.sk
<i>Web</i>	www.waterski.sk
<i>Prezident</i>	Alexander Vaško
<i>Generálny sekretár</i>	Denisa Oravcová

**SLOVENSKÁ VOLEJBALOVÁ
FEDERÁCIA**

<i>Adresa</i>	Junácka 6 83280 Bratislava
<i>Telefón</i>	+421 901 770 729
<i>E-mail</i>	sekretariat@svf.sk
<i>Web</i>	www.svf.sk
<i>Prezident</i>	Štefan Hanko (doč. poverený)
<i>Generálny sekretár</i>	Tomáš Singer (poverený)

**SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA WESTERN
RIDINGU A RÓDEA**

<i>Adresa</i>	Tomášovská 72 900 29 Nová Dedinka
<i>Telefón</i>	+ 421 905 413 023
<i>E-mail</i>	tajomnik@sawrr.sk
<i>Web</i>	www.sawrr.sk
<i>Prezident</i>	Peter Dobeš
<i>Generálny sekretár</i>	Alexandra Bučková

**SLOVENSKÝ ZVÄZ VODNÉHO
MOTORIZMU**

<i>Adresa</i>	Trnavská cesta 29 832 84 Bratislava
<i>Telefón</i>	+421 903 454 999
<i>E-mail</i>	szvm@szvm.sk
<i>Web</i>	www.szvm.sk
<i>Prezident</i>	Vladimír Slaný
<i>Generálny sekretár</i>	

**SLOVENSKÝ ZVÄZ
VZPIERANIA**

<i>Adresa</i>	Junácka 6 83280 Bratislava
<i>Telefón</i>	
<i>E-mail</i>	szv@vzpieranie.sk
<i>Web</i>	www.vzpieranie.sk
<i>Prezident</i>	Ján Štefánik
<i>Generálny sekretár</i>	Jozef Sedlár

**SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA
ČÍNSKEHO WUSHU**

<i>Adresa</i>	Ladislava Dérera 35 831 01 Bratislava
<i>Telefón</i>	+421 0905 948422 +421 907 320 877
<i>E-mail</i>	email@wushuslovakia.sk
<i>Web</i>	www.wushuslovakia.sk
<i>Prezident</i>	Ľubomír France
<i>Generálny sekretár</i>	Katarína Kittová

**SLOVENSKÝ ZÁPASNÍCKY
ZVÄZ**

Adresa Junácka 6
83280 Bratislava

Telefón +421 917 476 268

E-mail svk@fila-wrestling.com

Web www.zapasenie.sk

Prezident Ján Karšňák

Generálny sekretár Elena Valentová

Aktualizácia údajov: 30.06.2021

.....